

Λατινικά Γ' Γενικού Λυκείου

Τράπεζα Θεμάτων του
Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

«Το/τα θέμα/τα προέρχεται και αντλήθηκε/αν από την πλατφόρμα της Τράπεζας Θεμάτων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας που αναπτύχθηκε (MIS5070818-Τράπεζα θεμάτων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, Γενικό Λύκειο-ΕΠΑΛ) και είναι διαδικτυακά στο δικτυακό τόπο του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Ι.Ε.Π.) στη διεύθυνση (<http://iep.edu.gr/el/trapeza-thematon-arxiki-selida>)».

Πρόλογος

Στο παρόν αρχείο θα βρείτε συγκεντρωμένα όλα τα κριτήρια της τράπεζας Θεμάτων για το μάθημα των Λατινικών στη Γ' Λυκείου με στόχο να σας βοηθήσουμε όχι μόνο στις απολυτήριες εξετάσεις αλλά και στην καθημερινή σας μελέτη.

Κάθε κριτήριο περιλαμβάνει αποσπάσματα από μία έως τρεις ενότητες του σχολικού βιβλίου τα οποία οι μαθητές καλούνται να μεταφράσουν στα νέα ελληνικά. Παράλληλα, παρουσιάζονται πλήθος ασκήσεων που αφορούν την γραμματική εξέταση όρων των εξεταζόμενων αποσπασμάτων. Οι ασκήσεις καλύπτουν όλα τα μέρη του λόγου (ουσιαστικά, επίθετα, ρήματα, επιρρήματα κ.λπ.) και αποσκοπούν στη διερεύνηση του ποσοστού κατάκτησης της διδασκαλίας της γραμματικής τόσο κατά την προηγούμενη χρονιά όσο και κατά την τελευταία τάξη του Λυκείου.

Η μορφή των ασκήσεων που περιλαμβάνονται στα κριτήρια αξιολόγησης ποικίλει από «παραδοσιακού» τύπου εκφωνήσεις στις οποίες ζητείται η συγγραφή από τους μαθητές του ζητούμενου τύπου, έως πιο «προοδευτικές» εκφωνήσεις αναγνώρισης συγκεκριμένων τύπων μέσα σε διδόμενα αποσπάσματα. Παράλληλα, δεν απουσιάζουν ασκήσεις γραμματικής αναγνώρισης με τη μορφή αντιστοίχισης ή μετασχηματισμού καθορισμένων όρων σε άλλο αριθμό, χρόνο, έγκλιση κ.λπ. Με αυτόν τον τρόπο, αποδεικνύεται η βαθύτερη και ουσιαστική κατανόηση των κανόνων που διέπουν το σχηματισμό γραμματικών όρων στη λατινική γλώσσα.

Στην προσπάθειά μας να βοηθήσουμε όσο το δυνατόν περισσότερο μαθητές και εκπαιδευτικούς προχωρήσαμε στην οργάνωση των κριτηρίων με βάση τη σειρά εμφάνισης των κειμενικών τους αποσπασμάτων στο σχολικό βιβλίο με γνώμονα το πρώτο κάθε φορά απόσπασμα. Με αυτόν τον τρόπο, ο αναγνώστης μπορεί εύκολα και γρήγορα να βρει όλα τα κριτήρια αξιολόγησης που αναφέρονται στην ενότητα που εξετάζει. Σε περίπτωση που - κατά τη διάρκεια της χρονιάς- οι συνδυασμοί ενοτήτων δεν καλύπτουν τις απαιτήσεις της συγκεκριμένης εξέτασης σύμφωνα με την -έως εκείνο το σημείο- διδαχθείσα ύλη μπορεί χωρίς ιδιαίτερο κόπο να προχωρήσει σε συνδυασμό ασκήσεων από διαφορετικά κριτήρια προκειμένου να δημιουργήσει τις «δικές του» ασκήσεις. Έτσι, η τράπεζα θεμάτων μετατρέπεται σε μια αστείρευτη ουσιαστικά δεξαμενή εκπαιδευτικού υλικού για τον εκπαιδευτικό και τον μαθητή από την οποία μπορούν να αντλήσουν πλήθος ασκήσεων για την αρτιότερη κατάκτηση του αντικειμένου τόσο στην καθημερινή διδακτική πράξη όσο και στο πλαίσιο της προετοιμασίας για τις εξετάσεις στο τέλος της σχολικής χρονιάς.

Με γνώμονα την στήριξη εκπαιδευτικών και μαθητών στο δύσκολο αγώνα τους για την κατάκτηση της ύλης προσφέρουμε δωρεάν το συγκεκριμένο ebook με την ελπίδα ότι η προσπάθειά μας θα αξιοποιηθεί συστηματικά στο πλαίσιο της αξιολόγησης αλλά και της καθημερινής διδακτικής πράξης.

Μπικάκης Μιχάλης M.Ed.
Φιλολόγος – Συγγραφέας εκπαιδευτικών βιβλίων

Κριτήρια κατά σειρά ενότητων (με βάση το πρώτο κάθε φορά κριτήριο)

Αυξων αριθμός	Αριθμός κριτηρίου τράπεζας	Ενότητες σχολικού βιβλίου	Σελίδα
1.	23533	XVI, XVII	1
2.	23419	XVI, XVIII	1
3.	23985	XVI, XVIII	2
4.	24035	XVI, XVIII	3
5.	24338	XVI, XIX	4
6.	23532	XVI, XX	7
7.	23968	XVII, XVIII	8
8.	23947	XVII, XIX	9
9.	24086	XVII, XIX	11
10.	23689	XVII, XXI	11
11.	25478	XVII, XXII	12
12.	26422	XVII, XXII	13
13.	32477	XVII, XLVII	14
14.	24297	XVIII, XIX	15
15.	24350	XVIII, XXI	16
16.	2562	XVIII, XXIV	18
17.	25530	XVIII, XXIV	19
18.	33972	XVIII, XLVI	20
19.	33695	XIX, XLV	20
20.	29968	XIX, XLVII	22
21.	25033	XX, XXI	23
22.	23763	XX, XXIII	24
23.	25314	XX, XXXI	25
24.	25531	XX, XXXI	26
25.	35061	XX, XXXIX	27
26.	27563	XXI, XXXI	28
27.	34075	XXI, XXXI	29
28.	36271	XXI, XXXI	30
29.	36545	XXI, XLV	33
30.	25497	XXII, XXIII	34
31.	25750	XXII, XXIII	35
32.	25193	XXII, XXV	37
33.	25980	XXII, XXX	38
34.	34175	XXII, L	39
35.	25437	XXIII, XXIV	40
36.	27286	XXIII, XXXII	41
37.	36401	XXIII, XLIV	42
38.	25462	XXIV, XXIX	43
39.	27967	XXIV, XXXI	44
40.	29858	XXIV, XXXIV	45
41.	34292	XXIV, XXXVII	46
42.	35116	XXIV, XXXIX	48
43.	36790	XXIV, XXXIX	49
44.	25732	XXV, XXVI	51
45.	27281	XXV, XXVIII	52
46.	27172	XXV, XXX	53
47.	29865	XXV, XXXI	55
48.	31782	XXV, XXXV	57
49.	34899	XXV, XLV	58
50.	27430	XXVI, XXVIII	59
51.	27374	XXVI, XXIX	60
52.	27564	XXVI, XXX	62
53.	26246	XXVII, XXVIII	63
54.	25958	XXVII, XXX	64
55.	32179	XXVII, XXXV	65

56.	33694	XXVII, XL	66
57.	28358	XXVIII, XXXI	68
58.	27173	XXIX, XXXIII	69
59.	31167	XXIX, XXXVI	70
60.	30844	XXX, L	71
61.	26575	XXXI, XXXIV	73
62.	28574	XXXI, XXXVII	74
63.	36617	XXXI, XLIII	74
64.	31771	XXXII, XLIV	77
65.	30339	XXXII, XLVIII	78
66.	36951	XXXII, L	80
67.	27373	XXXIII, XXXVII	82
68.	29642	XXXIII, XXXV	83
69.	28935	XXXIII, XLI	84
70.	31106	XXXIV, XXXVIII	85
71.	31166	XXXIV, XXXVIII	86
72.	32774	XXXIV, XXXIX	87
73.	31008	XXXV, XLIX	88
74.	27583	XXXVI, XL	89
75.	34357	XXXVI, XLI	90
76.	34898	XXXVI, XLII	91
77.	35202	XXXVI, XLII	92
78.	34038	XXXVI, L	93
79.	36319	XXXVI, L	94
80.	30171	XXXVII, XLII	96
81.	34211	XXXVII, XLJV	97
82.	28107	XXXVIII, XXXIX	98
83.	29230	XXXVIII, XLIII	100
84.	31677	XXXVIII, XLIV	101
85.	29643	XXXIX, XLVI	102
86.	36665	XXXIX, XLVII	103
87.	35694	XL, XLVI	104
88.	29029	XL, XLVII	105
89.	33104	XL, XLVIII	106
90.	28515	XLI, XLV	107
91.	33911	XLI, XLVI	108
92.	29209	XLII, XLIII	109
93.	33018	XLIII, XLVIII	111
94.	29475	XLIII, XLIX	112

1. ΘΕΜΑ 23533

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Nostri, postquam pila in hostes misērunt, gladiis rem gerunt. Repente post tergum equitātus cernitur; cohortes appropinquant; hostes terga vertunt ac fugiunt; eis equites occurrunt. Fit magna caedes. Sedulius, dux et princeps Lemovīcum, occiditur; dux Arvernōrum vivus in fugā comprehenditur; signa militaria LXXIII (septuaginta quattuor) ad Caesarem referuntur.
- β) Hi neque vultum fingere neque lacrimas tenēre poterant; abditi in tabernaculis aut suum fatum querebantur aut cum familiaribus suis commūne periculum miserabantur. Totis castris testamenta obsignabantur. Horum vocibus ac timōre paulātim etiam ii, qui rei militāris perīti habebantur, perturbabantur.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το πρώτο απόσπασμα το «Repente ... comprehenditur» και από το δεύτερο απόσπασμα το «Hi ... perturbabantur».

Γ.1. α) Να γραφτούν οι τύποι που ζητούνται για κάθε αντωνυμία.

nostri: γενική ενικού θηλυκού γένους

eis: ονομαστική πληθυντικού αρσενικού γένους

suum: αφαιρετική ενικού θηλυκού γένους

horum: αιτιατική ενικού ουδετέρου γένους

qui: δοτική πληθυντικού αρσενικού γένους

β) Να μεταφέρετε τις παρακάτω συνεκφορές στην ίδια πτώση του αντίθετου αριθμού: magna caedes, suum fatum, familiaribus suis, commune periculum, rei militaris

Γ.2. α) occiditur: Να σχηματίσετε τις μετοχές και τα απαρέμφατα του ρήματος στην αντίθετη φωνή λαμβάνοντας υπόψη το υποκείμενο.

β) Να γραφτεί ο τύπος που ζητείται για κάθε ρηματικό τύπο:

miserunt: απαρέμφατο Παρακειμένου και γ' ενικό οριστικής Μέλλοντα στην ίδια φωνή

cernitur: γ' ενικό οριστικής Παρατατικού και στις δύο φωνές

fit: απαρέμφατο Ενεστώτα και Παρακειμένου (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο του ρήματος)

poterant: απαρέμφατο Ενεστώτα και α' πληθυντικό οριστικής υπερσυντελικού

miserabantur: μετοχή Μέλλοντα και Παρακειμένου (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο του ρήματος)

2. ΘΕΜΑ 23419

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Nostri, postquam pila in hostes misērunt, gladiis rem gerunt. Repente post tergum equitātus cernitur; cohortes appropinquant; hostes terga vertunt ac fugiunt; eis equites occurrunt. Fit magna caedes. Sedulius, dux et princeps Lemovīcum, occiditur; dux Arvernōrum vivus in fugā comprehenditur; signa militaria LXXIII (septuaginta quattuor) ad Caesarem referuntur; magnus numerus hostium capitur atque interficitur; reliqui ex fugā in civitātes discēdunt.

β) Tum Cacus pastor, fretus viribus, boves quosdam in speluncam caudis traxit aversos. Ubi Hercules, e somno excitātus, gregem aspexit et partem abesse sensit, pergīt ad proximam speluncam; sed postquam boum vestigia foras versa vidit, confūsus gregem ex loco infesto amovēre coepit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική, από το πρώτο απόσπασμα, το χωρίο: «*Repente post tergum ... interficitur;*» και, από το δεύτερο, το χωρίο: «*Ubi Hercules... coepit*».
- Γ.1. α)** Να αντιστοιχίσετε τους όρους (στήλη A) με τον γραμματικό χαρακτηρισμό τους (στήλη B). Δύο στοιχεία της στήλης B περισσεύουν.

A	B
a. Nostri	1. Ουσιαστικό ε' κλίσης, θηλυκού γένους
b. pila	2. Επίθετο γ' κλίσης, ουδετέρου γένους
c. rem	3. Αναφορική αντωνυμία
d. equitātus	4. Ουσιαστικό β' κλίσης ουδετέρου γένους
e. militaria	5. Ουσιαστικό γ' κλίσης, θηλυκού γένους
f. viribus	6. Επίθετο β κλίσης, θηλυκού γένους
g. quosdam	7. Κτητική αντωνυμία α' προσώπου για πολλούς κτήτορες
h. caudis	8. Ουσιαστικό γ κλίσης, αρσενικού γένους
i. boum	9. Επιθετική αόριστη αντωνυμία
j. infesto	10. Ουσιαστικό α' κλίσης, θηλυκού γένους
	11. Ουσιαστικό δ' κλίσης, αρσενικού γένους
	12. Επίθετο β' κλίσης, αρσενικού γένους

- Γ.1. β)** Να εντάξετε τις παρακάτω λέξεις στον πίνακα που ακολουθεί:

postquam, Repente, magna, in, excitātus

επίρρημα	πρόθεση	μετοχή	επίθετο	σύνδεσμος

- Γ.2. α)** Να μεταφέρετε όλους τους κλιτούς τύπους των παρακάτω προτάσεων στον αντίθετο αριθμό.

I. *eis equites occurrunt*

II. *postquam boum vestigia foras versa vidit*

- β)** Το *Fit* είναι ενεστώτας του ρήματος *fit*.

Να γραφούν οι αρχικοί χρόνοι του ρήματος, το απαρέμφατο μέλλοντα, το γερουνδιακό και το α' ενικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα στην άλλη φωνή.

3. ΘΕΜΑ 23985

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** *Repente post tergum equitātus cernitur; cohortes appropinquant; hostes terga vertunt ac fugiunt; eis equites occurrunt. Fit magna caedes. Sedulius, dux et princeps Lemovīcum, occiditur; dux Arvernōrum vivus in fugā comprehenditur; signa militaria LXXIII (septuaginta quattuor) ad Caesarem referuntur; magnus numerus*

hostium capitur atque interficitur; reliqui ex fugā in civitātes discēdunt. Postero die ad Caesarem legati mittuntur. Caesar iubet arma tradi ac principes prodūci.

- β) Ubi Hercules, e somno excitātus, gregem aspexit et partem abesse sensit, pergīt ad proximam speluncam; sed postquam boum vestigia foras versa vidit, confūsus gregem ex loco infesto amovēre coepit. Sed bovum mugītus ex speluncā audītus Herculem convertit. Tum Cacus, vi prohibēre eum conātus, Herculis clavā interficitur.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα: «Fit magna caedes ... principes prodūci και «Ubi Hercules ... infesto amovēre coepit».
- Γ.1. α) Στην περίοδο λόγου «Repente post tergum... magna caedes», να εντοπιστούν τα ουσιαστικά της γ' κλίσης και να μεταφερθούν στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού.
 β) Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους παρακάτω ονοματικούς τύπους:
 magna: ο υπερθετικός βαθμός στο ίδιο γένος και πτώση.
 somno: η γενική ενικού.
 gregem: η ονομαστική ενικού.
 partem: η ονομαστική ενικού.
 boum: ο άλλος τύπος της ίδιας πτώσης.
 vi: η αιτιατική ενικού και η γενική πληθυντικού.
- Γ.2. α) «hostes terga vertunt» και «signa militaria [...] referuntur»: να μεταφέρετε τις παραπάνω προτάσεις στον άλλο αριθμό και στη συνέχεια να γράψετε τους ρηματικούς τύπους στο γ' ενικό πρόσωπο της Υποτακτικής Υπερσυντελικού στη φωνή που βρίσκονται. Για τους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο.
 β) Να συμπληρωθεί ο παρακάτω πίνακας. Να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο.

ΡΗΜΑ	ΜΕΤΟΧΗ ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΥ
cernitur	
vertunt	
referuntur	
discēdunt	
mittuntur	
interficitur	
Pergit	

4. ΘΕΜΑ 24035

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Repente post tergum equitātus cernitur; cohortes appropinquant; hostes terga vertunt ac fugiunt; eis equites occurrunt. Fit magna caedes. Sedulius, dux et princeps Lemovīcum, occiditur; dux Arvernōrum vivus in fugā comprehenditur; signa militaria LXXIII (septuaginta quattuor) ad Caesarem referuntur; magnus numerus

hostium capitur atque interficitur; reliqui ex fugā in civitātes discēdunt. Postero die ad Caesarem legati mittuntur. Caesar iubet arma tradi ac principes prodūci.

- β) Ubi Hercules, e somno excitātus, gregem aspexit et partem abesse sensit, pergīt ad proximam speluncam; sed postquam boum vestigia foras versa vidit, confūsus gregem ex loco infesto amovēre coepit. Sed bovum mugītus ex speluncā audītus Herculem convertit. Tum Cacus, vi prohibēre eum conātus, Herculis clavā interficitur.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα: «Fit magna caedes ... principes prodūci και «Ubi Hercules ... infesto amovēre coepit».
- Γ.1. α) Στην περίοδο λόγου «Repente post tergum... magna caedes», να εντοπιστούν τα ουσιαστικά της γ' κλίσης και να μεταφερθούν στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού.
 β) Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους παρακάτω ονοματικούς τύπους:
 magna: ο υπερθετικός βαθμός στο ίδιο γένος και πτώση.
 somno: η γενική ενικού.
 gregem: η ονομαστική ενικού.
 partem: η ονομαστική ενικού.
 boum: ο άλλος τύπος της ίδιας πτώσης.
 vi: η αιτιατική ενικού και η γενική πληθυντικού.
- Γ.2. α) «hostes terga vertunt» και «signa militaria [...] referuntur»: να μεταφέρετε τις παραπάνω προτάσεις στον άλλο αριθμό και στη συνέχεια να γράψετε τους ρηματικούς τύπους στο γ' ενικό πρόσωπο της Υποτακτικής Υπερσυντελικού στη φωνή που βρίσκονται. Για τους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο.
 β) Να συμπληρωθεί ο παρακάτω πίνακας. Να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο.

ΡΗΜΑ	ΜΕΤΟΧΗ ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΥ
cernitur	
vertunt	
referuntur	
discēdunt	
mittuntur	
interficitur	
Pergit	

5. ΘΕΜΑ 24338

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Sedulius, dux et princeps Lemovīcum, occiditur; dux Arvernōrum vivus in fugā comprehenditur; signa militaria LXXIII (septuaginta quattuor) ad Caesarem referuntur; magnus numerus hostium capitur atque interficitur; reliqui ex fugā in civitātes discēdunt. Postero die ad Caesarem legati mittuntur. Caesar iubet

arma tradi ac principes prodūci. Ipse pro castris consēdit; eo duces producuntur. Vercingetorix deditur, arma proiciuntur.

β) Marco Tullio Cicerōne et Gaio Antōnio consulibus, Lucius Sergius Catilīna, nobilissimi generis vir sed ingenii pravissimi, contra rem publicam coniuravit. Eum clari quidam sed improbi viri consecūti erant. Catilīna a Cicerōne ex urbe expulsus est. Socii eius deprehensi sunt et in carcere strangulāti sunt.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα «signa militaria ... proiciuntur» και «Marco Tullio Cicerōne ... expulsus est».

Γ.1. α) Να επιλέξετε από τη στήλη Β τη γραμματική αναγνώριση που αντιστοιχεί στον τύπο της στήλης Α.

A	B
1. dux	<p>i. ονομαστική ενικού του ουσιαστικού γ' κλίσης αρσενικού γένους dux-ducis</p> <p>ii. κλητική ενικού του ουσιαστικού γ' κλίσης αρσενικού γένους dux-ducis</p>
2. signa	<p>i. ονομαστική ενικού του ουσιαστικού α' κλίσης θηλυκού γένους signa-ae</p> <p>ii. ονομαστική πληθυντικού του ουσιαστικού της β' κλίσης ουδετέρου γένους signum -i</p>
3. hostium	<p>i. αιτιατική ενικού του ουσιαστικού β' κλίσης ουδετέρου γένους hostium-ii</p> <p>ii. γενική πληθυντικού του ουσιαστικού γ' κλίσης αρσενικού γένους hostis -is</p>
4. Ipse	<p>i. ονομαστική ενικού αρσενικού γένους της οριστικής αντωνυμίας ipse, ipsa, ipsum</p> <p>ii. ονομαστική ενικού αρσενικού γένους της αναφορικής αντωνυμίας ipse, ipsa, ipsum</p>
5. arma	<p>i. αιτιατική πληθυντικού του ουσιαστικού β' κλίσης ουδετέρου γένους arma- orum</p>

	<p>ii. ονομαστική πληθυντικού του ουσιαστικού β' κλίσης ουδετέρου γένους arma- orum</p>
6. generis	<p>i. γενική ενικού του ουσιαστικού γ' κλίσης ουδετέρου γένους genus - eris</p> <p>ii. αφαιρετική πληθυντικού του ουσιαστικού α' κλίσης θηλυκού γένους genera-ae</p>
7. vir	<p>i. ονομαστική ενικού του ουσιαστικού γ' κλίσης αρσενικού γένους vir-is</p> <p>ii. ονομαστική ενικού του ουσιαστικού β' κλίσης αρσενικού γένους vir -i</p>
8. Eum	<p>i. αιτιατική ενικού, ουδετέρου γένους, της αόριστης αντωνυμίας is, ea, id</p> <p>ii. αιτιατική ενικού, αρσενικού γένους, της δεικτικής ή οριστικής αντωνυμίας is, ea, id</p>
9. carcere	<p>i. αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού γ' κλίσης αρσενικού γένους carcer - eris</p> <p>ii. αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού της γ' κλίσης ουδετέρου γένους carcer -eris</p>

β) Να συμπληρώσετε τον πίνακα με τους άλλους βαθμούς των επιθέτων στην ίδια πτώση, γένος και αριθμό:

Θετικός βαθμός	Συγκριτικός βαθμός	Υπερθετικός βαθμός
magnus		
		nobilissimi
clari		

Γ.2. α) Στο χωρίο από το απόσπασμα α) που ακολουθεί, να εντοπίσετε τους ρηματικούς τύπους που βρίσκονται σε παθητική φωνή και να γράψετε το β' ενικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα της ενεργητικής φωνής: «magnus numerus hostium capitur atque interficitur; reliqui ex fugā in civitātes discēdunt. Postero die ad Caesarem legati mittuntur. Caesar iubet arma tradi ac principes produci».

β) referuntur: να γραφούν οι αρχικοί χρόνοι του ρήματος και το β' ενικό προστακτικής ενεστώτα της ίδιας φωνής.

6. ΘΕΜΑ 23532

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Fit magna caedes. Sedulius, dux et princeps Lemovīcum, occiditur; dux Arvernōrum vivus in fugā comprehenditur; signa militaria LXXIII (septuaginta quattuor) ad Caesarem referuntur; magnus numerus hostium capitur atque interficitur; reliqui ex fugā in civitātes discēdunt. Postero die ad Caesarem legāti mittuntur. Caesar iubet arma tradi ac principes prodūci. Ipse pro castris consēdit; eo duces producuntur. Vercingetorix deditur, arma proiciuntur.
- β) Claudius quinquagesimo anno aetātis suae imperium cēpit mirabili quodam casu. Exclūsus ab insidiatōribus Caligulae, recesserat in diaetam, cui nomen est Hermaeum. Paulo post rumōre caedis exterritus prorepsit ad solarium proximum et inter vela praetenta foribus se abdidit. Discurrens miles pedes eius animadvertit; eum latentem adgnōvit; extractum imperatōrem eum salutāvit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα: «Fit magna... proiciuntur» και το «Paulo post ...animadvertit» από το δεύτερο απόσπασμα.

Γ.1. α) Να γραφτεί ο τύπος που ζητείται για κάθε λέξη:

magna: γενική ενικού στο συγκριτικό βαθμό στο ίδιο γένος

fugā: ονομαστική πληθυντικού

signa: αφαιρετική ενικού

die: δοτική στον άλλο αριθμό

Ipse: αιτιατική πληθυντικού στο θηλυκό γένος

mirabili: αιτιατική πληθυντικού στο ουδέτερο γένος

quodam casu: η αντίστοιχη πτώση στον άλλο αριθμό

rumōre: γενική πληθυντικού

eius: γενική πληθυντικού στο θηλυκό γένος

Γ.1. β) Αντιστοιχίστε τις λατινικές λέξεις της Α' στήλης με τη γραμματική τους αναγνώριση στη Β' στήλη. Για τον ακριβέστερο εντοπισμό του γραμματικού τύπου που ζητείται, να λάβετε υπόψη σας, όπου το κρίνετε αναγκαίο, τη συντακτική λειτουργία του στο εξεταζόμενο κείμενο. Στη Β' στήλη τρεις (3) χαρακτηρισμοί περισσεύουν.

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
i. dux	a. αιτιατική πληθυντικού
ii. hostium	b. δοτική πληθυντικού
iii. civitātes	c. κλητική πληθυντικού
iv. suae	d. γενική πληθυντικού
v. foribus	e. δοτική ενικού
	f. ονομαστική ενικού

	g. γενική ενικού
	h. ονομαστική πληθυντικού

Γ.2. α) «Discurrens miles pedes eius animadvertit; eum latentem adgnōvit; extractum imperatōrem eum salutāvīt»: στο παραπάνω απόσπασμα να εντοπίσετε τα ρήματα και τις μετοχές και να τα/τις μεταφέρετε στο β' πληθυντικό στην υποτακτική, διατηρώντας τον ίδιο χρόνο και την ίδια φωνή.

β) Να γραφτεί ο τύπος που ζητείται για κάθε ρηματικό τύπο:

comprehenditur: β' ενικό προστακτικής Ενεστώτα στην ενεργητική φωνή

referuntur: το απαρέμφατο του Μέλλοντα στην ενεργητική φωνή (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)

discēdunt: η γενική ενικού της μετοχής Ενεστώτα στην ενεργητική φωνή

tradi: το γ' πληθυντικό στην υποτακτική Μέλλοντα στην ενεργητική φωνή στο αρσενικό γένος

consēdit: το α' πληθυντικό οριστικής Ενεστώτα στην Παθητική φωνή

proiciuntur: γ' ενικό στην οριστική Μέλλοντα στην ίδια φωνή

recesserat: β' πληθυντικό στην οριστική Παρατατικού στην παθητική φωνή

exterritus: απαρέμφατο Ενεστώτα Παθητικής Φωνής, απαρέμφατο Παρακειμένου Ενεργητικής φωνής

prorepsit: γ' πληθυντικό στην προστακτική Μέλλοντα στην ίδια φωνή

7. ΘΕΜΑ 23968

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Magnus timor exercitum occupāvit ex vocibus Gallōrum ac mercatōrum, qui Germānos ingenti magnitudine corporum et incredibili virtūte essepraedicābant. Alius aliā de causā discedere cupiēbat. Nonnulli pudōre adducti remanēbant. Hi neque vultum fingere neque lacrimas tenēre poterant; abditī in tabernaculis aut suum fatum querebantur aut cum familiaribus suis commūne periculum miserabantur. Totis castris testamenta obsignabantur. Horum vocibus ac timōre paulātīm etiam ii, qui rei militarisperītī habebantur, perturbabantur.

β) Hercules boves Geryōnis ex Hispaniā in eum locum adduxissedicatur, ubi postea Rōmulus urbem Rōmam condidit. Prope Tiberim fluvium Hercules boves refecisserefertur et ipse de viā fessus ibi dormivisse. Tum Cacus pastor, fretus viribus, boves quosdam in speluncam caudis traxit aversos.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα «Nonnulli ... perturbabantur.» και «Hercules...dormivisse».

Γ.1. α) Να γράψετε στη γενική πληθυντικού τα παρακάτω ονοματικά σύνολα

Magnus timor, ingenti magnitudine, commūne periculum, rei militaris

β) Να εντάξετε τις παρακάτω λέξεις στον πίνακα που ακολουθεί (σε μία κατηγορία αντιστοιχούν δύο λέξεις):

qui, Nonnulli, Hi, suum, Totis, ipse, quosdam

Δεικτική αντωνυμία	Αναφορική αντωνυμία	Αόριστη αντωνυμία	Οριστική αντωνυμία	Κτητική αντωνυμία	Αντωνυμικό επίθετο

Γ.2. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως Σωστές ή Λανθασμένες

- esse: το β' ενικό προστακτικής μέλλοντα του ρήματος είναι esto
- praedicābant: το ίδιο πρόσωπο στον παρατατικό παθητικής φωνής είναι praedicabantur
- cupiēbat: το ρήμα ανήκει στα 15 ρήματα της γ' συζυγίας σε -io
- adducti: ο τύπος είναι μετοχή παρακειμένου ενεργητικής φωνής
- ingere: το β' ενικό οριστικής παρακειμένου στην ίδια φωνή είναι finxisti
- poterant: το α' ενικό πρόσωπο υποτακτικής ενεστώτα του ρήματος είναι possem
- querebantur: το ρήμα είναι αποθετικό γ' συζυγίας
- miserabantur: το ρήμα δεν έχει μετοχή μέλλοντα
- habebantur: το ρήμα είναι αποθετικό β' συζυγίας
- adduxisse: το β' ενικό προστακτικής ενεστώτα του ρήματος είναι adduc
- dicitur: το β' πληθυντικό πρόσωπο υπερσυντελικού ενεργητικής φωνής είναι dixeratis
- condidit: το σουπίνο του ρήματος είναι condiditum
- refecisse: η γενική γερονδίου του ρήματος είναι reficiendi
- fertur: το απαρέμφατο μέλλοντα του ρήματος στην παθητική φωνή είναι latumesse
- aversos: το α' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα του ρήματος στην ίδια φωνή είναι avertimus

8. ΘΕΜΑ 23947

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Alius aliā de causā discedere cupiēbat. Nonnulli pudōre adducti remanēbant. Hi neque vultum fingere neque lacrimas tenēre poterant; abditi in tabernaculis aut suum fatum querebantur aut cum familiaribus suis commūne periculum miserabantur. Totis castris testamenta obsignabantur. Horum vocibus ac timōre paulātīm etiam ii, qui rei militātris periti habebantur, perturbabantur.
- β) Marco Tullio Cicerōne et Gaio Antōnio consulibus, Lucius Sergius Catilīna, nobilissimi generis vir sed ingenii pravissimi, contra rem publicam coniurāvit. Eum clari quidam sed improbi viri consecūti erant. Catilīna a Cicerōne ex urbe expulsus est. Socii eius deprehensi sunt et in carcere strangulāti sunt. Ab Antōnio, altero consule, Catilīna ipse cum exercitu suo, proelio victus, interfectus est.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα: «Hi neque ... perturbabantur» και «Eum clari ... interfectus est» από το δεύτερο απόσπασμα.
- Γ.1. α) Στα αποσπάσματα «Marco Tullio Cicerōne... coniurāvit» και «Catilīna a Cicerōne ex urbe expulsus est» να εντοπίσετε τα ουσιαστικά (εκτός των κυρίων ονομάτων), να τα αναγνωρίσετε ως προς την κλίση και το γένος και να γράψετε την αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού, συμπληρώνοντας τον παρακάτω πίνακα.

Ουσιαστικό	Κλίση-Γένος	Αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού

Γ.1. β) Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα, σχηματίζοντας τον σωστό τύπο στους άλλους βαθμούς σύγκρισης του επιθέτου, λαμβάνοντας υπόψη το γένος και τον αριθμό.

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
periti		
		nobilissimi
		pravissimi

Γ.2. α) «Horum vocibus ac timōre paulātīm etiam ii, qui rei militātris periti habebantur, perturbabantur». «Catilīna a Cicerōne ex urbe expulsus est. Socii eius deprehensi sunt et in carcere strangulāti sunt». Στις προαναφερόμενες περιόδους λόγου να εντοπίσετε τα ρήματα και να σχηματίσετε το γ' πληθυντικό πρόσωπο στην προστακτική Μέλλοντα, στη φωνή που είναι ο κάθε τύπος, συμπληρώνοντας τον παρακάτω πίνακα.

Ρήμα	γ' πληθυντικό πρόσωπο στην Προστακτική Μέλλοντα

β) Να συμπληρωθεί ο παρακάτω πίνακας. Να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου χρειάζεται.

Ρήμα	Μετοχή Ενεστώτα στη γενική ενικού	Απαρέμφατο Μέλλοντα στην ενεργητική φωνή
tenēre		
abditi		
miserabantur		
perturbabantur		
consecūti erant		

9. ΘΕΜΑ 24086

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Alius aliā de causā discedere cupiēbat. Nonnulli pudōre adducti remanēbant. Hi neque vultum fingere neque lacrimas tenēre poterant; abditī in tabernaculis aut suum fatum querebantur aut cum familiaribus suis commūne periculum miserabantur. Totis castris testamenta obsignabantur. Horum vocibus ac timōre paulātīm etiam ii, qui rei militāris perīti habebantur, perturbabantur.
- β) Marco Tullio Cicerōne et Gaio Antōnio consulibus, Lucius Sergius Catilīna, nobilissimi generis vir sed ingenii pravissimi, contra rem publicam coniurāvit. Eum clari quidam sed improbi viri consecūti erant. Catilīna a Cicerōne ex urbe expulsus est. Socii eius deprehensi sunt et in carcere strangulāti sunt. Ab Antōnio, altero consule, Catilīna ipse cum exercitu suo, proelio victus, interfectus est.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα: «Alius aliā de causā... perturbabantur» και «Catilīna a Cicerōne... interfectus est».
- Γ.1. α) Στην περίοδο λόγου «Horum vocibus ac timōre paulātīm etiam ii, qui rei militāris perīti habebantur, perturbabantur» να εντοπιστούν οι αντωνυμίες και να μεταφερθούν στη δοτική του ενικού και πληθυντικού αριθμού.
- β) Στο απόσπασμα β' να εντοπιστούν τα ουσιαστικά ουδετέρου γένους και να μεταφερθούν στην αιτιατική ενικού.
- Γ.2. α) «Totis castris testamenta obsignabantur. Horum vocibus ac timōre paulātīm etiam ii, qui rei militāris perīti habebantur, perturbabantur»: στις παραπάνω περιόδους λόγου να εντοπιστούν τα ρήματα που βρίσκονται στην παθητική φωνή και στη συνέχεια να μεταφερθούν στον ίδιο χρόνο, έγκλιση και πρόσωπο στην άλλη φωνή.
- β) Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους ακόλουθους τύπους. Για τους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο.
- cupiēbat: το ίδιο πρόσωπο στην οριστική ενεστώτα παθητικής φωνής.
adducti: το β' ενικό προστακτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής.
miserabantur: χρονική αντικατάσταση στο ίδιο πρόσωπο στην υποτακτική.
victus: η αφαιρετική του σουπίνου.
interfectus: το β' ενικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής.

10. ΘΕΜΑ 23689

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Alius aliā de causā discedere cupiēbat. Nonnulli pudōre adducti remanēbant. Hi neque vultum fingere neque lacrimas tenēre poterant; abditī in tabernaculis aut suum fatum querebantur aut cum familiaribus suis commūne periculum miserabantur. Totis castris testamenta obsignabantur. Horum vocibus ac timōre paulātīm etiam ii, qui rei militāris perīti habebantur, perturbabantur.
- β) Tum Camillus, qui diu apud Ardeam in exilio fuerat propter Vēientānam praedam non aequo iure divīsam, absens dictātor est factus; is Gallos iam abeuntes secūtus est: quibus interemptis aurum omne recēpit. Quod illic appensum civitāti nomen dedit: nam Pisaurum dicitur, quod illic aurum pensātum est. Post hoc factum rediit in exilium, unde tamen rogātus reversus est.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα: «*Alius aliā de causā ... perturbabantur.*» και «*Quod illic appensum ... rogātus reversus est.*».
- Γ.1. α)** Να εντοπίσετε στα αποσπάσματα α. και β. όλα τα ουσιαστικά ουδέτερου γένους, ανεξάρτητα από την κλίση στην οποία ανήκουν, να τα καταγράψετε και να τα μεταφέρετε στην ίδια πτώση στον άλλον αριθμό (εφόσον διαθέτουν).
- β)** Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:
- suum*: την αιτιατική του πληθυντικού αριθμού στο θηλυκό γένος
qui: τη δοτική του πληθυντικού αριθμού στο ίδιο γένος
is: την αιτιατική του πληθυντικού αριθμού στο ουδέτερο γένος
hoc: την αφαιρετική του ενικού αριθμού στο αρσενικό γένος
- Γ.2. α)** Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθένα από τα παρακάτω ρήματα (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο):
- discedere*: τον ίδιο τύπο στη μέση φωνή
cupiēbat: το β' πληθυντικό της οριστικής του μέλλοντα στη μέση φωνή
remanēbant: το γ' ενικό της οριστικής και της υποτακτικής του παρακειμένου στην ίδια φωνή
poterant: το β' ενικό της υποτακτικής του παρατατικού
querebantur: το απαρέμφατο του μέλλοντα
miserabantur: την αιτιατική του σουπίνου
obsignabantur: το β' πληθυντικό της προστακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή
habebantur: το ίδιο πρόσωπο στην υποτακτική παρατατικού στην ενεργητική φωνή
- β)** *secūtus est*: να γράψετε το β' ενικό πρόσωπο της οριστικής όλων των χρόνων στην ίδια φωνή (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο).

11. ΘΕΜΑ 25478

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** *Magnus timor exercitum occupāvit ex vocibus Gallōrumac mercatōrum, qui Germānos ingenti magnitudine corporum et incredibili virtūte esse praedicābant. Alius aliā de causā discedere cupiēbat. Nonnulli pudōre adducti remanēbant. Hi neque vultum fingere neque lacrimas tenēre poterant; abditi in tabernaculis aut suum fatum querebantur aut cum familiaribus suis commūne periculum miserabantur. Totis castris testamenta obsignabantur.*
- β)** *Amēmus patriam, pareāmus senatui, consulāmus bonis; praesentes fructus neglegāmus, posteritātis gloriae serviāmus; id esse optimum putēmus, quod est rectissimum; sperēmus quae volumus, sed ferāmus quod acciderit; arbitrēmur denique corpus virōrum fortium magnorumque hominum esse mortāle, animi vero motus et virtūtis gloriam sempiternam esse.*

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα χωρία: «*Alius aliā... obsignabantur*» από το πρώτο απόσπασμα και το «*praesentes fructus ...sempiternam esse*» από το δεύτερο απόσπασμα.
- Γ.1. α)** Να γραφτεί κάθε συνεκφορά στη δοτική ενικού, αφού μεταφερθεί το επίθετο στον συγκριτικό βαθμό.

Magnus timor, ingenti magnitudine, id optimum, fortium virorum, magnorum hominum

β) Να αναγνωρίσετε γραμματικά καθέναν από τους παρακάτω αντωνυμικούς τύπους και να γράψετε τον ίδιο τύπο στον άλλον αριθμό: *aliā, nonnulli, hi, id, quod*

Γ.2. α) Να γραφτεί κάθε τύπος που ζητείται από τους ακόλουθους:

discedere: απαρέμφατο μέλλοντα (να ληφθεί υπόψη το Υποκείμενο)

cupiēbat: β' ενικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα

adducti: γενική γερουνδιακού στην αιτιατική πληθυντικού στο αρσενικό

remanebant: απαρέμφατο παρακειμένου

fingerē: β' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα

tenere: γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής συντελεσμένου μέλλοντα

poterant: γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα και συντελεσμένου μέλλοντα

neglegamus: αφαιρετική σουπίνο

feramus: β' ενικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα παθητικής φωνής

β) *arbitremur*: Να γραφτούν τα απαρέμφατα και το σουπίνο, λαμβάνοντας υπόψη το υποκείμενο.

12. ΘΕΜΑ 26422

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) *Magnus timor exercitum occupāvit ex vocibus Gallōrum ac mercatōrum, qui Germānos ingenti magnitudine corporum et incredibili virtūte esse praedicābant. Alius aliā de causā discedere cupiēbat. Nonnulli pudōre adducti remanēbant. Hi neque vultum fingere neque lacrimas tenēre poterant; abditī in tabernaculis aut suum fatum querebantur aut cum familiaribus suis commūne periculum miserabantur. Totis castris testamenta obsignabantur.*

β) *Imitēmur nostros Brutos, Camillos, Decios, Curios, Fabricios, Scipiōnes, innumerabiles alios qui hanc rem publicam stabilivērunt; quos equidem in deōrum immortalium coētu ac numero repōno. Amēmus patriam, pareāmus senatui, consulāmus bonis; praesentes fructus neglegāmus, posteritātis gloriae serviāmus; id esse optimum putēmus, quod est rectissimum;*

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το πρώτο απόσπασμα το «*Magnus ... poterant;*» και από το δεύτερο απόσπασμα το «*Imitēmur ... serviāmus;*».

Γ.1. α) *bonis*: Να σχηματίσετε τους άλλους δύο βαθμούς του επιθέτου λαμβάνοντας υπόψη το γένος, την πτώση και τον αριθμό και στη συνέχεια το αντίστοιχο επίρρημα και στους τρεις βαθμούς.

β) Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους:

exercitum: ονομαστική πτώση πληθυντικού αριθμού

mercatōrum: κλητική πτώση ενικού αριθμού

corporum: αιτιατική πτώση ενικού αριθμού

Alius: δοτική πτώση ενικού αριθμού

familiaribus: γενική πτώση ενικού αριθμού

castris: αιτιατική πτώση πληθυντικού αριθμού

rem publicam: γενική πτώση πληθυντικού αριθμού

praesentes: αφαιρετική πτώση ενικού αριθμού

id: αφαιρετική πτώση πληθυντικού αριθμού ίδιου γένους

Γ.2. α) Να αντιστοιχίσετε τους όρους των δύο στηλών. Περισεύουν δύο όροι στη στήλη Β.

A	B
a) occupāvit	i. απαρέμφοτο μέλλοντα
b) praedicābant	ii. απαρέμφοτο ενεστώτα
c) discedere	iii. οριστική παρακειμένου
d) adducti	iv. οριστική ενεστώτα
e) miserabantur	v. μετοχή μέλλοντα
f) Imitēmur	vi. μετοχή παρακειμένου
g) repōno	vii. υποτακτική ενεστώτα π.φ.
	viii. οριστική παρατατικού ε.φ.
	ix. οριστική παρατατικού π.φ.

β) occupāvit, obsignabantur, stabilivērunt: Να γράψετε τις μετοχές όλων των χρόνων στην ονομαστική πτώση, στη φωνή που βρίσκεται ο κάθε τύπος. Για το γένος και τον αριθμό να λάβετε υπόψη το υποκείμενο.

	Ενεργητική φωνή		Μέση φωνή
	Ενεστώτας	Μέλλοντας	Παρακείμενος
occupāvit			
obsignabantur			
stabilivērunt			
Imitēmur			

13. ΘΕΜΑ 32477

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Magnus timor exercitum occupāvit ex vocibus Gallōrum ac mercatōrum, qui Germānos ingenti magnitudine corporum et incredibili virtūte esse praedicābant. Alius aliā de causā discedere cupiēbat. Nonnulli pudōre adducti remanēbant. Hi neque vultum fingere neque lacrimas tenēre poterant; abditi in tabernaculis aut suum fatum querebantur aut cum familiaribus suis commūne periculum miserabantur.
- β) Etsi super vestem eārum deprehendit canos, tamen Augustus dissimulāvit eos vidisse et aliis sermonibus tempus extraxit, donec induxit mentiōnem aetātis. Tum interrogāvit filiam, utrum post aliquot annos cana esse mallet an calva. Cum illa respondisset «ego, pater, cana esse malo», mendacium illi pater obiēcit: «Non dubito quin calva esse nolis. Quid ergo non times nē istae te calvam faciant?»

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα: «Magnus timor exercitum ... neque lacrimas tenēre poterant;» και «Etsi super vestem ... quin calva esse nolis.»
- Γ.1. α)** Magnus timor, ingenti magnitudine, commūne periculum, aliis sermonibus: να γράψετε τις παραπάνω συνεκφορές στην ίδια πτώση, στον άλλον αριθμό.
- β)** Magnus, ingenti: να γράψετε τα επίθετα στους άλλους δύο βαθμούς, στην ίδια πτώση, γένος και αριθμό. Του επιθέτου magnus να γραφεί το επίρρημα και στους τρεις βαθμούς.
- Γ.2. α)** Να χαρακτηρίσετε ως σωστή ή λανθασμένη τη γραμματική αναγνώριση των λέξεων που ακολουθούν:

	Σ	Λ
occupavit: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου		
praedicabant: γ' πληθυντικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου		
discedere: απαρέμφατο παθητικού ενεστώτα		
abdit: ονομαστική πληθυντικού, αρσενικού γένους της μετοχής παθητικού παρακειμένου		
deprehendit: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού ενεστώτα		
mallet: γ' ενικό υποτακτικής παρατατικού		
respondisset: γ' ενικό υποτακτικής ενεργητικού υπερσυντελικού		
faciant: γ' πληθυντικό οριστικής ενεργητικού ενεστώτα		

- β)** Να γράψετε τις μετοχές (στην ονομαστική) και τα απαρέμφατα όλων των χρόνων του αποθετικού ρήματος querebantur (να ληφθεί υπόψη το γένος και ο αριθμός του υποκειμένου, όπου είναι απαραίτητο).

14. ΘΕΜΑ 24297

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** Tum Cacus pastor, fretus viribus, boves quosdam in speluncam caudis traxit aversos. Ubi Hercules, e somno excitatus, gregem aspexit et partem abesse sensit, pergīt ad proximam speluncam; sed postquam boum vestigia foras versa vidit, confusus gregem ex loco infesto amovēre coepit. Sed bovum mugitus ex speluncā audītus Herculem convertit. Tum Cacus, vi prohibēre eum conātus, Herculis clavā interficitur.
- β)** Marco Tullio Cicerōne et Gaio Antōnio consulibus, Lucius Sergius Catilīna, nobilissimi generis vir sed ingenii pravissimi, contra rem publicam coniuāravīt. Eum clari quidam sed improbi viri consecūti erant. Catilīna a Cicerōne ex urbe expulsus est. Socii eius deprehensi sunt et in carcere strangulātī sunt. Ab Antōnio, altero consule, Catilīna ipse cum exercitu suo, proelio victus, interfectus est.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το πρώτο απόσπασμα το «Tum Cacus pastor ... convertit» και από το δεύτερο απόσπασμα το «Marco Tullio ... expulsus est».
- Γ.1. α)** proximam, nobilissimi: Να γράψετε τους άλλους δύο τύπους των παραθετικών του επιθέτου στο ίδιο γένος, αριθμό και πτώση και στη συνέχεια να σχηματίσετε το αντίστοιχο επίρρημα στο θετικό βαθμό.
- β)** Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται:
traxit: γ' πληθυντικό οριστικής Ενεστώτα στην ίδια φωνή

- abesse: μετοχή Ενεστώτα (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)
- amovēre: β' πληθυντικό προστακτικής Ενεστώτα στην ίδια φωνή
- interficitur: β' ενικό οριστικής Ενεστώτα στην αντίθετη φωνή
- coniuravit: θηλυκό γένος μετοχής Μέλλοντα στην αφαιρετική πτώση ενικού αριθμού
- consecuti erant: απαρέμφατο Συντελεσμένου Μέλλοντα (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)
- strangulati sunt: αφαιρετική σουπίνο

- Γ.2. α)** conatus: Να αναγνωρίσετε γραμματικά τον τύπο και να γράψετε όλους τους τύπους που δανείζεται από την ενεργητική φωνή, αφού λάβετε υπόψη το υποκείμενο.
- β)** Να τοποθετήσετε το κάθε ένα από τα ακόλουθα ουσιαστικά στην ανάλογη θέση του πίνακα και στη συνέχεια να συμπληρώσετε την ίδια πτώση του άλλου αριθμού: viribus, speluncam, vestigia, rem. (Μια από τις κλίσεις περισσεύει).

Κλίση	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Α' κλίση		
Β' κλίση		
Γ' κλίση		
Δ' κλίση		
Ε' κλίση		

15. ΘΕΜΑ 24350

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** Prope Tiberim fluvium Hercules boves refecisse fertur et ipse de viā fessus ibi dormivisse. Tum Cacus pastor, fretus viribus, boves quosdam in speluncam caudis traxit aversos. Ubi Hercules, e somno excitātus, gregem aspexit et partem abesse sensit, pergit ad proximam speluncam; sed postquam boum vestigia foras versa vidit, confūsus gregem ex loco infesto amovēre coepit.
- β)** Tum Camillus, qui diu apud Ardeam in exilio fuerat propter Vēientānam praedam non aequo iure divīsam, absens dictātor est factus; is Gallos iam abeuntes secūtus est: quibus interemptis aurum omne recēpit. Quod illic appensum civitāti nomen dedit: nam Pisaurum dicitur, quod illic aurum pensātum est. Post hoc factum rediit in exilium, unde tamen rogātus reversus est.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα: «Tum Cacus...coepit» και «Tum Camillus...reversus est» από το δεύτερο απόσπασμα.

- Γ.1. α)** Να γραφτούν οι τύποι που ζητούνται για καθεμία λέξη:

- Tiberim: αφαιρετική ενικού
- boves: γενική πληθυντικού (και οι δύο τύποι)
- quosdam: αιτιατική ενικού στο θηλυκό γένος
- gregem: η αντίστοιχη πτώση στον άλλο αριθμό
- loco: ονομαστική πληθυντικού
- praedam: γενική στον ίδιο αριθμό
- dictator: δοτική πληθυντικού

civitāti: η αντίστοιχη πτώση στον άλλο αριθμό

- β) Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα, σχηματίζοντας τον σωστό τύπο στους άλλους βαθμούς σύγκρισης της λέξης που σας δίνεται στην στήλη Α, λαμβάνοντας υπόψη το γένος, τον αριθμό και την πτώση, όπου χρειάζεται.

A	B	Γ
Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
Prope (α' λέξη α' κειμενο)		
infesto		
diu		

- Γ.2. α) «Ubi Hercules... amovēre coepit» και «Tum Camillus... omne recēpit»:

Στα αποσπάσματα που σας δίνονται να εντοπίσετε τις μετοχές παθητικού παρακειμένου με τη σειρά που απαντώνται στα αποσπάσματα (στήλη Α). Στη συνέχεια να συμπληρώσετε τη στήλη Γ, γράφοντας τον τύπο που ζητείται στη στήλη Β.

Μετοχή Παθητικού Παρακειμένου (με τη σειρά που απαντώνται στα αποσπάσματα) Α	Να γράψετε τον τύπο που ζητείται στην γ' στήλη	
	Β	Γ
	β' πληθυντικό Υποτακτικής Ενεστώτα στην Ενεργητική φωνή	
	γ' πληθυντικό Προστακτικής Μέλλοντα στην Παθητική φωνή	
	β' ενικό Οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής	
	απαρέμφατο μέλλοντα στην Ενεργητική φωνή (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)	
	γ' ενικό υποτακτικής Υπερσυντελικού στην Ενεργητική φωνή	

- β) Να γράψετε τον τύπο που ζητείται:

aspexit: γ' ενικό στην Οριστική Ενεστώτα στην παθητική φωνή

sensit: απαρέμφατο Παρακειμένου στην Ενεργητική φωνή

absens: γ' πληθυντικό στην Υποτακτική Υπερσυντελικού

secūtus est: το αντίστοιχο πρόσωπο στην Υποτακτική Μέλλοντα (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)
dedit: β' πληθυντικό στην Προστακτική Ενεστώτα στην Παθητική φωνή

16. ΘΕΜΑ 24462

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Hercules boves Geryōnis ex Hispaniā in eum locum adduxisse dicitur, ubi postea Rōmulus urbem Rōmam condidit. Prope Tiberim fluvium Hercules boves refecisse fertur et ipse de viā fessus ibi dormivisse. Tum Cacus pastor, fretus viribus, boves quosdam in speluncam caudis traxit aversos. Ubi Hercules, e somno excitātus, gregem aspexit et partem abesse sensit, pergīt ad proximā speluncam;
- β) Cum P. Cornēlius Nasīca ad Ennium poētā venisset eique ab ostio quaerenti Ennium ancilla dixisset eum domi non esse, Nasīca sensit illam domini iussu id dixisse et illum intus esse. Accipe nunc quid postea Nasīca fecerit. Paucis post diēbus cum Ennius ad Nasīcam venisset et eum a ianuā quaereret, exclamāvit Nasīca se domi non esse, etsi domi erat.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα: «Hercules boves Geryōnis ... pergīt ad proximā speluncam;» και «Cum P. Cornēlius Nasīca ... et illum intus esse.».

Γ.1. α) Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

- boves: την αφαιρετική του πληθυντικού αριθμού
locum: την ονομαστική του πληθυντικού αριθμού (με την ίδια σημασία)
urbem: τη γενική του πληθυντικού αριθμού
Tiberim: την αφαιρετική του ενικού αριθμού
fluvium: τη γενική του ενικού αριθμού
viribus: την αιτιατική του ενικού αριθμού
caudis: τη δοτική του ενικού αριθμού
somno: την ονομαστική του ενικού αριθμού
ostio: την κλητική του ενικού αριθμού
ancilla: την αφαιρετική του πληθυντικού αριθμού

Γ.1. β) Στα αποσπάσματα «Prope Tiberim fluvium ... in speluncam caudis traxit aversos.» και «Accipe nunc ... etsi domi erat.» να εντοπίσετε τις αντωνυμίες, να τις καταγράψετε και να τις μεταφέρετε στην ίδια πτώση και γένος (ή πρόσωπο) στον άλλον αριθμό.

Γ.2. α) aspexit: να γράψετε τα απαρέμφατα όλων των χρόνων του ρήματος, στην ενεργητική και στη μέση φωνή (να λάβετε υπόψη το γένος του υποκειμένου, όπου είναι απαραίτητο).

β) Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθένα από τα παρακάτω ρήματα:

- dicitur: το β' ενικό της προστακτικής του ενεστώτα στην μέση φωνή
condidit: το β' πληθυντικό της οριστικής του μέλλοντα στην ίδια φωνή
refecisse: το γ' πληθυντικό της οριστικής του ενεστώτα στην μέση φωνή
fertur: το β' ενικό της προστακτικής του ενεστώτα στην ενεργητική φωνή
dormivisse: το α' πληθυντικό του παρατατικού στην ίδια φωνή
traxit: τη γενική ενικού του γερουνδίου

pergit: το γ' ενικό της υποτακτικής του υπερσυντελικού στην ενεργητική φωνή

accipe: το β' ενικό της οριστικής του ενεστώτα στη μέση φωνή

17. ΘΕΜΑ 25530

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Prope Tiberim fluvium Hercules boves refecisse fertur et ipse de viā fessus ibi dormivisse. Tum Cacus pastor, fretus viribus, boves quosdam in speluncam caudis traxit aversos. Ubi Hercules, e somno excitatus, gregem aspexit et partem abesse sensit, pergit ad proximam speluncam; sed postquam boum vestigia foras versa vidit, confusus gregem ex loco infesto amovēre coepit.
- β) Paucis post diēbus cum Ennius ad Nasīcam venisset et eum a ianuā quaereret, exclamāvit Nasica se domi non esse, etsi domi erat. Tum Ennius indignatus quod Nasīca tam aperte mentiebatur: “Quid?” inquit “Ego non cognosco vocem tuam?” Visne scire quid Nasīca responderit? “Homo es impudens. Ego cum te quaerem, ancillae tuae credidi te domi non esse; tu mihi ipsi non credis?”

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα: «Tum Cacus... coepit» και το «Paucis post ...impudens» από το δεύτερο απόσπασμα.

Γ.1. α) Να γραφτεί ο τύπος που ζητείται για κάθε λέξη:

fluvium: γενική ενικού

boves: γενική πληθυντικού

pastor: αιτιατική πληθυντικού

viribus: αφαιρετική ενικού

caudis: δοτική ενικού

somno: γενική πληθυντικού

proximam: αντίστοιχος τύπος στον συγκριτικό βαθμό

vocem tuam: αφαιρετική ενικού

paucis diebus: γενική πληθυντικού

impudens: αιτιατική πληθυντικού στο ουδέτερο

β) Paucis post diēbus cum Ennius ad Nasīcam venisset et eum a ianuā quaereret, exclamāvit Nasica se domi non esse, etsi domi erat. Tum Ennius indignatus quod Nasīca tam aperte mentiebatur: “Quid?” inquit “Ego non cognosco vocem tuam?” Να αναγνωρίσετε γραμματικά καθέναν από τους αντωνυμικούς τύπους στο παραπάνω παράθεμα και να γράψετε τον ίδιο τύπο στον άλλον αριθμό.

Γ.2. α) Να γραφτεί κάθε τύπος που ζητείται από τους ακόλουθους:

refecisse: απαρέμφατο μέλλοντα (να ληφθεί υπόψη το Υποκείμενο)

fertur: β' ενικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα και στις δύο φωνές

aversos: γενική γερουνδιακού στη γενική πληθυντικού στο αρσενικό

pergit: απαρέμφατο παρακειμένου

confusus: β' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα

coepit: γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής συντελεσμένου μέλλοντα

quaereret: γ' ενικό πρόσωπο προστακτικής μέλλοντα

responderit: αφαιρετική σουπίνο

credidi: μετοχή ενεστώτα, γενική ενικού στο θηλυκό

β) Να γραφτούν οι τύποι που ζητούνται για κάθε ρηματικό τύπο:

indignātus: απαρέμφατο μέλλοντα (λαμβάνοντας υπόψη το υποκείμενο), γενική πληθυντικού γερονδιακού στο θηλυκό

mentiebātur: μετοχή παρακειμένου στην ονομαστική πληθυντικού του ουδετέρου, β' πληθυντικό υποτακτικής μέλλοντα (λαμβάνοντας υπόψη το υποκείμενο), αφαιρετική σουπίνο

18. ΘΕΜΑ 33972

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** Tum Cacus pastor, fretus viribus, boves quosdam in speluncam caudis traxit aversos. Ubi Hercules, e somno excitātus, gregem aspexit et partem abesse sensit, pergīt ad proximam speluncam; sed postquam boum vestigia foras versa vidit, confūsus gregem ex loco infesto amovēre coepit. Sed bovum mugītus ex speluncā audītus Herculem convertit. Tum Cacus, vi prohibēre eum conātus, Herculis clavā interficitur.
- β)** Philosophi mundum censent regi numine deōrum; eum esse putant quasi commūnem urbem et civitātem hominum et deōrum, et unum quemque nostrum eius mundi esse partem; ex quo illud natūrā consequitur, ut commūnem utilitātem nostrae antepōnāmus. Ut enim leges omnium salūtem singulōrum salūti antepōnunt, sic vir bonus et sapiens et legibus parens consulit utilitāti omnium plus quam unīus alicuius aut suae.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα «Tum Cacus ... amovēre coepit.» και «eum esse putant quasi ... quam unīus alicuius aut suae.».
- Γ.1. α)** Να μεταφερθούν οι ακόλουθες συνεκφορές στους τύπους που ζητούνται:
- boves quosdam: στη δοτική του ενικού αριθμού
- proximam speluncam: στη γενική του πληθυντικού αριθμού
- commūnem urbem: στην αφαιρετική του ενικού αριθμού
- vir bonus: στην κλητική του ενικού αριθμού
- β)** infesto, communem (το πρώτο του δεύτερου αποσπάσματος): να γραφούν τα παραθετικά των επιθέτων στην ίδια πτώση, γένος και αριθμό. Του επιθέτου proximam να γραφεί το επίρρημα και στους τρεις βαθμούς.
- Γ.2. α)** aspexit, vidit, censent: να γράψετε τα παραπάνω ρήματα σε όλες τις εγκλίσεις του μέλλοντα στο ίδιο πρόσωπο, αριθμό και φωνή (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο).
- β)** interficitur: να γραφεί η γενική και δοτική γερονδίου και όλα τα απαρέμφατα του ρήματος στη φωνή που βρίσκεται (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο).

19. ΘΕΜΑ 33695

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** Catilīna a Cicerōne ex urbe expulsus est. Socii eius deprehensi sunt et in carcere strangulāti sunt. Ab Antōnio, altero consule, Catilīna ipse cum exercitu suo, proelio victus, interfectus est. Gaius Sallustius tradit

multos etiam milites Rōmānos in eādē cruentissimā pugnā occīsos esse, multos autem graviter vulnerātos esse.

- β) Caesar ex captīvis cognoscit quae apud Cicerōnem gerantur quantōque in periculo res sit. Tum cuidam ex equitibus Gallis persuādet ut ad Cicerōnem epistulam deferat. Curat et providet nē, interceptā epistulā, nostra consilia ab hostibus cognoscantur. Quam ob rem epistulam conscriptam Graecis litteris mittit. Legātum monet ut, si adīre non possit, epistulam ad amentum tragulae adliget et intra castra abiciat. In litteris scribit se cum legionibus celeriter adfore. Gallus, periculum veritus, constituit ut tragulam mitteret.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα «Ab Antōnio, altero consule ... vulnerātos esse » και «Tum cuidam ... tragulam mitteret.».

Γ.1. α) Να αντιστοιχίσετε τα ουσιαστικά της στήλης Α με τη γραμματική τους αναγνώριση (στήλη Β). Δύο αναγνώρισεις δεν αντιστοιχούν σε ουσιαστικό:

A	B
I. urbe	1. ε΄ κλίση, αρσενικό γένος
II. Socii	2. γ΄ κλίση, αρσενικό γένος
III. carcere	3. α΄ κλίση, θηλυκό γένος
IV. exercitu	4. γ΄ κλίση, θηλυκό γένος
V. pugnā	5. β΄ κλίση, ουδέτερο γένος
VI. consilia	6. γ΄ κλίση, ουδέτερο γένος
VII. rem	7. δ΄ κλίση, αρσενικό γένος
	8. β΄ κλίση, αρσενικό γένος
	9. ε΄ κλίση, θηλυκό γένος

β) Να συμπληρώσετε τον πίνακα με τους άλλους βαθμούς των επιθέτων και επιρρημάτων που δίνονται.

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
Multos (το πρώτο του κειμένου α)		
		cruentissimā
graviter		

- Γ.2. α)** *expulsus est, deprehensi sunt, interfectus est, occisos esse, gerantur, deferat, adliget, abiciat, constituit*: να μεταφέρετε τους παραπάνω ρηματικούς τύπους στην άλλη φωνή διατηρώντας το πρόσωπο και την έγκλιση όπου χρειάζεται.
- β)** *veritus*: να γραφούν οι τύποι που το αποθετικό δανείζεται από την ενεργητική φωνή. (Να λάβετε υπόψη σας το υποκείμενο, όπου χρειάζεται. Το γερούνδιο να γραφεί στη γενική πτώση και το σουπίνο στη αιτιατική.)

20. ΘΕΜΑ 29968

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** *Catilīna a Cicerōne ex urbe expulsus est. Socii eius deprehensi sunt et in carcere strangulātī sunt. Ab Antōnio, altero consule, Catilīna ipse cum exercitu suo, proelio victus, interfectus est. Gaius Sallustius tradit multos etiam milites Rōmānos in eādē cruentissimā pugnā occisos esse, multos autem graviter vulnerātos esse.*
- β)** *Iulia, Augusti filia, matūre habēre coeperat canos, quos legere secrēte solēbat. Hac re audītā Augustus voluit filiam deterrēre quominus id faceret. Eo consilio aliquando repente intervēnit oppressitque ornatrīces. Etsi super vestem eārum deprehendit canos, tamen Augustus dissimulāvit eos vidisse et aliis sermonibus tempus extraxit, donec induxit mentiōnem aetātis. Tum interrogāvit filiam, utrum post aliquot annos cana esse mallet an calva. Cum illa respondisset «ego, pater, cana esse malo», mendacium illi pater obiēcit: «Non dubito quin calva esse nolis.*

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα: «*Catilīna a Cicerōne ex urbe ... multos autem graviter vulnerātos esse.*» και «*Eo consilio aliquando ... cana esse mallet an calva.*».
- Γ.1. α)** Να μεταφερθούν οι ακόλουθες συνεκφορές στους τύπους που ζητούνται:
altero consule: στη γενική του ενικού αριθμού
exercitu suo: στην ίδια πτώση στον άλλον αριθμό
hac re: στη δοτική του ενικού αριθμού
eo consilio: στην ονομαστική του πληθυντικού αριθμού
- β)** *multos, cruentissimā*: να γραφούν τα παραθετικά των επιθέτων στην ίδια πτώση, γένος και αριθμό. Του επιρρήματος *matūre* να γραφεί το επίθετο και στους τρεις βαθμούς, στη γενική του ενικού αριθμού, στο θηλυκό γένος.
- Γ.2. α)** Να αντιστοιχήσετε τους όρους της στήλης Α με μία από τις 2 απαντήσεις της στήλης Β.

A	B
tradit	i. γ' ενικό πρόσωπο, οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής
	ii. γ' ενικό πρόσωπο, οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής

occīsos esse	i. απαρέμφατο συντελεσμένου μέλλοντα μέσης φωνής ii. απαρέμφατο παρακειμένου μέσης φωνής
coeperat	i. γ' ενικό πρόσωπο, οριστικής υπερσυντελικού ενεργητικής φωνής ii. γ' ενικό πρόσωπο, οριστικής παρατατικού ενεργητικής φωνής
voluit	i. γ' ενικό πρόσωπο, οριστικής παρακειμένου ii. γ' ενικό πρόσωπο, οριστικής ενεστώτα
intervenit	i. γ' ενικό πρόσωπο, οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής ii. γ' ενικό πρόσωπο, οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής
vidisse	i. α' ενικό πρόσωπο, υποτακτικής υπερσυντελικού ενεργητικής φωνής ii. απαρέμφατο παρακειμένου ενεργητικής φωνής
extraxit	i. γ' ενικό πρόσωπο, οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής ii. γ' ενικό πρόσωπο, οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής

β) Στο δεύτερο απόσπασμα να εντοπίσετε τους τέσσερις τύπους της υποτακτικής και να τους μεταφέρετε στο ίδιο πρόσωπο και αριθμό της οριστικής στον ενεστώτα και στον παρατατικό στην ίδια φωνή.

21. ΘΕΜΑ 25033

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Claudius quinquagesimo anno aetātis suae imperium cēpit mirabili quodam casu. Exclūsus ab insidiatōribus Caligulae, recesserat in diaetam, cui nomen est Hermaeum. Paulo post rumōre caedis exterritus prorepsit ad solarium proximum et inter vela praetenta foribus se abdidit. Discurrens miles pedes eius animadvertit; eum latentem adgnōvit; extractum imperatōrem eum salutāvit. Hinc ad commilitōnes suos eum adduxit.
- β) Tum Camillus, qui diu apud Ardeam in exilio fuerat propter Vēientānam praedam non aequo iure divīsam, absens dictātor est factus; is Gallos iam abeuntes secūtus est: quibus interemptis aurum omne recēpit. Quod illic appensum civitāti nomen dedit: nam Pisaurum dicitur, quod illic aurum pensātum est. Post hoc factum rediit in exilium, unde tamen rogātus reversus est.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το πρώτο απόσπασμα το « Exclūsus ... salutavit» και από το δεύτερο απόσπασμα το «Tum Camillus ... dedit: ».

Γ.1. α) Να μεταφέρετε τους όρους στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού:

mirabili casu

solarium proximum

discurrens miles

Gallos

β) Να αναγνωρίσετε το είδος των αντωνυμιών και να γράψετε την πτώση που ζητείται:

Αντωνυμία	Είδος	Ζητούμενος τύπος
suae		Γενική πτώση, ενικού αριθμού, ουδέτερου γένους, ίδιου προσώπου:
cui		Αιτιατική πληθυντικού αριθμού, θηλυκού γένους:
se		Ονομαστική ενικού αριθμού β' προσώπου:
eum		Γενική πληθυντικού αριθμού, αρσενικού γένους:

Γ.2. α) Να εντοπίσετε τις μετοχές του πρώτου αποσπάσματος, να τις τοποθετήσετε στη σωστή θέση του πίνακα ανάλογα με το χρόνο τους και στη συνέχεια να συμπληρώσετε ό,τι λείπει, διατηρώντας το γένος, την πτώση, τον αριθμό και τη φωνή στην οποία είναι η καθεμία.

Ενεστώτας	Μέλλοντας	Παρακείμενος

β) Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται. Να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο όπου χρειάζεται.

cēpit: β' ενικό προστακτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής

recesserat: απαρέμφατο μέλλοντα ενεργητικής φωνής

exterritus: απαρέμφατο ενεστώτα μέσης φωνής

discurrens: γ' πληθυντικό υποτακτικής υπερσυντελικού ενεργητικής φωνής

salutāvit: β' πληθυντικό προστακτικής μέλλοντα στην ίδια φωνή

secūtus est: απαρέμφατο μέλλοντα

dicitur: α' πληθυντικό οριστικής παρατατικού στην άλλη φωνή

reversus est: δοτική πληθυντικού θηλυκού γένους μετοχής ενεστώτα

22. ΘΕΜΑ 23763

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Claudius quinquagesimo anno aetātis suae imperium cēpit mirabili quodam casu. Exclūsus ab insidiatōribus Caligulae, recesserat in diaetam, cui nomen est Hermaeum. Paulo post rumōre caedis exterritus prorepsit ad solarium proximum et inter vela praetenta foribus se abdidit. Discurrens miles pedes eius animadvertit; eum latentem adgnōvit; extractum imperatōrem eum salutāvit. Hinc ad commilitōnes suos eum adduxit. Ab his in castra delātus est tristis et trepidus, dum obvia turba quasi moritūrum eum miserātur.

β) Scibōniānus arma in Illyrico contra Claudium moverat; fuerat Paetus in partibus eius et, occīso Scribōniāno, Rōmam trahebātur. Erat ascensūrus navem; Arria milites orābat, ut simul imponerētur. Non impetrāvit: conduxit piscatoriam naviculam ingentemque navem secūta est.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα: «Claudius quinquagesimo anno ... eum latentem adgnōvit;» και «Scibōniānus arma in Illyrico ... ut simul imponerētur.».

Γ.1. α) «Claudius quinquagesimo anno ... animadvertit;»: Στο παραπάνω απόσπασμα να εντοπίσετε τις αντωνυμίες και να τις μεταφέρετε στο ίδιο γένος ή πρόσωπο στον άλλον αριθμό.

β) Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

mirabili: την ίδια πτώση και γένος στον άλλον αριθμό

casu: τη γενική του πληθυντικού αριθμού

nomen: την ίδια πτώση στον άλλον αριθμό

caedis: την αφαιρετική του ενικού αριθμού

commilitōnes: τη δοτική του ενικού αριθμού

Γ.2. α) trahebatur: να αναγνωρίσετε γραμματικά το ρήμα και να το μεταφέρετε στο ίδιο πρόσωπο, έγκλιση και φωνή στους υπόλοιπους χρόνους (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο).

β) Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθένα από τα παρακάτω ρήματα:

animadvertit: το γ' πληθυντικό πρόσωπο στον ίδιο χρόνο, έγκλιση και φωνή

adgnōvit: το απαρέμφατο στον ίδιο χρόνο και φωνή

salutāvit: το ίδιο πρόσωπο, στον ίδιο αριθμό, χρόνο και φωνή στην υποτακτική

adduxit: το β' πληθυντικό πρόσωπο στον ίδιο χρόνο και έγκλιση στην άλλη φωνή (να ληφθεί υπόψη το γένος του υποκειμένου)

moverat: τη γενική ενικού του γερονδίου

fuerat: το γ' ενικό πρόσωπο της προστακτικής μέλλοντα

orābat: το β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή

imponerētur: το ίδιο πρόσωπο και αριθμό, στην ίδια έγκλιση και φωνή στον ενεστώτα

secūta est: το απαρέμφατο του μέλλοντα (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)

23. ΘΕΜΑ 25314

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Paulo post rumōre caedis exterritus prorepsit ad solarium proximum et inter vela praetenta foribus se abdidit. Discurrens miles pedes eius animadvertit; eum latentem adgnōvit; extractum imperatōrem eum salutāvit. Hinc ad commilitōnes suos eum adduxit. Ab his in castra delātus est tristis et trepidus, dum obvia turba quasi moritūrum eum miserātur.

β) «Congrediāmur, ut singulāris proelii eventu cernātur, quanto miles Latīnus Rōmāno virtūte antecellat». Tum adulescens, viribus suis confīsus et cupiditāte pugnandi permōtus, iniussū consulis in certāmen ruit; et fortior hoste, hastā eum transfixit et armis spoliāvit. Statim hostes fugā salutem petivērunt. Sed consul, cum in castra revertisset, adulescentem, cuius operā hostes fugāti erant, morte multāvit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στα Νέα Ελληνικά τα αποσπάσματα «Paulo post...adgnovit;» και «Congrediamur...multavit.».
- Γ.1. α) Να γράψετε στη γενική και αιτιατική πληθυντικού τις παρακάτω συνεκφορές: solarium proximum, Discurrens miles, singularis proelii, viribus suis.
β) Να αναγνωρίσετε τις παρακάτω αντωνυμίες ως προς το είδος τους και να γράψετε την ίδια πτώση στον άλλο αριθμό : se, eius, suos, eum, his, quanto, suis.
- Γ.2. α) Congrediamur: Να γράψετε τους αρχικούς χρόνους του ρήματος και στη συνέχεια να γράψετε τους ονοματικούς τύπους που δανείζεται το ρήμα από την ενεργητική φωνή .
β) pugnandi : Να γραφεί το β'ενικό της Οριστικής Μέλλοντα, το γ'πληθυντικό της υποτακτικής παρατατικού και το β'ενικό της Προστακτικής Ενεστώτα στην ίδια φωνή.

24. ΘΕΜΑ 25531

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Paulo post rumōre caedis exterritus prorepsit ad solarium proximum et inter vela praetenta foribus se abdidit. Discurrens miles pedes eius animadvertit; eum latentem adgnōvit; extractum imperatōrem eum salutāvīt. Hinc ad commilitōnes suos eum adduxit. Ab his in castra delātus est tristis et trepidus, dum obvia turba quasi moritūrum eum miserātur.
- β) «Congrediāmur, ut singulāris proelii eventu cernātur, quanto miles Latīnus Rōmāno virtūte antecellat». Tum adulescens, viribus suis confīsus et cupiditāte pugnandi permōtus, iniussū consulis in certāmen ruit; et fortior hoste, hastā eum transfixit et armis spoliāvit. Statim hostes fugā salutem petivērunt. Sed consul, cum in castra revertisset, adolescentem, cuius operā hostes fugāti erant, morte multāvīt.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στα Νέα Ελληνικά τα αποσπάσματα «Paulo post...adgnovit;» και «Congrediamur...multavit.»
- Γ.1. α) Να γράψετε τα παρακάτω ουσιαστικά στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού: caedis, vela, pedes, commilitones, proelii, eventu, viribus, consulis, certamen.
β) Να αναγνωρίσετε τις παρακάτω αντωνυμίες ως προς το είδος τους και να γράψετε την ίδια πτώση στο θηλυκό γένος: eius, eum (το πρώτο των αποσπασμάτων), suos, his, quanto, suis.
- Γ.2. Να γραφούν οι τύποι που ζητούνται στις παρακάτω λέξεις
exterritus: β'ενικό προστακτικής Ενεστώτα στην ίδια φωνή
prorepsit: γενική πληθυντικού της μετοχής μέλλοντα στο θηλυκό γένος
praetenta: ο ίδιος τύπος στον Ενεστώτα Ενεργητικής Φωνής
abdidit: γ'πληθυντικό υποτακτικής Παρατατικού στην ίδια φωνή
discurrens: γ'πληθυντικό οριστικής Παρακειμένου
adgnovit: α'πληθυντικό οριστικής Μέλλοντα Ενεργητικής Φωνής
delatus est: β'ενικό Προστακτικής Ενεστώτα και Μέλλοντα στην ίδια φωνή
moriturum: β'ενικό οριστικής Ενεστώτα
miseratur: απαρέμφοτο Μέλλοντα (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο του ρήματος)

cernatur: απαρέμφατο Μέλλοντα Ενεργητικής Φωνής και απαρέμφατο Συντελεσμένου Μέλλοντα Παθητικής Φωνής (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο του ρήματος)
 antecellat: γ' ενικό υποτακτικής Παρατατικού
 confisus: β' πληθυντικό προστακτικής Μέλλοντα
 rugnandi: γ' πληθυντικό υποτακτικής Παρακειμένου της ίδιας φωνής

25. ΘΕΜΑ 35061

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Paulo post rumōre caedis exterritus prorepsit ad solarium proximum et inter vela praetenta foribus se abdidit. Discurrens miles pedes eius animadvertit; eum latentem adgnōvit; extractum imperatōrem eum salutāvit. Hinc ad commilitōnes suos eum adduxit. Ab his in castra delātus est tristis et trepidus, dum obvia turba quasi moritūrum eum miserātur. Postero die Claudius imperātor factus est.
- β) Sapientem nec paupertas nec dolor prohibet, nec eae res, quae imperītos avertunt et praecipites agunt. Tu illum premi putas malis? Utitur! Non ex ebore tantum Phidias sciēbat facere simulacra; ex aere quoque faciēbat. Si marmor illi obtulisses, si viliōrem materiam, fecisset tale, quale ex illā fieri optimum posset. Eōdem modo sapiens virtūtem, si licēbit, in divitiis explicābit, si minus, in paupertāte; si poterit, in patriā, si minus, in exilio;

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα «Discurrens miles pedes ... imperātor factus est.» και «Sapientem nec paupertas ... fieri optimum posset.»
- Γ.1. α) Να μεταφερθούν οι ακόλουθες συνεκφορές στους τύπους που ζητούνται:
 commilitōnes suos: στην αφαιρετική του ενικού αριθμού
 postero die: στη γενική του πληθυντικού αριθμού
 eae res: στη δοτική του ενικού αριθμού
 eōdem modo: στην αιτιατική του ενικού αριθμού
- β) tristis, viliorem: να γραφούν τα επίθετα στους άλλους βαθμούς, στην ίδια πτώση, γένος και αριθμό. Του επιθέτου optimum να γραφεί το επίρρημα και στους τρεις βαθμούς.
- Γ.2. α) Να χαρακτηρίσετε ως σωστή ή λανθασμένη τη γραμματική αναγνώριση των λέξεων που ακολουθούν:

	Σ	Λ
praetenta: γερουνδιακό σε αιτιατική πληθυντικού ουδετέρου γένους		
abdidit: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου		
animadvertit: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού ενεστώτα		
delatus est: γ' ενικό υποτακτικής παθητικού παρακειμένου		
prohibet: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού ενεστώτα		
putas: β' ενικό υποτακτικής ενεργητικού ενεστώτα		
faciebat: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού παρατατικού		
fecisset: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού υπερσυντέλικου		

β) explicābit: να γραφούν τα απαρέμφατα όλων των χρόνων και στις δύο φωνές (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο).

26. ΘΕΜΑ 27563

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Tum Camillus, qui diu apud Ardeam in exilio fuerat propter Veientanam praedam non aequo iure divisam, absens dictator est factus; is Gallos iam abeuntes secutus est: quibus interemptis aurum omne recepit. Quod illic appensum civitati nomen dedit: nam Pisaurum dicitur, quod illic aurum pensatum est. Post hoc factum rediit in exilium, unde tamen rogatus reversus est.
- β) Sed paulo post filius eius castra hostium praeterequitavit et a duce hostium his verbis proelio lacessitus est: «Congrediamur, ut singularis proelii eventu cernatur, quanto miles Latinus Romano virtute antecellat». Tum adulescens, viribus suis confisus et cupiditate pugnandi permotus, iniussu consulis in certamen ruit; et fortior hoste, hasta eum transfixit et armis spoliavit. Statim hostes fuga salutem petiverunt.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα χωρία: «Tum Camillus... pensatum est» από το πρώτο απόσπασμα και το «Congrediamur... petiverunt» από το δεύτερο απόσπασμα.
- Γ.1. α) Να κατατάξετε τα παρακάτω ουσιαστικά στον πίνακα ανάλογα με την κλίση τους, αφού τα μετατρέψετε στη γενική πληθυντικού: exilio, praedam, iure, nomen, castra, verbis, proelii, miles, viribus, certamen

Α΄ ΚΛΙΣΗ	Β΄ ΚΛΙΣΗ	Γ΄ ΚΛΙΣΗ

- β) Να αναγνωρίσετε τους παρακάτω αντωνυμικούς τύπους μέσα από τα δοθέντα αποσπάσματα ως προς το γένος, την πτώση και τον αριθμό: qui, is, hoc, quanto, suis.
- Γ.2. Να γραφτεί κάθε τύπος που ζητείται από τους ακόλουθους:
- divisam: α΄ πληθυντικό πρόσωπο οριστικής συντελεσμένου μέλλοντα (να ληφθεί υπόψη το Υποκείμενο)
- absens: απαρέμφατο ενεστώτα
- est factus: ίδιος ρηματικός τύπος στην ενεργητική φωνή
- abeuntes: γενική ενικού της μετοχής ενεστώτα στο θηλυκό γένος
- interemptis: γενική ενικού στο θηλυκό γένος του γερουνδιακού
- recepit: β΄ ενικό πρόσωπο υποτακτικής μέλλοντα (να ληφθεί υπόψη το Υποκείμενο)
- dedit: β΄ πληθυντικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα στη φωνή που βρίσκεται
- dicitur: απαρέμφατο μέλλοντα στην ίδια φωνή
- reversus est: απαρέμφατο παρακειμένου (να ληφθεί υπόψη το Υποκείμενο)
- lacessitus est: ίδιος ρηματικός τύπος στην υποτακτική στην ίδια φωνή

congregiamur: β' πληθυντικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή
 cernatur: ίδιο πρόσωπο και έγκλιση στον παρατατικό στην ίδια φωνή
 confisus: γ' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής παρατατικού
 ruit: αιτιατική ενικού της μετοχής μέλλοντα στο θηλυκό γένος
 transfixit: αφαιρετική σουπίνου

27. ΘΕΜΑ 34075

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Brenno duce Galli, apud Alliam flumen delētis legiōnibus Rōmanōrum, evertērunt urbem Rōmam praeter Capitōlium, pro quo immensam pecuniam acceperunt. Tum Camillus, qui diu apud Ardeam in exilio fuerat propter Vēientānam praedam non aequo iure divīsam, absens dictātor est factus; is Gallos iam abeuntes secūtus est:
- β) Bello Latīno T. Manlius consul nobili genere natus exercitui Rōmanōrum praefuit. Is cum aliquando castris abīret, edixit ut omnes pugnā abstinērent. Sed paulo post filius eius castra hostium praeterequitāvit et a duce hostium his verbis proelio laccessītus est: «Congrediāmur, ut singulāris proelii eventu cernātur, quanto miles Latīnus Rōmāno virtūte antecellat». Tum adulescens, viribus suis confisus et cupiditāte pugnandi permōtus, iniussū consulis in certāmen ruit;

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το πρώτο κείμενο το απόσπασμα το «Brenno duce...acceperunt» και όλο το β' κείμενο το «Bello Latīno...certāmen ruit».
- Γ.1. α) Στο α' απόσπασμα «Brenno duce...est factus» να εντοπίσετε τα ουσιαστικά γ' κλίσης και στη συνέχεια να δώσετε την αντίστοιχη πτώση στον άλλο αριθμό.
- β) Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα με τον σωστό τύπο για κάθε βαθμό λαμβάνοντας υπόψη το γένος και τον αριθμό σε περίπτωση που πρόκειται για επίθετο.

Θετικός βαθμός	Συγκριτικός βαθμός	Υπερθετικός βαθμός
diu		
aequo		
nobili		

- Γ.2. α) Στο β' απόσπασμα «Bello Latīno... certāmen ruit» να εντοπίσετε τους μετοχικούς τύπους και να γράψετε τη μετοχή του μέλλοντα στη γενική του ενικού, λαμβάνοντας υπόψη το γένος του υποκειμένου των μετοχών.

Μετοχή	Ζητούμενος τύπος

- β) Να γράψετε για κάθε τύπο ό,τι ζητείται. Όπου χρειάζεται να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο:

accep̄erunt: β' ενικό οριστικής Παρατατικού στην άλλη φωνή
 div̄isam: απαρέμφατο Μέλλοντα ενεργητικής φωνής
 absens: γ' ενικό υποτακτικής Υπερσυντελικού
 abeuntes: γ' πληθυντικό υποτακτικής Ενεστώτα
 edixit: β' ενικό προστακτικής Ενεστώτα στην ίδια φωνή
 abstinērent: το ίδιο πρόσωπο και στον ίδιο χρόνο στην άλλη φωνή
 lacessītus est: α' πληθυντικό στον ίδιο χρόνο στην άλλη φωνή
 Congrediāmur: δοτική μετοχής Ενεστώτα στον ενικό αριθμό
 ruit: μετοχή Μέλλοντα στην δοτική πτώση

28. ΘΕΜΑ 36271

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Tum Camillus, qui diu apud Ardeam in exilio fuerat propter Vēientānam praedam non aequo iure div̄isam, absens dictātor est factus; is Gallos iam abeuntes secūtus est: quibus interemptis aurum omne recēpit. Quod illic appensum civitāti nomen dedit: nam Pisaurum dicitur, quod illic aurum pensātum est. Post hoc factum rediit in exilium, unde tamen rogātus reversus est.
- β) Is cum aliquando castris ab̄iret, edixit ut omnes pugnā abstinērent. Sed paulo post filius eius castra hostium praeterequītavit et a duce hostium his verbis proelio lacessītus est: «Congrediāmur, ut singulāris proelii eventu cernātur, quanto miles Latīnus Rōmāno virtūte antecellat». Tum adulescens, viribus suis confisus et cupiditāte pugnandi permōtus, iniussū consulis in certāmen ruit; et fortior hoste, hastā eum transfixit et armis spoliāvit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα «Tum Camillus, qui ... illic aurum pensātum est.» και «Sed paulo ... in certāmen ruit;».
- B.1. Να αντιστοιχίσετε κάθε συγγραφέα της στήλης A με το γραμματειακό είδος της στήλης B, το οποίο υπηρετεί (δύο στοιχεία της στήλης B περισσεύουν).

A	B
1. Κικέρων	α. Ιστορική μονογραφία
2. Σαλλούστιος Κρίσπος	β. Απομνημονεύματα
3. Βαλέριος Κάτουλλος	γ. Ρητορικοί λόγοι
4. Οβίδιος	δ. Ελεγειακή ποίηση
5. Τίβουλλος	ε. Καλλωπιστικό έπος
	στ. Φιλοσοφικό έπος
	ζ. Λυρική ποίηση

- B.2. Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη της στήλης A μια από τις τρεις νεοελληνικές λέξεις της στήλης B με την οποία είναι ετυμολογικά συγγενής.

A	B
nomen	νομικός όνομα ομηρία
dedit	δέντρο παράδοση δέσιμο
cernātur	απόκριση κεραυνός κεράσι
antecellat	Αντίκλεια Κολωνάκι κελευστής
pugnandi	πυγμαχία γνέφω παππούς

Γ.1. α) exilio, praedam, nomen, filius, hostium, verbis, eventu, hastā: να κατατάξετε τα ουσιαστικά στον παρακάτω πίνακα ανάλογα με την κλίση στην οποία ανήκουν, αφού πρώτα τα μεταφέρετε στην ίδια πτώση στον άλλον αριθμό.

1η κλίση	2η κλίση	3η κλίση	4η κλίση	5η κλίση

β) Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα, γράφοντας τα επίθετα στους άλλους δύο βαθμούς, στην ίδια πτώση, γένος και αριθμό. Του επιθέτου aequo να γραφεί το επίρρημα και στους τρεις βαθμούς.

θετικός	συγκριτικός	υπερθετικός
aequo		
	fortior	

Γ.2. α) Να χαρακτηρίσετε ως σωστή ή λανθασμένη τη γραμματική αναγνώριση των λέξεων που ακολουθούν:

	Σ	Λ
fuerat: γ' ενικό οριστικής υπερσυντελείκου		
absens: κλητική ενικού, αρσενικού γένους της μετοχής ενεστώτα		
abeuntes: αιτιατική πληθυντικού, θηλυκού γένους, της μετοχής ενεστώτα		
dedit: γ' ενικό, οριστικής ενεργητικού ενεστώτα		
abstinerent: γ' πληθυντικό υποτακτικής ενεργητικού παρατατικού		
praeterequitavit: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου		
congregiamur: α' πληθυντικό οριστικής ενεργητικού ενεστώτα		
antecellat: γ' ενικό υποτακτικής ενεργητικού ενεστώτα		

β) *ruit*: να γραφούν τα απαρέμφατα του ρήματος στη φωνή που βρίσκεται και το γερούνδιο σε όλες τις πτώσεις (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο).

Δ.1. α) Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις λέξεις:

<i>dictātor</i>	είναι στο.....
<i>civitati</i>	είναι στο.....
<i>proelii</i>	είναι στο.....
<i>virtute</i>	είναι στο.....
<i>iniussu</i>	είναι στο.....

β) «*ut omnes pugnā abstinērent*»: να αναγνωρίσετε το είδος της δευτερεύουσας πρότασης, να αιτιολογήσετε τον τρόπο εκφοράς της και να δηλώσετε τη συντακτική της λειτουργία.

Δ.2. α) Να χαρακτηρίσετε ως σωστή ή λανθασμένη την ανάλυση των μετοχών που ακολουθούν σε δευτερεύουσα πρόταση:

	Σ	Λ
<i>absens</i> → <i>etsi Camillus aberat</i> : ανάλυση σε εναντιωματική πρόταση		
<i>abeuntes</i> → <i>cum Galli abeunt</i> : ανάλυση σε χρονική πρόταση εισαγόμενη με τον ιστορικό – διηγηματικό <i>cum</i>		
<i>quibus interemptis</i> → <i>quos Camillus interemit</i> : ανάλυση σε αναφορική πρόταση		
<i>appensum</i> → <i>quod id illic appensum esset</i> : ανάλυση σε αιτιολογική πρόταση υποκειμενικής αιτιολογίας		
<i>rogatus</i> → <i>postquam/ ubi/ ut Camillus rogatus est</i> : ανάλυση σε χρονική πρόταση που δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν		
<i>confisus</i> → <i>quod adulescens confisus erat (est)</i> : ανάλυση σε αναφορική πρόταση		
<i>permotus</i> → <i>quod permotus esset</i> : ανάλυση σε αιτιολογική		

- β) «Tum adulescens, viribus suis confisus et cupiditate pugnandi permotus, iniussu consulis in certamen ruit;» Να εξαρτηθεί η παραπάνω φράση από το Sallustius dixit.

29. ΘΕΜΑ 36545

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Brenno duce Galli, apud Alliam flumen delētis legiōnibus Rōmanōrum, evertērunt urbem Romam praeter Capitōlium, pro quo immensam pecuniam accepērunt. Tum Camillus, qui diu apud Ardeam in exilio fuerat propter Vēientānam praedam non aequo iure divīsam, absens dictātor est factus; is Gallos iam abeuntes secūtus est: quibus interemptis aurum omne recēpit.
- β) Tum cuidam ex equitibus Gallis persuādet ut ad Cicerōnem epistulam deferat. Curat et providet nē, interceptā epistulā, nostra consilia ab hostibus cognoscantur. Quam ob rem epistulam conscriptam Graecis litteris mittit. Legātum monet ut, si adīre non possit, epistulam ad amentum tragulae adliget et intra castra abiciat. In litteris scribit se cum legionibus celeriter adfore. Gallus, periculum veritus, constituit ut tragulam mitteret. Haec casu ad turrim adhaesit et tertio post die a quodam milite conspicitur et ad Cicerōnem defertur.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική ολόκληρο το απόσπασμα α' και από το απόσπασμα β' το χωρίο «Quam ob rem ... tragulam mitteret».
- Γ.1. α) Στην περίοδο λόγου «Brenno duce Galli, apud Alliam flumen delētis legiōnibus Rōmanōrum, evertērunt urbem Romam praeter Capitōlium, pro quo immensam pecuniam accepērunt» να εντοπίσετε τα ουσιαστικά γ' κλίσης και να τα μεταφέρετε στην αιτιατική πληθυντικού.
- β) Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους ακόλουθους τύπους:
- exilio: η ονομαστική ενικού.
iure: η αιτιατική ενικού.
cuidam: η γενική πληθυντικού
equitibus: η ονομαστική ενικού.
celeriter: ο υπερθετικός βαθμός.
turrim: η ονομαστική και αφαιρετική ενικού.
- Γ.2. α) Στην περίοδο λόγου «Tum cuidam ex equitibus Gallis ...et intra castra abiciat» να εντοπιστούν τα ρήματα β' συζυγίας και να μεταφερθούν στο απαρέμφατο του παρακειμένου ενεργητικής φωνής.
- β) Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους ακόλουθους τύπους. Για τους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο.
- accepērunt: το ίδιο πρόσωπο στην οριστική ενεστώτα της ίδιας φωνής.
est factus: το β' ενικό προστακτικής ενεστώτα τόσο στην ίδια φωνή όσο και στην ενεργητική φωνή.
secūtus est: η μετοχή του μέλλοντα στο αρσενικό γένος.
deferat: το ίδιο πρόσωπο στην οριστική του ενεστώτα της ίδιας φωνής.
cognoscantur: το απαρέμφατο παρακειμένου στην ίδια φωνή.

adīre: το γ' πληθυντικό της υποτακτικής ενεστώτα.

veritus: το γ' ενικό οριστικής ενεστώτα.

adhaesit: το ίδιο πρόσωπο στην οριστική ενεστώτα στην ίδια φωνή.

30. ΘΕΜΑ 25497

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) praesentes fructus neglegāmus, posteritātis gloriae serviāmus; id esse optimum putēmus, quod est rectissimum; sperēmus quae volumus, sed ferāmus quod acciderit; arbitrēmur denique corpus virōrum fortium magnorumque hominum esse mortāle, animi vero motus et virtūtis gloriam sempiternam esse.
- β) Aegrotābat Caecīna Paetus, marītus Arriae, aegrotābat et filius. Filius mortuus est. Huic Arria funus ita parāvit, ut ignorarētur a marīto; quin immo cum illa cubiculum marīti intraverat, vivere filium simulābat, ac marīto persaepe interroganti, quid ageret puer, respondēbat: «Bene quiēvit, libenter cibum sumpsit». Deinde, cum lacrimae suae, diu cohibitae, vincerent prorumperentque, egrediebātur; tum se dolōri dabat et paulo post siccis oculis redībat. Scribōniānus arma in Illyrico contra Claudium moverat;

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το πρώτο απόσπασμα το «id esse ... sempiternam esse» και από το δεύτερο απόσπασμα το «Huic ... egrediebātur;».
- Γ.1. α) virōrum fortium: Να μεταφέρετε την συνεκφορά στη γενική, δοτική, αιτιατική και κλητική πτώση του άλλου αριθμού, αφού μετατρέψετε το επίθετο στον συγκριτικό βαθμό.
- β) Να αντιστοιχίσετε τους όρους της στήλης Α με μία από τις 2 απαντήσεις της στήλης Β.

A	B
fructus	<ul style="list-style-type: none">• αρσενικό ουσιαστικό β' κλίσης• αρσενικό ουσιαστικό δ' κλίσης
quod (1 ^ο απόσπασμα, 2 ^η σειρά)	<ul style="list-style-type: none">• αναφορική αντωνυμία• αιτιολογικός σύνδεσμος
corpus	<ul style="list-style-type: none">• ουδέτερο ουσιαστικό γ' κλίσης• θηλυκό ουσιαστικό δ' κλίσης
cubiculum	<ul style="list-style-type: none">• αιτιατική πτώση ενικού αριθμού ουδετέρου γένους• αιτιατική πτώση ενικού αριθμού αρσενικού γένους
marīti	<ul style="list-style-type: none">• γενική πτώση ενικού αριθμού αρσενικού γένους• ονομαστική πτώση πληθυντικού αριθμού αρσενικού γένους
post	<ul style="list-style-type: none">• επίρρημα• πρόθεση
siccis	<ul style="list-style-type: none">• αφαιρετική πτώση επιθέτου πληθυντικού αριθμού αρσενικού γένους• δοτική πτώση πληθυντικού αριθμού αρσενικού γένους

Γ.2. α) Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους. Όπου απαιτείται, να λάβετε υπόψη το υποκείμενο.

neglegāmus: β' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής παρατατικού ενεργητικής φωνής

ferāmus: απαρέμφατο συντελεσμένου μέλλοντα μέσης φωνής

mortuus est: δοτική πτώση ενικού αριθμού θηλυκού γένους μετοχής ενεστώτα

respondēbat: α' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής

dabat: ονομαστική πτώση πληθυντικού αριθμού γερουνδιακού, θηλυκού γένους

redībat: β' πληθυντικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής

β) cohibitae, vincerent: Να κάνετε χρονική αντικατάσταση των τύπων στην υποτακτική, στη φωνή που βρίσκονται (στο β' ενικό για τον 1ο τύπο και στο β' πληθυντικό για τον 2ο) λαμβάνοντας υπόψη το γένος του υποκειμένου.

	β' ενικό Υποτακτικής	β' πληθυντικό υποτακτικής
ενεστώτας		
παρατατικός		
μέλλοντας		
παρακείμενος		
υπερσυντέλικος		

31. ΘΕΜΑ 25750

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) *Imitēmur nostros Brutos, Camillos, Decios, Curios, Fabricios, Scipiōnes, innumerabiles alios qui hanc rem publicam stabilivērunt; quos equidem in deōrum immortalium coētu ac numero repōno. Amēmus patriam, pareāmus senatui, consulāmus bonis;*

β) *Aegrotābat Caecīna Paetus, marītus Arriae, aegrotābat et filius. Filius mortuus est. Huic Arria funus ita parāvit, ut ignorarētur a marīto; quin immo cum illa cubiculum marīti intraverat, vivere filium simulābat, ac marīto persaepe interroganti, quid ageret puer, respondēbat: «Bene quiēvit, libenter cibum sumpsit». Deinde, cum lacrimae suae, diu cohibitae, vincerent prorumperentque, egrediebātur; tum se dolōri dabat et paulo post siccis oculis redībat. Scribōniānus arma in Illyrico contra Claudium moverat;*

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα: «*Imitēmur nostros Brutos ... bonis;*» και «*Huic Arria funus ita parāvit ... redībat.*»

Γ.1. α) Για τα ουσιαστικά της στήλης A, να γράψετε στην στήλη B την κλίση στην οποία ανήκει το καθένα και στη στήλη Γ την ίδια πτώση του άλλου αριθμού.

A	B	Γ
rem		
deōrum		

senatui		
funus		
cibum		

β) Για κάθε λέξη της στήλης A να επιλέξετε τη σωστή απάντηση από τη στήλη B.

A	B
1. immortalium	I. Έχει συγκριτικό βαθμό II. Δεν έχει συγκριτικό βαθμό
2. equidem	I. Είναι επίρρημα II. Είναι αόριστη αντωνυμία
3. a (marīto)	I. Είναι αντιθετικός σύνδεσμος II. Είναι πρόθεση
4. Bene	I. Είναι επίρρημα II. Είναι επίθετο
5. post	I. Είναι επίρρημα II. Είναι πρόθεση

Γ.2. α) Στο χωρίο «Deinde, cum lacrimae suae, diu cohibitae, vincerent prorumperentque, egrediebātur; tum se dolōri dabat et paulo post siccis oculis redībat.» του δεύτερου αποσπάσματος να εντοπίσετε τους ρηματικούς τύπους, να τους καταγράψετε στη στήλη A και να τους μεταφέρετε στο γ' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής παρακειμένου στην ίδια φωνή στη στήλη B, λαμβάνοντας υπόψη σας το γένος του Υποκειμένου, όπου χρειάζεται.

A	B

β) mortuus est: το ρήμα είναι αποθετικό. Να γράψετε τους τύπους του μέλλοντα που δανείζεται από την ενεργητική φωνή (να λάβετε υπόψη το υποκείμενο και το πρόσωπο, όπου απαιτείται).

32. ΘΕΜΑ 25193

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Amēmus patriam pareāmus senatui, consulāmus bonis; praesentes fructus neglegāmus, posteritātis gloriae serviāmus; id esse optimum putēmus, quod est rectissimum; sperēmus quae volumus, sed ferāmus quod acciderit; arbitrēmur denique corpus virōrum fortium magnorumque hominum esse mortāle, animi vero motus et virtutis gloriam sempiternam esse.
- β) Cum omnes recentem esse dixissent, «Atqui ante tertium diem» inquit «scitōte decerptam esse Carthagine. Tam prope a muris habēmus hostem! Itaque cavēte periculum, tutamini patriam. Oribus Urbis nolīte confidere. Fiduciam, quae nimia vobis est, deponite. Neminem credideritis patriae consultūrum esse, nisi vos ipsi patriae consulueritis. Mementōte rem publicam in extrēmo discrimine quondam fuisse!» Statimque sumptum est Punicum bellum tertium, quo Carthāgo delēta est.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα: «praesentes fructus neglegāmus ... gloriam sempiternam esse» (απόσπασμα α') και «Oribus urbis nolīte...Carthāgo delēta est» (απόσπασμα β').
- Γ.1. α) Στο παρακάτω απόσπασμα: «id esse optimum putēmus, quod est rectissimum; sperēmus quae volumus, sed ferāmus quod acciderit; arbitrēmur denique corpus... sempiternam esse» να εντοπιστούν οι ρηματικοί τύποι που βρίσκονται στην υποτακτική και να μεταφερθούν στην υποτακτική του υπερσυντελικού, διατηρώντας την ίδια κάθε φορά φωνή. Για τους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο.
- β) Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους παρακάτω ονοματικούς τύπους:
- posteritātis: η ονομαστική ενικού
 - id: η αιτιατική πληθυντικού στο θηλυκό γένος
 - quae: η αφαιρετική πληθυντικού
 - corpus: η αιτιατική πληθυντικού
 - motus: η γενική πληθυντικού
 - Neminem: η αφαιρετική ενικού στο ουδέτερο γένος
 - discrimine: η ονομαστική ενικού
- Γ.2. «id esse optimum putēmus», «arbitrēmur denique corpus virōrum fortium magnorumque hominum» και «Fiduciam, quae nimia vobis est, deponite ...extrēmo discrimine quondam fuisse»: στα παραπάνω αποσπάσματα να εντοπιστούν τα επίθετα, ανεξάρτητα από τον βαθμό, στον οποίο βρίσκονται και να γραφούν στους υπόλοιπους δύο βαθμούς, διατηρώντας το ίδιο γένος, αριθμό και πώση.

33. ΘΕΜΑ 25980

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Amēmus patriam, pareāmus senatui, consulāmus bonis; praesentes fructus neglegāmus, posteritātis gloriae serviāmus; id esse optimum putēmus, quod est rectissimum; sperēmus quae volumus, sed ferāmus quod acciderit; arbitrēmur denique corpus virōrum fortium magnorumque hominum esse mortāle, animi vero motus et virtūtis gloriam sempiternam esse.
- β) Quam ob rem accusatōres non Asiae nomen Murēnae obiecērunt, ex quā laus familiae, memoria generi, honos et gloria nomini constitūta est, sed aliquod flagitium ac dedecus aut in Asiā susceptum aut ex Asiā deportātum. Meruisse vero stipendia in eo bello virtūtis fuit; patre imperatōre libentissime meruisse pietātis fuit; finem stipendiōrum patris victōriam ac triumphum fuisse felicitātis fuit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα: «Amēmus patriam ... et virtūtis gloriam sempiternam esse.» και «Meruisse vero stipendia ... felicitātis fuit.»

Γ.1. α) Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

senatui: την αιτιατική του πληθυντικού αριθμού

fructus: τη δοτική του ενικού αριθμού

posteritātis: την αφαιρετική του ενικού αριθμού

id: την αιτιατική του πληθυντικού αριθμού στο αρσενικό γένος

quam: την ονομαστική του πληθυντικού αριθμού στο ίδιο γένος

dedecus: την ονομαστική του πληθυντικού αριθμού

patre: τη γενική του πληθυντικού αριθμού

β) Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα, γράφοντας τα επίθετα στους άλλους δύο βαθμούς, στην ίδια πτώση, γένος και αριθμό.

θετικός	συγκριτικός	υπερθετικός
		optimum
		rectissimum
fortium		
magnorum		

Γ.2. α) Το arbitremur είναι α' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής ενεστώτα του αποθετικού ρήματος arbitror. Αφού γράψετε τα απαρέμφατα όλων των χρόνων του ρήματος, να το μεταφέρετε στους υπόλοιπους χρόνους στο ίδιο πρόσωπο, αριθμό και έγκλιση (να λάβετε υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο).

β) Να αντιστοιχίσετε τους όρους της στήλης Α με μία από τις 2 απαντήσεις της στήλης Β.

Στήλη Α	Στήλη Β
consulāmus	<ul style="list-style-type: none">α' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνήςα' πληθυντικό υποτακτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής

praesentes	<ul style="list-style-type: none"> • μετοχή ενεστώτα αρσενικού γένους • μετοχή ενεστώτα θηλυκού γένους
volumus	<ul style="list-style-type: none"> • α' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα • α' πληθυντικό οριστικής μέλλοντα
acciderit	<ul style="list-style-type: none"> • γ' ενικό υποτακτικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής • γ' ενικό πρόσωπο οριστικής συντελεσμένου μέλλοντα ενεργητικής φωνής
obiecērunt	<ul style="list-style-type: none"> • γ' πληθυντικό οριστικής υπερσυντελικού ενεργητικής φωνής • γ' πληθυντικό οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής
susceptum	<ul style="list-style-type: none"> • αιτιατική ενικού, αρσενικού γένους της μετοχής παθητικού παρακειμένου • αιτιατική ενικού, ουδετέρου γένους της μετοχής παθητικού παρακειμένου
meruisse	<ul style="list-style-type: none"> • απαρέμφατο παρακειμένου ενεργητικής φωνής • α' ενικό υποτακτικής υπερσυντελικού ενεργητικής φωνής

34. ΘΕΜΑ 34175

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) praesentes fructus neglegāmus, posteritātis gloriae serviāmus; id esse optimum putēmus, quod est rectissimum; sperēmus quae volumus, sed ferāmus quod acciderit; arbitrēmur denique corpus virōrum fortium magnorumque hominum esse mortāle, animi vero motus et virtūtis gloriam sempiternam esse.
- β) Cum Servius Sulpicius Galba et Aurēlius Cotta consules in senātu cotenderent uter adversus Viriāthum in Hispaniam mitterētur, magna inter patres conscriptos dissension erat, aliis pro Galbā et aliis pro Cottā dicentibus; solus P. Scipio Aemiliānus cum toto senātu dissensit: «Neutrum» inquit «mihi mitti placet, quia alter nihil habet, alteri nihil est satis». Nam Scipio Aemiliānus aequae malam imperii magistrā iudicābat inopiam atque avaritiam.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα «praesentes fructus ... virtūtis gloriam sempiternam esse.» και «Cum Servius Sulpicius Galba ... alteri nihil est satis.»
- Γ.1. α) fructus, corpus, virorum, hominum, senātu, imperii, magistrā: να κατατάξετε τα ουσιαστικά στον παρακάτω πίνακα ανάλογα με την κλίση στην οποία ανήκουν, αφού πρώτα τα μεταφέρετε στην ίδια πτώση στον άλλον αριθμό.

1η κλίση	2η κλίση	3η κλίση	4η κλίση	5 ^η κλίση
----------	----------	----------	----------	----------------------

β) Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα, γράφοντας τα επίθετα στους άλλους δύο βαθμούς, στην ίδια πτώση, γένος και αριθμό.

θετικός	συγκριτικός	υπερθετικός
		optimum
fortium		
magnorum		
malam		

- Γ.2. α) *contenderent, dissensit, iudicabat*: να μεταφέρετε τα παραπάνω ρήματα σε όλες τις εγκλίσεις του μέλλοντα στο ίδιο πρόσωπο, αριθμό και φωνή (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο).
 β) *arbitrēmur*: να γράψετε όλα τα απαρέμφατα του ρήματος, τη γενική και αιτιατική του γερουνδίου (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο).

35. ΘΕΜΑ 25437

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) *Deinde, cum lacrimae suae, diu cohibitae, vincerent prorumperentque, egrediebātur; tum se dolōri dabat et paulo post siccis oculis redībat. Scibōniānus arma in Illyrico contra Claudium moverat; fuerat Paetus in partibus eius et, occīso Scibōniāno, Rōmam trahebātur. Erat ascensūrus navem; Arria milites orābat, ut simul imponerētur. Non impetrāvit: conduxit piscatoriam naviculam ingentemque navem secūta est.*
 β) *Cum P.Cornēlius Nasīca ad Ennium poētam venisset eique ab ostio quaerenti Ennium ancilla dixisset eum domi non esse, Nasīca sensit illam domini iussu id dixisse et illum intus esse. Accipe nunc quid postea Nasīca fecerit. Paucis post diēbus cum Ennius ad Nasīcam venisset et eum a ianuā quaereret, exclamāvit Nasīca se domi non esse, etsi domi erat. Tum Ennius indignātus quod Nasīca tam aperte mentiebātur: «Quid?» inquit «Ego non cognosco vocem tuam?»*

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα: «*Scibōniānus arma ... secūta est*» και «*Cum P.Cornēlius ... etsi domi erat*» από το δεύτερο απόσπασμα.
- Γ.1. α) «*Accipe nunc... vocem tuam*»: στις περιόδους λόγου του β' κειμένου που σας δίνονται να εντοπίσετε τις αντωνυμίες και να μεταφέρετε στη γενική του άλλου αριθμού, από αυτόν που βρίσκεται στο κείμενο (όπου χρειάζεται να διατηρηθεί το γένος ή το πρόσωπο).
 β) «*Deinde,... redībat*» και «*Erat ascensūrus... imponerētur*»: στις περιόδους λόγου του α' κειμένου που σας δίνονται να εντοπίσετε τα ουσιαστικά (εκτός των κύριων ονομάτων) και να σχηματίσετε την αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού.
- Γ.2. α) Να εντοπίσετε και στα δύο αποσπάσματα τα ρήματα ή ρηματικούς τύπους που είναι αποθετικά (συνολικά 4 ρήματα/ρηματικοί τύποι) και να σχηματίσετε για κάθε τύπο το β' ενικό υποτακτικής μέλλοντα (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο) και τη δοτική του γερουνδίου.

β) Να γράψετε ό,τι ζητείται για τους ακόλουθους τύπους. Για τους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο.

Prorumperent(que): το ίδιο πρόσωπο στην οριστική Ενεστώτα παθητικής φωνής.

vincerent: το β' ενικό υποτακτικής Παρακειμένου ενεργητικής φωνής.

redībat: χρονική αντικατάσταση στο ίδιο πρόσωπο στην υποτακτική.

Erat ascensūrus: ο ίδιος χρόνος στην παθητική περιφραστική συζυγία.

fecerit: το β' ενικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής.

36. ΘΕΜΑ 27286

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Aegrotābat Caecīna Paetus, marītus Arriae, aegrotābat et filius. Filius mortuus est. Huic Arria funus ita parāvit, ut ignorarētur a marīto; quin immo cum illa cubiculum marīti intraverat, vivere filium simulābat, ac marīto persaepe interroganti, quid ageret puer, respondēbat: «Bene quiēvit, libenter cibum sumpsit». Deinde, cum lacrimae suae, diu cohibitae, vincerent prorumperentque, egrediebātur; tum se dolōri dabat et paulo post siccis oculis redībat.
- β) Quam multas imagines fortissimōrum virōrum –non solum ad intuendum, verum etiam ad imitandum – scriptōres et Graeci et Latīni nobis reliquērunt! Quas ego, cupidus bene gerendi et administrandi rem publicam, semper mihi proponēbam. Colendo et cogitando homines excellentes animum et mentem meam conformābam.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα «Aegrotābat Caecīna Paetus, ... paulo post siccis oculis redībat.» και «Quam multas imagines ... scriptōres et Graeci et Latīni nobis reliquērunt!».

Γ.1. α) Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

filius: την κλητική του ενικού αριθμού

funus: την αιτιατική του πληθυντικού αριθμού

cubiculum: την κλητική του πληθυντικού αριθμού

diu: τους άλλους δύο βαθμούς του επιρρήματος

dolōri: την ίδια πτώση στον άλλον αριθμό

imagines: την ίδια πτώση στον άλλον αριθμό

scriptōres: την ίδια πτώση στον άλλον αριθμό

bene: τους άλλους δύο βαθμούς του επιρρήματος

β) Να εντοπίσετε όλες τις αντωνυμίες του πρώτου αποσπάσματος και να τις μεταφέρετε στην ίδια πτώση και γένος ή πρόσωπο, στον άλλον αριθμό.

Γ.2. α) Να χαρακτηρίσετε ως σωστή ή λανθασμένη τη γραμματική αναγνώριση των λέξεων που ακολουθούν:

	Σ	Λ
aegrotābat: γ' ενικό οριστικής παρατατικού ενεργητικής φωνής		
parāvit: γ' ενικό υποτακτικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής		

ignorarētur: γ' ενικό υποτακτικής παρατατικού παθητικής φωνής		
vivere: απαρέμφατο ενεστώτα μέσης φωνής		
cohibitae: γενική ενικού θηλυκού γένους της μετοχής παρακειμένου παθητικής φωνής		
reliquērunt: γ' πληθυντικό οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής		
gerendi: γενική γερονδιακού ενικού αριθμού αρσενικού γένους		
proronēbam: α' ενικό οριστικής παρατατικού ενεργητικής φωνής		
colendo: αφαιρετική γερονδίου		

β) conformābam: να γράψετε το β' ενικό πρόσωπο της οριστικής όλων των χρόνων στην ίδια φωνή.

37. ΘΕΜΑ 36401

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) «Bene quiēvit, libenter cibum sumpsit». Deinde, cum lacrimae suae, diu cohibitae, vincerent prorumperentque, egrediebātur; tum se dolōri dabat et paulo post siccis oculis redībat. Scibōniānus arma in Illyrico contra Claudium moverat; fuerat Paetus in partibus eius et, occīso Scribōniāno, Rōmam trahebātur. Erat ascensūrus navem; Arria milites orābat, ut simul imponerētur. Non impetrāvit: conduxit piscatoriam naviculam ingentemque navem secūta est.
- β) Haec est tyrannōrum vita, in quā nulla fides, nulla caritas, nulla fiducia benevolentiae stabilis esse potest: tyrannis omnia semper suspecta atque sollicita sunt; nullus locus amicitiae eis est. Nescio enim quis possit diligere eum, quem metuat, aut eum, a quo se metui putet. Coluntur tamen simulatiōne dumtaxat ad tempus. Quodsi forte, ut fit plerumque, cecidērunt, tum intellegitur, quam fuerint inopes amicōrum.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική ολόκληρο το απόσπασμα α' και από το απόσπασμα β' το χωρίο «Haec est tyrannōrum ... nullus locus amicitiae eis est».
- Γ.1. α) Στην περίοδο λόγου «Bene quiēvit, libenter cibum sumpsit». Deinde, cum lacrimae suae, diu cohibitae, vincerent prorumperentque, egrediebātur» να εντοπιστούν τα επιρρήματα που σχηματίζουν παραθετικά και να γραφούν οι υπόλοιποι βαθμοί τους.
- β) Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους ακόλουθους ονοματικούς τύπους:
- partibus: γενική πληθυντικού αριθμού.
 eius: γενική πληθυντικού στο ίδιο γένος που βρίσκεται η αντωνυμία.
 navem: γενική πληθυντικού.
 nulla fides: δοτική ενικού.
 locus: αιτιατική πληθυντικού.
- Γ.2. α) Στην περίοδο λόγου «Nescio enim quis possit diligere eum, quem metuat, aut eum, a quo se metui putet» του β' αποσπάσματος να εντοπίσετε τα ρήματα που βρίσκονται σε έγκλιση υποτακτική και να τα μεταφέρετε στο ίδιο πρόσωπο οριστικής παρακειμένου της ίδιας φωνής.

β) Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους ακόλουθους τύπους. Για τους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο.

quiēvit: το ίδιο πρόσωπο στην οριστική ενεστώτα της ίδιας φωνής.

egrediebātur: χρονική αντικατάσταση στις μετοχές.

redībat: η ονομαστική και γενική ενικού της μετοχής ενεστώτα.

secūta est: η γενική ενικού του γερουνδίου.

nescio: το β' ενικό της προστακτικής του ενεστώτα.

cecidērunt: το ίδιο πρόσωπο στην οριστική του μέλλοντα

38. ΘΕΜΑ 25462

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** Accipe nunc quid postea Nasīca fecerit. Paucis post diēbus cum Ennius ad Nasīcam venisset et eum a ianuā quaereret, exclamāvit Nasīca se domi non esse, etsi domi erat. Tum Ennius indignātus quod Nasīca tam aperte mentiebātur: «Quid?» inquit «Ego non cognosco vocem tuam?» Visne scīre quid Nasīca responderit? «Homo es impudens. Ego cum te quaerem, ancillae tuae credidi te domi non esse; tu mihi ipsi non credis?»
- β)** Id exemplum sutōrem quondam incitavit, ut corvum doceret parem salutatiōnem. Diu operam frustra impendēbat; quotiescumque avis non respondēbat, sutor dicere solēbat «Oleum et operam perdidī». Tandem corvus salutatiōnem didicit et sutor, cupidus pecuniae, eum Caesari attulit. Audītā salutatiōne Caesar dixit: «Domi satis salutatiōnum talium audio».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα: «Tum Ennius indignātus ... tu mihi ipsi non credis?» και «Id exemplum sutōrem quondam incitavit ... Domi satis salutatiōnum talium audio».
- Γ.1. α)** Id exemplum: Να μεταφέρετε την συνεκφορά στη γενική, δοτική, αιτιατική και αφαιρετική πτώση του ίδιου αριθμού.
- β)** Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:
- diēbus: την ίδια πτώση στον άλλον αριθμό
- homo: τη γενική του πληθυντικού αριθμού
- impudens: την αφαιρετική του ενικού αριθμού στους άλλους δύο βαθμούς του ίδιου γένους
- corvum: την αιτιατική του πληθυντικού αριθμού
- parem: την ονομαστική του ενικού αριθμού στο ουδέτερο γένος
- salutatiōnem: την κλητική του ενικού αριθμού
- Γ.2. α)** Στο χωρίο «Accipe nunc ... quid Nasīca responderit?» του πρώτου αποσπάσματος να εντοπίσετε τους τύπους που βρίσκονται στην υποτακτική έγκλιση και να τους μεταφέρετε στην οριστική ενεστώτα, στο ίδιο πρόσωπο και φωνή.
- β)** indignātus: να γράψετε τις μετοχές του αποθετικού ρήματος που δηλώνουν πράξη σύγχρονη και μεταγενέστερη από αυτή του ρήματος εξάρτησης (στην ονομαστική ενικού του ίδιου γένους) και στη συνέχεια να γράψετε το β' ενικό πρόσωπο της υποτακτικής σε όλους τους χρόνους (να λάβετε υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο).

39. ΘΕΜΑ 27967

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Cum P.Cornēlius Nasīca ad Ennium poētam venisset eique ab ostio quaerenti Ennium ancilla dixisset eum domi non esse, Nasīca sensit illam domini iussu id dixisse et illum intus esse. Accipe nunc quid postea Nasīca fecerit. Paucis post diēbus cum Ennius ad Nasīcam venisset et eum a ianuā quaereret, exclamāvit Nasīca se domi non esse, etsi domi erat.
- β) Bello Latīno T. Manlius consul nobili genere natus exercitui Rōmanōrum praefuit. Is cum aliquando castris abīret, edixit ut omnes pugnā abstinērent. Sed Paulo post filius eius castra hostium praeterequītāvit et a duce hostium his verbis proelio lacessītus est: «Congrediāmur, ut singulāris proelii eventu cernātur, quanto miles Latīnus Rōmāno virtūte antecellat». Tum adulescens, viribus suis confisus et cupiditāte pugnandi permōtus, iniussū consulis in certāmen ruit;

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα «Accipe nunc ... etsi domi erat.» και «Bello Latīno T. Manlius ... in certāmen ruit;».

Γ.1. α) *singulāris proelii*: Να μεταφέρετε τη συνεκφορά στη γενική, δοτική αιτιατική και αφαιρετική πτώση του άλλου αριθμού.

β) Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

nobili: την ίδια πτώση, γένος και αριθμό στους άλλους βαθμούς

genere: την αιτιατική του πληθυντικού αριθμού

pugnā: την ίδια πτώση στον άλλον αριθμό

eius: την αφαιρετική ενικού στο ίδιο γένος

his: την ίδια πτώση και γένος στον άλλον αριθμό

eventu: τη δοτική του ενικού αριθμού

Γ.2. α) Στο δεύτερο απόσπασμα να εντοπίσετε τους τύπους που βρίσκονται στην υποτακτική έγκλιση και να τους μεταφέρετε στην οριστική ενεστώτα, στο ίδιο πρόσωπο και φωνή.

β) Να αντιστοιχήσετε τους όρους της στήλης Α με μία από τις 2 απαντήσεις της στήλης Β.

A	B
venisset	iii. γ' ενικό υποτακτικής υπερσυντελικού ενεργητικής φωνής iv. γ' ενικό υποτακτικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής
quaerenti	iii. αφαιρετική ενικού, αρσενικού γένους της μετοχής ενεστώτα iv. δοτική ενικού, αρσενικού γένους της μετοχής ενεστώτα
dixisse	iii. απαρέμφατο παρακειμένου μέσης φωνής iv. απαρέμφατο παρακειμένου ενεργητικής φωνής
accipe	iii. β' ενικό προστακτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής iv. β' ενικό προστακτικής μέλλοντα ενεργητικής φωνής
fecerit	iii. γ' ενικό υποτακτικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής

	iv. γ' ενικό οριστικής συντελεσμένου μέλλοντα ενεργητικής φωνής
quaereret	iii. γ' ενικό υποτακτικής παρατατικού ενεργητικής φωνής iv. γ' ενικό υποτακτικής μέλλοντα ενεργητικής φωνής
praefuit	iii. γ' ενικό υποτακτικής παρακειμένου iv. γ' ενικό οριστικής παρακειμένου
laccessitus est	i. γ' ενικό οριστικής παρακειμένου παθητικής φωνής ii. γ' ενικό προστακτικής ενεστώτα παθητικής φωνής
confisus	i. ονομαστική ενικού αρσενικού γένους μετοχής μέλλοντα ii. ονομαστική ενικού αρσενικού γένους μετοχής παρακειμένου
pugnandi	i. απαρέμφατο ενεστώτα μέσης φωνής ii. γενική γερουνδίου

40. ΘΕΜΑ 29858

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** «Quid?» inquit «Ego non cognosco vocem tuam?». Visne scire quid Nasica responderit? «Homo es impudens. Ego cum te quaerem, ancillae tuae credidi te domi non esse; tu mihi ipsi non credis?»
- β)** Cum Africānus in Literno esset, complūres praedōnum duces forte salutatum ad eum venērunt. Tum Scipio, cum se ipsum captum venisse eos existimasset, praesidium domesticōrum in tecto conlocāvit. Quod ut praedōnes animadvertērunt, abiectis armis ianuae appropinquavērunt et clarā voce Scipiōni nuntiavērunt (incredibile auditu!) virtutem eius admiratum se venisse. Haec postquam domestici Scipiōni rettulērunt, is fores reserāri eosque intromitti iussit. Praedōnes postes ianuae tamquam sanctum templum venerāti sunt et cupide Scipiōnis dextram osculāti sunt. Cum ante vestibulum dona posuissent, quae homines deis immortalibus consecrāre solent, domum revertērunt.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα «Visne scire... ipsi non credis?» και «Cum Africānus in Literno... intromitti iussit.»
- Γ.1. α)** Να τοποθετήσετε τις αντωνυμίες που ακολουθούν στην κατάλληλη στήλη: Quid (το πρώτο), tuam, mihi, ipsi, se, Haec, quae. Σε μία στήλη δεν αντιστοιχούν αντωνυμίες.

Προσωπική	Κτητική	Δεικτική	Αόριστη	Οριστική	Αναφορική	Ερωτηματική

β) Να εντοπίσετε στο β' απόσπασμα δύο επίθετα που δεν σχηματίζουν παραθετικά (2) και να τα γράψετε στην αιτιατική ενικού και των τριών γενών (6).

Γ.2. α) Αφού εντοπίσετε στο παρακάτω απόσπασμα τους ρηματικούς τύπους, να τους μεταφέρετε στη αφαιρετική του σουπίνου: «Tum Scipio, cum se ipsum captum venisse eos existimasset, praesidium domesticorum in tecto conlocavit».

β) osculāti sunt: Να αναγνωρίσετε τον χρόνο στον οποίο βρίσκεται το ρήμα και στη συνέχεια να συμπληρώσετε τον πίνακα που ακολουθεί με ό,τι ζητείται. (Να λάβετε υπόψη σας το Υποκείμενο όπου χρειάζεται):

Απαρέμφατο ενεστώτα	
Απαρέμφατο μέλλοντα	
Απαρέμφατο παρακειμένου	
Αιτιατική σουπίνου	
Μετοχή ενεστώτα	
Μετοχή μέλλοντα	

41. ΘΕΜΑ 34292

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) «Quid?» inquit «Ego non cognosco vocem tuam?» Visne scire quid Nasica responderit? «Homo es impudens. Ego cum te quaererem, ancillae tuae credidi te domi non esse; tu mihi ipsi non credis?»

β) In eum locum res deducta est, ut, nisi qui deus vel casus aliqui subvenerit, salvi esse nequeamus. Equidem, ut veni ad urbem, non destiti omnia et sentire et dicere et facere, quae ad concordiam pertinere; sed tantus furor omnes invaserat, ut pugnare cuperent, etsi ego clamabam nihil esse bello civili miserius. Omnia sunt misera in bellis civilibus, sed nihil miserius quam ipsa victoria: ea victores ferociores impotentioresque reddit, ut, etiamsi natura tales non sint, necessitate esse cogantur. Bellorum enim civilium exitus tales sunt semper, ut non solum ea fiant, quae velit victor, sed etiam ut victor obsequatur iis, quorum auxilio victoria parta sit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστεί στη Νέα Ελληνική το δεύτερο απόσπασμα: «In eum locum ... victoria parta sit.»

Γ.1. α) Να συμπληρώσετε την κλίση και το γένος για τα ουσιαστικά του πίνακα.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΚΛΙΣΗ	ΓΕΝΟΣ
vocem		
ancillae		

res		
casus		
concordiam		
bellis		
victōres		
necessitāte		
exitus		
auxilio		

Γ.1. β) Αφού αναγνωρίσετε το είδος των αντωνυμιών, να γράψετε τη δοτική ενικού του ίδιου αριθμού και στο ίδιο γένος.

ΑΝΤΩΝΥΜΙΑ	ΕΙΔΟΣ	ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ
Quid (το πρώτο του α)		
qui (deus)		
aliqui		
nihil		
ipsa		

Γ.2. α) Να μεταφέρετε τα απαρέμφατα του αποσπάσματος στο β' ενικό υποτακτικής και προστακτικής ενεστώτα: «Equidem, ut vēni ad urbem, non destiti omnia et sentīre et dicere et facere, quae ad concordiam pertinērent; sed tantus furor omnes invaserat, ut pugnāre cuperent, etsi ego clamābam nihil esse bello civīli miserius.»

Απαρέμφατα	β' ενικό υποτακτικής ενεστώτα	β' ενικό προστακτικής ενεστώτα

β) ea victōres ferociōres impotentioresque reddit: να μεταφερθούν όλοι οι κλιτοί τύποι της πρότασης στον άλλο αριθμό.

42. ΘΕΜΑ 35116

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Paucis post diēbus cum Ennius ad Nasīcam venisset et eum a ianuā quaereret, exclamāvit Nasīca se domi non esse, etsi domi erat. Tum Ennius indignātus quod Nasīca tam aperte mentiebātur: «Quid?» inquit «Ego non cognosco vocem tuam?» Visne scire quid Nasīca responderit? «Homo es impudens. Ego cum te quaerem, ancillae tuae credidi te domi non esse; tu mihi ipsi non credis?»
- β) Sapientem nec paupertas nec dolor prohibet, nec eae res, quae imperītos avertunt et praecipites agunt. Tu illum premi putas malis? Utitur! Non ex ebore tantum Phidias sciēbat facere simulacra; ex aere quoque faciēbat. Si marmor illi obtulisses, si viliōrem materiam, fecisset tale, quale ex illā fieri optimum posset. Eōdem modo sapiens virtūtem, si licēbit, in divitiis explicābit, si minus, in paupertāte; si poterit, in patriā, si minus, in exilio;

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το πρώτο απόσπασμα το «Tum ... credis?» και από το δεύτερο απόσπασμα το «Sapientem ... posset».
- Γ.1. α) Να γράψετε την κλίση στην οποία ανήκει κάθε ουσιαστικό και στη συνέχεια να τα μεταφέρετε στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού.

	Κλίση (Α', Β', Γ', Δ', Ε')	Ίδια πτώση του άλλου αριθμού
diēbus		
ianuā		
vocem		
paupertas		
modo		
exilio		

β) vocem tuam, homo impudens, eōdem modo: Να μεταφέρετε τις συνεκφορές στην γενική πληθυντικού.

- Γ.2. α) indignatus, visne, agunt: Να σχηματίσετε τα απαρέμφατα στη φωνή που είναι ο κάθε τύπος. Να λάβετε υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο.

Απαρέμφατο Ενεστώτα	Απαρέμφατο Μέλλοντα	Απαρέμφατο Παρακειμένου	Απαρέμφατο Συντελ. Μέλλοντα

β) Να σχηματίσετε τους ζητούμενους τύπους, λαμβάνοντας υπόψη το υποκείμενο, όπου χρειάζεται.
erat: περιφραστικός τύπος απαρεμφάτου μέλλοντα

- scire: β' πληθυντικό προστακτικής ενεστώτα
 utitur: γ' πληθυντικό υποτακτικής υπερσυντελείκου
 obtulisses: αφαιρετική του γερουνδίου
 fecisset: αιτιατική μετοχής μέλλοντα (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)
 poterit: α' πληθυντικό οριστικής παρατατικού

43. ΘΕΜΑ 36790

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Paucis post diēbus cum Ennius ad Nasīcam venisset et eum a ianuā quaereret, exclamāvit Nasīca se domi non esse, etsi domi erat. Tum Ennius indignātus quod Nasīca tam aperte mentiebātur: «Quid?» inquit «Ego non cognosco vocem tuam?» Visne scire quid Nasīca responderit? «Homo es impudens. Ego cum te quaerem, ancillae tuae credidi te domi non esse; tu mihi ipsi non credis?»
- β) Sapientem nec paupertas nec dolor prohibet, nec eae res, quae imperītos avertunt et praecipites agunt. Tu illum premi putas malis? Utitur! Non ex ebore tantum Phidias sciēbat facere simulacra; ex aere quoque faciēbat. Si marmor illi obtulisses, si viliōrem materiam, fecisset tale, quale ex illā fieri optimum posset. Eōdem modo sapiens virtūtem, si licēbit, in divitiis explicābit, si minus, in paupertāte; si poterit, in patriā, si minus, in exilio;

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το πρώτο απόσπασμα το «Tum ... credis?» και από το δεύτερο απόσπασμα το «Sapientem ... posset».
- B1. Να αντιστοιχίσετε τις φράσεις της Στήλης Α με την κατάλληλη επιλογή από τη στήλη Β:

Στήλη Α	Στήλη Β
α. Η μετακλασική εποχή ανήκει στην	I. περιγραφική διαίρεση II. αριστοκρατική αξιολόγηση III. ιστορική διαίρεση
β. Η πρόταση «Η Ελλάδα, ενώ κατακτήθηκε, κατέκτησε τον άγριο νικητή και εισήγαγε τις τέχνες στο αγροτικό Λάτιο» είναι του:	I. Οβίδιου II. Οράτιου III. Καίσαρα
γ. Στα φυσικά χαρακτηριστικά της Λατινικής δεν περιλαμβάνονται:	I. τα καλλολογικά στοιχεία II. η στιβαρότητα, η λογική και συντακτική οργάνωση III. η τάση για λιτό και κατανοητό λόγο
δ. Στους πεζογράφους των χρόνων του Κικέρωνα δεν ανήκει:	I. ο Σαλλούστιος Κρίσπος II. ο Γάιος Ιούλιος Καίσαρ III. ο Βιτρούβιος
ε. Το τέλος της κλασικής εποχής ορίζεται από ένα γεγονός:	I. τον θάνατο του Οκταβιανού Αυγούστου (14 μ.Χ.)

II. τη ναυμαχία στο Άκτιο (31 π.Χ.)

III. τη δολοφονία του Ιούλιου Καίσαρα (44 π.Χ.)

B2. Να εντοπίσετε τις λέξεις της λατινικής των δύο αποσπασμάτων με τις οποίες σχετίζονται ετυμολογικά οι ακόλουθες λέξεις της ελληνικής γλώσσας: οικοδομικός, γνώση, ουμανισμός, έμπειρος, μινιμαλισμός.

Γ.1. α) *viliōrem, minus*: για τον πρώτο τύπο, αφού σχηματίσετε τους άλλους δύο βαθμούς του επιθέτου, να σχηματίσετε και τους τρεις βαθμούς του αντίστοιχου επιρρήματος, ενώ για τον δεύτερο τύπο να γράψετε τους άλλους δύο βαθμούς του επιρρήματος, καθώς και τον συγκριτικό και υπερθετικό του επιθέτου στην γενική ενικού του θηλυκού γένους.

β) *homo impudens, viliōrem materiam, eōdem modo*: Να μεταφέρετε τις συνεκφορές στην γενική πληθυντικού.

Γ.2. α) *cognosco, utitur*: να σχηματίσετε τα απαρέμφοτα στη φωνή που είναι ο κάθε τύπος. Όπου χρειάζεται, να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο.

β) Να σχηματίσετε τους ζητούμενους τύπους, λαμβάνοντας υπόψη το υποκείμενο, όπου χρειάζεται.

quaereret: αφαιρετική του σουπίνο

erat: περιφραστικός τύπος απαρεμφάτου μέλλοντα

scire: β' πληθυντικό προστακτικής ενεστώτα

agunt: γ' πληθυντικό υποτακτικής υπερσυντελικού

obtulisses: αφαιρετική του γερονδίου

fecisset: αιτιατική μετοχής μέλλοντα

explicābit: γ' ενικό οριστικής παρακειμένου στην ίδια φωνή

poterit: α' πληθυντικό οριστικής παρατατικού

Δ.1. α) *Si marmor illi obtulisses, si viliōrem materiam, fecisset tale.....*: Να αναγνωρίσετε το είδος του υποθετικού λόγου και να τον μετατρέψετε ώστε να δηλώνει δυνατή ή πιθανή υπόθεση σε παρόν – μέλλον.

β) Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τις λέξεις του πίνακα:

<i>diēbus</i>	Είναι.....στο.....
<i>se</i> (1° απόσπασμα)	Είναι.....στο.....
<i>indignātus</i>	Είναι.....στο.....
<i>premi</i>	Είναι.....στο.....
<i>in divitiis</i>	Είναι.....στο.....

Δ.2. α) *Ego cum te quaererem, ancillae tuae credidi te domi non esse*: Να μεταφέρετε το απόσπασμα από τον ευθύ στον πλάγιο λόγο με εξάρτηση από το: *Ennius dixit...*

β) *Paucis post diēbus*: να γράψετε τη φράση με ισοδύναμο τρόπο.

44. ΘΕΜΑ 25732

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Cato attulit quodam die in curiam ficum praecocem ex Carthagine ostendensque patribus «Interrogo vos» inquit «quando hanc ficum decerptam esse putētis ex arbore». Cum omnes recentem esse dixissent, «Atqui ante tertium diem» inquit «scitōte decerptam esse Carthagine. Tam prope a muris habēmus hostem! Itaque cavēte periculum, tutamini patriam. Opibus urbis nolīte confidere. Fiduciam, quae nimia vobis est, deponite.
- β) Nondum annos XIII impleverat, et iam illi anīlis prudentia, matronālis gravitas erat et tamen suavitas puellāris. Ut illa patris cervicibus inhaerēbat! ut nos amīcos paternos et amanter et modeste complectebātur! ut nutrīces, ut paedagōgos, ut praeceptōres diligēbat! quam studiōse, quam intellegenter lectitābat! ut parce ludēbat! Quā illa patientiā, quā etiam constantiā novissimam valetudinem tulit!

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα: «Cato attulit ... Carthagine» και «Nondum annos ... ludēbat!».

Γ.1. α) Να συμπληρώσετε τους τύπους που ζητούνται (όπου υπάρχουν 2 τύποι να γράψετε και τους δύο):

quodam die: γενική του άλλου αριθμού

ficum: ονομαστική πληθυντικού

arbore: η αντίστοιχη πτώση στον άλλο αριθμό

periculum: αιτιατική πληθυντικού

constantiā: γενική ενικού

β) Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα με τους άλλους βαθμούς σύγκρισης. Σε περίπτωση που ο τύπος είναι επίθετο να λάβετε υπόψη το γένος και των πτώση.

Θετικός βαθμός	Συγκριτικός βαθμός	Υπερθετικός βαθμός
recentem		
nimia		
amanter		
		novissimam

Γ.2. α) Στο απόσπασμα «Tam prope... deponite» να εντοπίσετε τους ρηματικούς τύπους που βρίσκονται σε προστακτική με τη σειρά που απαντώνται στο απόσπασμα (στήλη Α - συνολικά 4 ρήματα). Στη συνέχεια να συμπληρώσετε τη στήλη Γ, με βάση τον τύπο που ζητείται στη στήλη Β.

A Ρηματικοί τύποι σε προστακτική	B	Γ
	γ' πληθυντικό Υποτακτικής Παθητική φωνή	Ενεστώτα στην

	Απαρέμφατο Μέλλοντα (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)	
	β' ενικό Οριστικής Ενεστώτα ενεργητικής φωνής	
	α' πληθυντικό Οριστικής Παρατατικού στην Παθητική φωνή	

β) Να γράψετε ό,τι ζητείται για τους ακόλουθους τύπους. Για τους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο.

inhaerēbat: τη δοτική του γερονδίου

complectebātur: Χρονική αντικατάσταση στην Υποτακτική

tulit: το ίδιο πρόσωπο στην Οριστική Ενεστώτα, Παρατατικού, Μέλλοντα στην Παθητική φωνή

45. ΘΕΜΑ 27281

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Cato attulit quodam die in curiam ficum praecocem ex Carthagine ostendensque patribus «Interrogo vos» inquit «quando hanc ficum decerptam esse putētis ex arbore». Cum omnes recentem esse dixissent, «Atqui ante tertium diem» inquit «scitōte decerptam esse Carthagine. Tam prope a muris habēmus hostem! Itaque cavēte periculum, tutamini patriam.
- β) Aesōpi nostri Licinus servus tibi notus Rōmā Athēnas fūgit. Is Athēnis apud Patrōnem Epicurēum paucos menses pro libero fuit, inde in Asiam abiit. Postea Plato quidam Sardiānus, cum eum fugitīvum esse ex Aesōpi litteris cognovisset, hominem comprehendit et in custōdiam Ephesi tradidit. Tu hominem investīga, quaeso, summāque diligentīā vel Rōmam mitte vel Epheso rediens tecum dedūc. Noli spectāre quanti homo sit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα: «Cato attulit... Carthagine» και «Is Athēnis ... dedūc. ».
- Γ.1. α) Από τα ουσιαστικά των παρακάτω αποσπασμάτων να επιλέξετε πέντε (5) κύρια ονόματα και να τα γράψετε στη δοτική του αριθμού στον οποίο το καθένα βρίσκεται:
- I. Cato attulit quodam die in curiam ficum praecocem ex Carthagine ostendensque patribus «Interrogo vos» inquit «quando hanc ficum decerptam esse putētis ex arbore».
 - II. Aesōpi nostri Licinus servus tibi notus Rōmā Athēnas fūgit.

Κύριο όνομα	Δοτική

--	--

β) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως Σωστές ή Λανθασμένες.

- I. Το *ficum* είναι ουσιαστικό μόνο της β' κλίσης
- II. Το *praecocem* είναι αιτιατική ενικού αρσενικού γένους
- III. Η γενική πληθυντικού του *patribus* είναι *patrium*
- IV. Εναλλακτικός τύπος υπερθετικού του *summa* είναι το *suprema*
- V. Το *te* στον εμπρόθετο *tecum* είναι αιτιατική ενικού της προσωπικής αντωνυμίας β' προσώπου

Γ.2. α) Στα χωρία «*Itaque cavēte periculum, tutamini patriam*» και «*Tu hominem investīga, quaeso, summāque diligentīā vel Rōmam mitte vel Epheso rediens tecum dedūc. Noli spectāre quanti homo sit*» να εντοπίσετε τους ρηματικούς τύπους που βρίσκονται σε προστακτική, να τους καταγράψετε στη στήλη A και να τους μεταφέρετε στο γ' πληθυντικό πρόσωπο προστακτικής μέλλοντα στην ίδια φωνή στη στήλη B.

A	B

β) *abiiit*: να γραφεί η μετοχή ενεστώτα στη γενική πτώση, η αφαιρετική του σουπίνου και η γενική του γερονδίου.

46. ΘΕΜΑ 27172

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) *Cum omnes recentem esse dixissent, «Atqui ante tertium diem» inquit «scitōte decerptam esse Carthagine. Tam prope a muris habēmus hostem! Itaque cavēte periculum, tutamini patriam. Opibus urbis nolīte confidere. Fiduciam, quae nimia vobis est, deponite. Neminem credideritis patriae consultūrum esse, nisi vos ipsi patriae consulueritis. Mementōte rem publicam in extrēmo discrimine quondam fuisse!»*
- β) *Et si habet Asia suspiciōnem quandam luxuriae, Murēnam laudāre debēmus, quod Asiam vidit sed in Asiā continenter vixit. Quam ob rem accusatōres non Asiae nomen Murēnae obiecērunt, ex quā laus familiae, memoria generi, honos et gloria nomini constitūta est, sed aliquod flagitium ac dedecus aut in Asia*

susceptum aut ex Asiā deportātum. Meruisse vero stipendia in eo bello virtūtis fuit; patre imperatōre libentissime meruisse pietātis fuit;

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το πρώτο απόσπασμα το «Tam prope ... fuisse!» και από το δεύτερο απόσπασμα το «Quam ob rem ... pietātis fuit;».

Γ.1. α) Να κατατάξετε τα ακόλουθα ουσιαστικά στον παρακάτω πίνακα ανάλογα με την κλίση τους: diem, muris, periculum, patriae, rem, discrimine, dedecus, Asiā, stipendia, bello.

Α΄ κλίση	Β΄ κλίση	Γ΄ κλίση	Δ΄ κλίση	Ε΄ κλίση

β) Να εντοπίσετε τις αντωνυμίες του α΄ αποσπάσματος, να τις αναγνωρίσετε ως προς το είδος τους και τη συνέχεια να τις μεταφέρετε στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού.

Αντωνυμία	Είδος	Ίδια πτώση στον άλλο αριθμό

β) scitōte, tutamini: Να σχηματίσετε τους τύπους στην προστακτική μέλλοντα στα πρόσωπα που απαντά:

β΄ ενικό		
γ΄ ενικό		
β΄ πληθυντικό		
γ΄ πληθυντικό		

β) Να μεταφέρετε τους ακόλουθους τύπους όπου ζητείται. Αν χρειάζεται, να λάβετε υπόψη το υποκείμενο:

dixissent: β΄ ενικό πρόσωπο προστακτικής μέλλοντα μέσης φωνής

deceptam esse: ουδέτερο γένος μετοχής μέλλοντα στην ονομαστική πληθυντικού αριθμού

tutamini: απαρέμφατο ενεστώτα

confidere: γενική πτώση πληθυντικού αριθμού θηλυκού γένους γερονδιακού

obiec'erunt: γ΄ πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής υπερσυντελικού ενεργητικής φωνής

constituta est: απαρέμφατο συντελεσμένου μέλλοντα μέσης φωνής

deportatum: μετοχή ενεστώτα στο ίδιο γένος, αριθμό και πτώση

fuit: β΄ πληθυντικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα

47. ΘΕΜΑ 29865

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) *Neminem credideritis patriae consultūrum esse, nisi vos ipsi patriae consulueritis. Mementōte rem publicam in extremo discrimine quondam fuisse!* ». *Statimque sumptum est Punicum bellum tertium, quo Carthāgo delēta est.*
- β) *Bello Latīno T. Manlius consul nobili genere natus exercitui Rōmanōrum praefuit. Is cum aliquando castris abiret, edixit ut omnes pugnā abstinērent. Sed paulo post filius eius castra hostium praeterequitāvit et a duce hostium his verbis proelio lacessitus est: «Congrediāmur, ut singulāris proelii eventu cernātur, quanto miles Latīnus Rōmāno virtūte antecellat». Tum adulescens, viribus suis confisus et cupiditate pugnandi permōtus, iniussū consulis in certāmen ruit; et fortior hoste, hastā eum transfixit et armis spoliāvit. Statim hostes fugā salūtem petivērunt.*

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα: «*Neminem credideritis... Carthāgo delēta est*» και «*Bello Latīno T. Manlius... virtūte antecellat*».

Γ.1. α) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες:

	Σωστό	Λάθος
1. Το <i>Neminem</i> είναι αιτιατική ενικού αρσενικού γένους της αόριστης ουσιαστικής αντωνυμίας <i>nemo</i> .		
2. Το <i>discrimine</i> είναι ονομαστική ενικού του ουδέτερου ουσιαστικού της γ' κλίσης <i>discrimen-inis</i> .		
3. Το <i>quondam</i> είναι αιτιατική ενικού αρσενικού γένους της αόριστης αντωνυμίας <i>quidam- quaedam- quoddam</i> .		
4. Το <i>tertium</i> είναι ουδέτερο του τακτικού αριθμητικού επιθέτου <i>tertius, -a, -um</i> .		
5. Το <i>castra</i> είναι ονομαστική ενικού θηλυκού γένους του ουσιαστικού της α' κλίσης <i>castra-ae</i> .		
6. Το <i>eventu</i> είναι αφαιρετική ενικού αρσενικού γένους του ουσιαστικού της δ' κλίσης <i>eventus -us</i> .		
7. Το <i>consulis</i> είναι γενική ενικού αρσενικού γένους του ουσιαστικού της γ' κλίσης <i>consulis- is</i> .		
8. Το <i>certāmen</i> είναι αιτιατική ενικού ουδέτερου γένους του ουσιαστικού της γ' κλίσης <i>certamen -inis</i> .		

9. Το armis είναι αφαιρετική πληθυντικού ουδέτερου γένους του ουσιαστικού της β' κλίσης arma -orum.

β) extremo, nobili, fortior: να συμπληρώσετε τον πίνακα με τους άλλους βαθμούς των επιθέτων στο ίδιο γένος, αριθμό και πτώση.

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
		extremo
nobili		
	fortior	

Γ.2. α) Να αντιστοιχίσετε τους όρους της στήλης Α με μία από τις 2 απαντήσεις της στήλης Β.

A	B
1. consultūrum esse	<p>i. απαρέμφοτο παρακειμένου ενεργητικής φωνής</p> <p>ii. απαρέμφοτο μέλλοντα ενεργητικής φωνής</p>
2. consulueritis	<p>i. β' πληθυντικό οριστικής συντελεσμένου μέλλοντα ενεργητικής φωνής</p> <p>ii. β' πληθυντικό υποτακτικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής</p>
3. delēta est	<p>i. γ' ενικό οριστικής παρακειμένου παθητικής φωνής</p> <p>ii. γ' ενικό οριστικής υπερσυντελικού παθητικής φωνής</p>
4. abīret	<p>i. γ' ενικό οριστικής παρατατικού</p> <p>ii. γ' ενικό υποτακτικής παρατατικού</p>
5. abstinērent	<p>i. γ' πληθυντικό υποτακτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής</p> <p>ii. γ' πληθυντικό υποτακτικής παρατατικού ενεργητικής φωνής</p>
6. pugnandi	<p>i. γενική γερονδίου</p> <p>ii. γενική ενικού αρσενικού γένους γερονδιακού</p>

7. transfixit	i. γ' ενικό οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής
	ii. γ' ενικό οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής

β) Congrediāmur: Να γράψετε το β' ενικό οριστικής και υποτακτικής ενεστώτα και παρατατικού και τα απαρέμφατα όλων των χρόνων (να λάβετε υπόψη το υποκείμενο, όπου χρειάζεται).

48. ΘΕΜΑ 31782

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Cato attulit quodam die in curiam ficum praecocem ex Carthagine ostendensque patribus «Interrogo vos» inquit «quando hanc ficum decerptam esse putētis ex arbore». Cum omnes recentem esse dixissent, «Atqui ante tertium diem» inquit «scitōte decerptam esse Carthagine. Tam prope a muris habēmus hostem! Itaque cavēte periculum, tutamini patriam. Opibus urbis nolīte confidere. Fiduciam, quae nimia vobis est, deponite.
- β) Atilius Rēgulus, cum Poenos in Africā funderet, ad senātum scripsit mercenarium suum discessisse et ab eo desertum esse rus; id senatui publice curāri placuit, quoniam Rēgulus aberat. Scipiōnis filiae ex aerario dotem acceperunt, quia nihil illis reliquerat pater. Aequum mehercule erat populum Rōmānum tribūtum Scipiōni conferre, cum a Carthagine semper tribūtum ipse exigeret.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα: «Cato attulit ... decerptam esse Carthagine.» και «Atilius Rēgulus, cum Poenos ... ipse exigeret.»
- Γ.1. α) die, patribus, arbore, periculum, patriam, mercenarium, filiae, dotem, tribūtum (το τελευταίο του δεύτερου αποσπάσματος): αφού μεταφέρετε τα παραπάνω ουσιαστικά στον άλλον αριθμό, να τα κατατάξετε στον παρακάτω πίνακα ανάλογα με την κλίση στην οποία ανήκουν.

Α' κλίση	Β' κλίση	Γ' κλίση	Δ' κλίση	Ε' κλίση

β) Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα, γράφοντας τα επίθετα στους άλλους δύο βαθμούς, στην ίδια πτώση, γένος και αριθμό.

θετικός	συγκριτικός	υπερθετικός
recentem		
nimia		
aequum		

Γ.2. α) Να χαρακτηρίσετε ως σωστή ή λανθασμένη τη γραμματική αναγνώριση των λέξεων που ακολουθούν:

	Σ	Λ
inquit (το πρώτο του πρώτου κειμένου): γ' ενικό, οριστικής ενεργητικού παρακειμένου		

decerptam esse: απαρέμφατο ενεργητικού μέλλοντα		
putetis: β' πληθυντικό, οριστικής ενεργητικού ενεστώτα		
dixissent: γ' πληθυντικό, υποτακτικής ενεργητικού υπερσυντελικού		
funderet: γ' ενικό υποτακτικής ενεργητικού παρατατικού		
scripsit: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού παρατατικού		
discessisse: απαρέμφατο ενεργητικού παρακειμένου		
cugari: απαρέμφατο παθητικού ενεστώτα		

β) tutamini: να γράψετε όλες τις μετοχές και τα απαρέμφατα του ρήματος, λαμβάνοντας σε όλους τους τύπους υπόψη το υποκείμενο.

49. ΘΕΜΑ 34899

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Cum omnes recentem esse dixissent, «Atqui ante tertium diem» inquit «scitōte decerptam esse Carthagine. Tam prope a muris habēmus hostem! Itaque cavēte periculum, tutamini patriam. Oribus urbis nolīte confidere. Fiduciam, quae nimia vobis est, deponite. Neminem credideritis patriae consultūrum esse, nisi vos ipsi patriae consulueritis. Mementōte rem publicam in extremo discrimine quondam fuisse!»
- β) Curat et providet nē, interceptā epistulā, nostra consilia ab hostibus cognoscantur. Quam ob rem epistulam conscriptam Graecis litteris mittit. Legātum monet ut, si adīre non possit, epistulam ad amentum tragulae adliget et intra castra abiciat. In litteris scribit se cum legionibus celeriter adfore. Gallus, periculum veritus, constituit ut tragulam mitteret. Haec casu ad turrim adhaesit et tertio post die a quodam milite conspicitur et ad Cicerōnem defertur.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα «Cum omnes recentem ... nimia vobis est, deponite.» και «Curat et providet ... ut tragulam mitteret.»
- Γ.1. α) diem, hostem, patriae, consilia, amentum, casu, milite: να κατατάξετε τα ουσιαστικά στον παρακάτω πίνακα ανάλογα με την κλίση στην οποία ανήκουν, αφού πρώτα τα μεταφέρετε στην ίδια πτώση στον άλλον αριθμό.

1η κλίση	2η κλίση	3η κλίση	4η κλίση	5η κλίση

β) Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα, γράφοντας τα επίθετα στους άλλους δύο βαθμούς, στην ίδια πτώση, γένος και αριθμό. Για τον τύπο celeriter να γράψετε τους άλλους δύο βαθμούς του επιρρήματος.

θετικός	συγκριτικός	υπερθετικός
recentem		
nimia		

		extremo
celeriter		

Γ.2. α) Να αντιστοιχίσετε τους όρους της στήλης Α με μία από τις 2 απαντήσεις της στήλης Β.

Στήλη Α	Στήλη Β
dixissent	iii. γ' πληθυντικό προστακτικής ενεργητικού μέλλοντα iv. γ' πληθυντικό υποτακτικής ενεργητικού υπερσυντελείκου
decertam esse	iii. απαρέμφατο παθητικού παρακειμένου iv. απαρέμφατο παθητικού συντελεσμένου μέλλοντα
cavete	iii. β' πληθυντικό προστακτικής ενεργητικού ενεστώτα iv. β' πληθυντικό προστακτικής ενεργητικού μέλλοντα
credideritis	iii. β' πληθυντικό οριστικής ενεργητικού συντελεσμένου μέλλοντα iv. β' πληθυντικό υποτακτικής ενεργητικού παρακειμένου
interceptā	iii. αφαιρετική ενικού, θηλυκού γένους, της μετοχής ενεργητικού μέλλοντα iv. αφαιρετική ενικού, θηλυκού γένους, της μετοχής παθητικού παρακειμένου
cognoscantur	iii. γ' πληθυντικό υποτακτικής παθητικού ενεστώτα iv. γ' πληθυντικό οριστικής παθητικού ενεστώτα
constituit	iii. γ' ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου iv. γ' ενικό οριστικής ενεργητικού ενεστώτα

β) *conspicitur*: να γράψετε τις πλάγιες πτώσεις του γερονδιακού στον ενικό αριθμό του θηλυκού γένους και όλα τα απαρέμφατα στη φωνή που βρίσκεται το ρήμα (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο).

50. ΘΕΜΑ 27430

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) *Nondum annos XIII impleverat, et iam illi anīlis prudentia, matronālis gravitas erat et tamen suavitas puellāris. Ut illa patris cervicibus inhaerēbat! ut nos amīcos paternos et amanter et modeste complectebātur! ut nutrīces, ut paedagōgos, ut praeceptōres diligēbat! quam studiōse, quam intellegenter lectitābat! ut parce ludēbat! Quā illa patientiā, quā etiam constantiā novissimam valetudinem tulit!*

- β) Postea Plato quidam Sardiānus, cum eum fugitīvum esse ex Aesōpi litteris cognovisset, hominem comprehendit et in custōdiam Ephesi tradidit. Tu hominem investīga, quaeso, summāque diligentīā vel Rōmam mitte vel Epheso rediens tecum dedūc. Noli spectāre quanti homo sit. Parvi enim preti est, qui tam nihili est. Sed, propter servi scelus et audaciam, tanto dolōre Aesōpus est adfectus, ut nihil ei gratius possit esse quam recuperatio fugitīvi.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα: «Ut illa patris cervicibus ... valetudinem tulit!» (απόσπασμα α΄) και «Postea Plato ... qui tam nihili est.» (απόσπασμα β΄).

- Γ.1. α) Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους ακόλουθους τύπους:

matronālis: η αφαιρετική ενικού.

cervicibus: η ονομαστική πληθυντικού.

modeste: ο συγκριτικός βαθμός του επιρρήματος.

scelus: η αιτιατική πληθυντικού

nihil: αφαιρετική ενικού στο ίδιο γένος.

- β) Στην πρόταση «Quā illa patientiā, quā etiam constantiā novissimam valetudinem tulit!» (κείμενο α΄) και στο απόσπασμα «Tu hominem investīga, ... enim preti est, qui tam nihili est» (κείμενο β΄) να εντοπιστούν τα επίθετα και να μεταφερθούν στους υπόλοιπους βαθμούς, διατηρώντας το ίδιο γένος, αριθμό και πτώση.

- Γ.2. α) Στο απόσπασμα α΄ που σας δόθηκε να εντοπιστούν τα ρήματα β΄ συζυγίας και να συμπληρωθεί ο παρακάτω πίνακας με τους τύπους που ζητούνται στην ίδια φωνή που βρίσκονται οι ρηματικοί τύποι. Όπου χρειάζεται να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο:

ΡΗΜΑ Β ΣΥΖΥΓΙΑΣ	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ ΜΕΛΛΟΝΤΑ	Β΄ ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟ ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗΣ ΕΝΕΣΤΩΤΑ
--------------------	------------------------	--

- β) Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους παρακάτω τύπους. Για τους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο:

complectebātur: χρονική αντικατάσταση στα απαρέμφατα.

tulit: β΄ ενικό προστακτικής ενεστώτα στη φωνή που βρίσκεται ο τύπος.

sit: το απαρέμφατο μέλλοντα (και οι δύο τύποι).

rediens: η γενική πτώση της μετοχής στον ενικό αριθμό.

possit: το ίδιο πρόσωπο στην οριστική του ενεστώτα.

51. ΘΕΜΑ 27374

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) C. Plinius Marcellīno suo salūtem. Tristissimus haec tibi scribo: Fundāni nostri filia minor mortua est. Eā puellā nihil umquam festivius, nihil amabilius nec longiōre vitā dignius vidi. Nondum annos XIII impleverat, et iam illi anīlis prudentia, matronālis gravitas erat et tamen suavitas puellāris. Ut illa patris cervicibus inhaerēbat!

β) Cum Octaviānus post victoriam Actiacam Rōmam redīret, homo quidam ei occurrit corvum tenens; eum instituerat haec dicere: «Ave, Caesar, victor imperātor». Caesaris multum interfuit corvum emere; itaque viginti milibus sestertium eum ēmit. Id exemplum sutōrem quendam incitavit, ut corvum docēret parem salutatiōnem. Diu operam frustra impendēbat; quotiescumque avis non respondēbat, sutor dicere solēbat «Oleum et operam perdidī». Tandem corvus salutatiōnem didicit et sutor, cupidus pecuniae, eum Caesari attulit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα: «Tristissimus haec ... suavitas puellāris.» και «Caesaris multum interfuit ... eum Caesari attulit».
- Γ.1. α) Να εντοπίσετε στο χωρίο «Fundāni nostri filia minor mortua est. Eā puellā nihil umquam festivius, nihil amabilius nec longiōre vitā dignius vidi» τα επίθετα που βρίσκονται σε συγκριτικό βαθμό και να τα καταγράψετε στη στήλη Α. Στη συνέχεια να τα μεταφέρετε στο ίδιο γένος και πτώση του θετικού βαθμού στη στήλη Β:

A	B

β) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως Σωστές ή Λανθασμένες

- VI. Η γενική ενικού του nihil είναι nihili.
 - VII. Το puellāris δεν σχηματίζει παραθετικά.
 - VIII. Η ονομαστική πληθυντικού του αριθμητικού milibus είναι milia.
 - IX. Το ουσιαστικό avis στην αφαιρετική ενικού σχηματίζει δύο τύπους: avi και ave.
 - X. Το pecunia έχει μόνο πληθυντικό
- α) Τα ρήματα της στήλης Α βρίσκονται σε οριστική έγκλιση. Αφού αναγνωρίσετε τον χρόνο του καθενός (στήλη Β), να γράψετε στη στήλη Γ την ονομαστική ενικού της μετοχής μέλλοντα, λαμβάνοντας υπόψη το υποκείμενο .

A	B	Γ
scribo		
mortua est		
vidi		
impleverat		
erat		

β) attulit: να γράψετε τα απαρέμφατα ενεργητικής φωνής (να ληφθεί υπόψη το Υποκείμενο όπου χρειάζεται).

52. ΘΕΜΑ 27564

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Nondum annos XIII impleverat, et iam illi anilis prudentia, matronalis gravitas erat et tamen suavitas puellaris. Ut illa patris cervicibus inhaerebat! ut nos amicos paternos et amanter et modeste complectebatur! ut nutrices, ut paedagogos, ut praeceptores diligebat! quam studiose, quam intellegenter lectitabat! ut parce ludebat! Qua illa patientia, qua etiam constantia novissimam valetudinem tulit!
- β) Quam ob rem accusatores non Asiae nomen Murenæ obiecerunt, ex qua laus familiae, memoria generi, honos et gloria nomini constituta est, sed aliquod flagitium ac dedecus aut in Asia susceptum aut ex Asia deportatum. Meruisse vero stipendia in eo bello virtutis fuit; patre imperatore libentissime meruisse pietatis fuit; finem stipendiorum patris victoriam ac triumphum fuisse felicitatis fuit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα χωρία: «Ut illa ... tulit!» από το πρώτο απόσπασμα και το «Quam ob ... pietatis fuit» από το δεύτερο απόσπασμα.

Γ.1. α) Να γραφτεί κάθε συνεκφορά στη γενική πληθυντικού:

amicos paternos, novissimam valetudinem, quam rem, aliquod flagitium, dedecus susceptum

β) Να αντικαταστήσετε τα επίθετα και τα επιρρήματα που ακολουθούν στους άλλους δυο βαθμούς.

ΘΕΤΙΚΟΣ	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ	ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΣ
amanter		
modeste		
intellegenter		
		novissimam
		libentissime

Γ.2. α) Να γραφτεί κάθε τύπος που ζητείται από τους ακόλουθους:

impleverat: απαρέμφατο μέλλοντα στην ίδια φωνή (να ληφθεί υπόψη το Υποκείμενο)

inhaerebat: ίδιος τύπος στην υποτακτική παρατατικού και β' ενικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή

ludebat: αιτιατική πληθυντικού γερονδιακού στο αρσενικό γένος

tulit: απαρέμφατο μέλλοντα στην ίδια φωνή (να ληφθεί υπόψη το Υποκείμενο)

obiecerunt: β' ενικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή

constituta est: γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής συντελεσμένου μέλλοντα στην ίδια φωνή

meruisse: γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα και οριστικής συντελεσμένου μέλλοντα στην ίδια φωνή

fuisse: γ' πληθυντικό πρόσωπο προστακτικής μέλλοντα

β) complectebatur: Να γραφτούν τα απαρέμφατα και το σουπίνο, λαμβάνοντας υπόψη το υποκείμενο.

53. ΘΕΜΑ 26246

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Cum Accius ex urbe Rōmā Tarentum venisset, ubi Pacuvius grandi iam aetate recesserat, devertit ad eum. Accius, qui multo minor natu erat, tragoediam suam, cui «Atreus» nomen est, ei desideranti lēgit. Tum Pacuvius dixit sonōra quidem esse et grandia quae scripsisset, sed vidēri tamen ea sibi duriōra et acerbiōra. «Ita est» inquit Accius «ut dicis; neque id me sane paenitet;
- β) Postea Plato quidam Sardiānus, cum eum fugitivum esse ex Aesōpi litteris cognovisset, hominem comprehendit et in custōdiam Epheso tradidit. Tu hominem investīga, quaeso, summāque diligentīā vel Rōmam mitte vel Epheso rediens tecum dedūc. Noli spectāre quanti homo sit. Parvi enim preti est, qui tam nihili est. Sed, propter servi scelus et audaciam, tanto dolōre Aesōpus est adfectus, ut nihil ei gratius possit esse quam recuperatio fugitīvi.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα: Accius, qui...paenitet» (από το α' κείμενο) και «Tu hominem... recuperatio fugitīvi» (από το β' κείμενο).
- Γ.1. α) Στο απόσπασμα «Cum Accius...legit»:να εντοπίσετε τις αντωνυμίες με τη σειρά που απαντώνται, να τις αναγνωρίσετε ως προς το είδος και στη συνέχεια να δώσετε την αντίστοιχη πτώση στον άλλο αριθμό.
- β) Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα, γράφοντας το επίρρημα (στήλη Β) του επιθέτου που σας δίνεται στην στήλη Α και στη συνέχεια να γράψετε τους άλλους βαθμούς σύγκρισης του επιρρήματος που σχηματίσατε. Να γράψετε και τους δύο τύπους, όπου υπάρχουν.

Επίθετο (στήλη Α)	Επίρρημα (στήλη Β)	Συγκριτικός βαθμός	Υπερθετικός βαθμός
grandia			
duriōra			
parvi			

- Γ.2. α) Να συμπληρωθεί ο παρακάτω πίνακας. Να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου χρειάζεται.

Ρήμα	β' πληθυντικό Υποτακτικής Παρατατικού στη φωνή που βρίσκεται ο κάθε τύπος	α' πληθυντικό Οριστικής Ενεστώτα Ενεργητικής περιφραστικής συζυγίας
venisset		
recesserat		
vidēri		
investīga		
rediens		

- β) iam, minor, nomen, sonōra, me, sane, fugitīvum, tradidit, diligentīā, dedūc, tam, propter, tanto, possit: Να τοποθετήσετε τις λέξεις που σας δίνονται στον παρακάτω πίνακα, ανάλογα με το είδος τους. (Τρεις λέξεις περισσεύουν).

Ρήμα	Επίθετο	Αντωνυμία	Επίρρημα

54. ΘΕΜΑ 25958

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Tum Pacuvius dixit sonōra quidem esse et grandia quae scripsisset, sed vidēri tamen ea sibi duriōra et acerbiōra. «Ita est» inquit Accius «ut dicis; neque id me sane paenitet; meliōra enim fore spero, quae deinceps scribam. Nam quod in pomis est, idem esse aiunt in ingeniis: quae dura et acerba nascuntur, post fiunt mitia et iucunda; sed quae gignuntur statim viēta et mollia, non matūra mox fiunt sed putria».
- β) Et si habet Asia suspiciōnem quandam luxuriae, Murēnam laudāre debēmus, quod Asiam vidit sed in Asiā continenter vixit. Quam ob rem accusatōres non Asiae nomen Murēnae obieccērunt, ex quā laus familiae, memoria generi, honos et gloria nomini constitūta est, sed aliquod flagitium ac dedecus aut in Asia susceptum aut ex Asiā deportātum. Meruisse vero stipendia in eo bello virtūtis fuit; patre imperatōre libentissime meruisse pietātis fuit;

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα: « Nam quod in pomis est ... mox fiunt sed putria » (απόσπασμα α') και « Et si habet Asia ... meruisse pietātis fuit » (απόσπασμα β').
- Γ.1. α) Στα παρακάτω αποσπάσματα: « neque id me sane paenitet» και «Nam quod in pomis est, idem esse aiunt in ingeniis» να εντοπιστούν οι αντωνυμίες και να μεταφερθούν στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού.
- β) Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους παρακάτω τύπους:
- duriōra : η αφαιρετική ενικού στο ίδιο γένος και βαθμό.
- meliōra: η γενική πληθυντικού στο ίδιο γένος στον θετικό βαθμό.
- matūra: ο ίδιος τύπος στον υπερθετικό βαθμό (και οι δύο τύποι).
- nomini: η αιτιατική πληθυντικού.
- aliquod: η δοτική ενικού.
- patre: η γενική πληθυντικού.
- Γ.2. α) Να γραφεί ό,τι ζητείται για τα παρακάτω ρήματα. Για τους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο.
- dixit: το β' ενικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής.
- nascuntur: το γ' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής μέλλοντα.
- fiunt: η γενική ενικού του γερονδιακού στο αρσενικό γένος.
- gignuntur: η αφαιρετική του σουπίνου.
- obieccērunt: το β' ενικό υποτακτικής παρατατικού στην ίδια φωνή.

- β) Στις παρακάτω περιόδους λόγου «sed vidēri tamen ea sibi duriōra et acerbiōra» του 1ου αποσπάσματος και «Et si habet Asia ... continenter vixit» του 2ου αποσπάσματος να εντοπιστούν τα απαρέμφατα και στη συνέχεια να συμπληρωθεί ο παρακάτω πίνακας:

ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΣ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΥ	ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ ΣΟΥΠΗΝΟΥ	ΛΟΤΙΚΗ ΓΕΡΟΥΝΔΙΟΥ	ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ ΕΝΙΚΟΥ ΓΕΡΟΥΝΔΙΑΚΟΥ ΘΗΛΥΚΟΥ ΓΕΝΟΥΣ	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΦΩΝΗΣ

55. ΘΕΜΑ 32179

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Cum Accius ex urbe Rōmā Tarentum venisset, ubi Pacuvius grandī iam aetāte recesserat, devertit ad eum. Accius, qui multo minor natu erat, tragoediam suam, cui «Atreus» nomen est, ei desideranti lēgit. Tum Pacuvius dixit sonōra quidem esse et grandia quae scripsisset, sed vidēri tamen ea sibi duriōra et acerbiōra. «Ita est» inquit Accius «ut dicis; neque id me sane paenitet; meliōra enim fore spero, quae deinceps scribam.
- β) Atilius Rēgulus, cum Poenos in Africā funderet, ad sentum scripsit mercenarium suum discessisse et ab eo desertum esse rus; id senatui publice curāri placuit, quoniam Rēgulus aberat. Scipiōnis filiae ex aerario dotem acceperunt, quia nihil illis reliquerat pater. Aequum mehercule erat populum Rōmānum tribūtum Scipiōni conferre, cum a Carthagine semper tribūtum ipse exigeret.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το πρώτο απόσπασμα το «Cum Accius ... acerbiōra» και από το δεύτερο απόσπασμα το «id senatui ... exigeret».
- Γ.1. α) grandī, minor, duriōra : Να τοποθετήσετε τα επίθετα στη σωστή στήλη του πίνακα ανάλογα με το βαθμό στον οποίο βρίσκονται και να συμπληρώσετε τους υπόλοιπους τύπους, διατηρώντας το ίδιο γένος, αριθμό και πτώση.

Θετικός βαθμός	Συγκριτικός βαθμός	Υπερθετικός βαθμός

- β) Να εντοπίσετε τα τριτόκλιτα ουσιαστικά του αποσπάσματος α' και να γράψετε την ίδια πτώση του αντίθετου αριθμού:

Ουσιαστικό γ' κλίσης	Ίδια πτώση στον αντίθετο αριθμό

Γ.2. α) conferre: Να αντικαταστήσετε χρονικά το ρήμα στο α΄ πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής στην ενεργητική φωνή.

Ενεστώτας	
Παρατατικός	
Μέλλοντας	
Παρακείμενος	
Υπερσυντέλικος	
Συντελεσμένος Μέλλοντας	

β) vidēri, desertum esse, curāri : Να συμπληρωθεί ο πίνακας με τους ζητούμενους τύπους στην αντίθετη φωνή. Όπου χρειάζεται, να ληφθεί υπόψη του υποκείμενο. (Οι μετοχές να γραφούν στην ονομαστική πτώση του ενικού αριθμού).

Απαρέμφατο Ενεστώτα	Μετοχή Ενεστώτα	Μετοχή Μέλλοντα

56. ΘΕΜΑ 33694

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Cum Accius ex urbe Rōmā Tarentum venisset, ubi Pacuvius grandi iam aetāte recesserat, devertit ad eum. Accius, qui multo minor natu erat, tragoediam suam, cui «Atreus» nomen est, ei desideranti lēgit. Tum Pacuvius dixit sonōra quidem esse et grandia quae scripsisset, sed vidēri tamen ea sibi duriōra et acerbiora.
- β) Sulla, occupāta urbe, senātum armātus coegerat ut C. Marius quam celerrime hostis iudicārētur. Cuius voluntāti nemo obviam ire audēbat; solus Quintus Mucius Scaevola augur de hac re interrogātus sententiam dicere noluit. Quin etiam cum Sulla minitans ei instāret, dixit is Sullae: «Licet mihi ostendas agmina militum, quibus curiam circumstedisti; licet mortem minitēris, numquam tamen ego hostem iudicābo Marium. Etsi senex et corpore infirmo sum, semper tamen meminero urbem Rōmam et Italiam a Mario conservātam esse».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα: «Cum Accius ... ei desideranti lēgit.» και «Cuius voluntāti... a Mario conservātam esse».

Γ.1. α) Να αναγνωρίσετε την κλίση των ουσιαστικών και επιθέτων του πίνακα και να τα μεταφέρετε στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού (και του ίδιου γένους για τα επίθετα).

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ/ΕΠΙΘΕΤΑ	ΚΛΙΣΗ	ΜΕΤΑΦΟΡΑ
grandi		
nomen		

sonōra		
augur		
re		
agmina		
curiam		
senex		
infirmo		

β) Να τοποθετήσετε στον πίνακα τα παρακάτω επίθετα και επιρρήματα και στη συνέχεια να τα μεταφέρετε στους άλλους βαθμούς. (Τα επίθετα στο ίδιο γένος, αριθμό και πτώση): minor, durīōra, celerrime.

ΘΕΤΙΚΟΣ	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ	ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΣ

α) Να αναγνωρίσετε τον χρόνο των ζητούμενων ρηματικών τύπων () και στη συνέχεια να τους μεταφέρετε στο απαρέμφατο Παρακειμένου της φωνής που το καθένα βρίσκεται (). (Να λάβετε υπόψη σας το υποκείμενο όπου χρειάζεται, καθώς και τους κανόνες των αποθετικών ρημάτων).

Ρηματικοί τύποι	Χρόνος	Απαρέμφατο Παρακειμένου
interrogātus		
dicere		
noluit		
minitans		
instāret		

β) sum: να γραφούν τα απαρέμφατα του ρήματος (να ληφθεί υπόψη το Υποκείμενο όπου χρειάζεται) και το α' ενικό υποτακτικής Ενεστώτα και Παρακειμένου.

57. ΘΕΜΑ 28358

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Parvi enim preti est, qui tam nihili est. Sed, propter servi scelus et audaciam, tanto dolore Aesōpus est adfectus, ut nihil ei gratius possit esse quam recuperatio fugitīvi.
- β) Bello Latīno T. Manlius consul nobili genere natus exercitui Rōmanōrum praefuit. Is cum aliquando castris abiret, edixit ut omnes pugnā abstinērent. Sed Paulo post filius eius castra hostium praeterequitāvit et a duce hostium his verbis proelio lacesītus est: «Congrediāmur, ut singulāris proelii eventu cernātur, quanto miles Latīnus Rōmāno virtūte antecellat». Tum adolescens, viribus suis confisus et cupiditāte pugnandī permōtus, iniussū consulis in certāmen ruit; et fortior hoste, hastā eum transfixit et armis spoliāvīt. Statim hostes fugā salūtem petivērunt. Sed consul, cum in castra revertisset, adolescentem, cuius operā hostes fugāti erant, morte multāvīt.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστεί στη Νέα Ελληνική το ακόλουθο απόσπασμα «Is cum aliquando... morte multāvīt».

- Γ.1. α) Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α με τον κατάλληλο χαρακτηρισμό από τη στήλη Β. Δύο στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Propter	I. Επίθετο συγκριτικού βαθμού ουδετέρου γένους
2. servi	II. Πρόθεση
3. scelus	III. Επίθετο β' κλίσης ουδετέρου γένους
4. gratius	IV. Ουσιαστικό γ' κλίσης ουδετέρου γένους
5. nobili	V. Αναφορική αντωνυμία
6. exercitui	VI. Επίρρημα
7. his	VII. Ουσιαστικό β' κλίσης ουδετέρου γένους
8. Statim	VIII. Επίθετο γ' κλίσης, ουδετέρου γένους
9. fugā	IX. Δεικτική αντωνυμία
10. castra	X. Ουσιαστικό δ' κλίσης αρσενικού γένους
11. cuius	XI. Επίθετο συγκριτικού βαθμού αρσενικού γένους
	XII. Ουσιαστικό β' κλίσης αρσενικού γένους

β) Να συμπληρώσετε τους άλλους βαθμούς των επιθέτων που σας δίνονται, στο ίδιο γένος, πτώση και αριθμό:

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
Parvi		
	fortior	

Γ.2. α) Το praefuit είναι παρακείμενος του ρήματος praesum. Να το μεταφέρετε στους άλλους χρόνους της ίδιας έγκλισης (χωρίς να αλλάξετε το πρόσωπο).

β) Στο απόσπασμα που ακολουθεί να εντοπίσετε τα ρήματα που βρίσκονται σε παρακείμενο και να τα μεταφέρετε στην υποτακτική ενεστώτα και στην προστακτική μέλλοντα στην ίδια φωνή και στο ίδιο πρόσωπο: «et fortior hoste, hastā eum transfixit et armis spoliāvit. Statim hostes fugā salūtem petivērunt. Sed consul, cum in castra revertisset, adulescentem, cuius operā hostes fugāti erant, morte multāvit».

Ρήματα σε Παρακείμενο	Υποτακτική ενεστώτα	Προστακτική μέλλοντα

58. ΘΕΜΑ 27173

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Diu operam frustra impendēbat; quotiescumque avis non respondēbat, sutor dicere solēbat «Oleum et operam perdidit». Tandem corvus salutatiōnem didicit et sutor, cupidus pecuniae, eum Caesari attulit. Audītā salutatiōne Caesar dixit: «Domi satis salutatiōnum talium audio». Turn vēnit corvo in mentem verbōrum domini sui: «Oleum et operam perdidit». Ad haec verba Augustus risit emitque avem tanti, quanti nullam adhuc emerat.

β) Omnia sunt excitanda tibi uni, C. Caesar, quae iacēre sentis perculsa atque prostrāta impetu belli ipsius, quod necesse fuit: constituenda iudicia, revocanda fides, comprimendae libidines, propaganda suboles; omnia quae dilapsa iam diffluxērunt, sevēris legibus vincienda sunt. In tanto civili bello, in tanto ardōre animōrum et armōrum, quassāta res publica multa perdidit et ornamenta dignitātis et praesidia stabilitātis suae;

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το πρώτο απόσπασμα το «Diu ... perdididi (4^η σειρά)» και από το δεύτερο απόσπασμα το «Omnia ... vincienda sunt».

Γ.1. α) Diu, sevēris, multa: Να σχηματίσετε τους άλλους δύο βαθμούς των τριών τύπων. Για τα επίθετα να ληφθεί υπόψη το γένος, ο αριθμός και η πτώση.

β) Να γράψετε ό,τι ζητείται για τους ακόλουθους τύπους, Όπου υπάρχουν διπλοί τύποι, να γράψετε και τους δύο:

avis: αφαιρετική πτώση ενικού αριθμού

corvus: δοτική πτώση ενικού αριθμού

domi: αιτιατική πτώση ενικού αριθμού του ουσιαστικού

nullam: αφαιρετική πτώση πληθυντικού αριθμού στο αρσενικό γένος

iudicia: αιτιατική πτώση ενικού αριθμού

fides: αιτιατική πτώση ενικού αριθμού

suboles: γενική πτώση πληθυντικού αριθμού

civili: ονομαστική πτώση πληθυντικού αριθμού στο ίδιο γένος

Γ.2. α) Να εντοπίσετε τους τύπους του γερονδιακού στο β' απόσπασμα και στη συνέχεια να σχηματίσετε τους τύπους που ζητούνται στον παρακάτω πίνακα:

Τύπος γερονδιακού	Μετοχή μέλλοντα ενεργητικής φωνής (στο ίδιο γένος, αριθμό και πτώση)

β) attulit: Να γράψετε τους τύπους των απαρεμφάτων στην ενεργητική φωνή (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο).

59. ΘΕΜΑ 31167

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Id exemplum sutōrem quendam incitavit, ut corvum docēret parem salutatiōnem. Diu operam frustra impendēbat; quotiescumque avis non respondēbat, sutor dicere solēbat «Oleum et operam perdididi». Tandem corvus salutatiōnem didicit et sutor, cupidus pecuniae, eum Caesari attulit. Audītā salutatiōne Caesar dixit: «Domi satis salutatiōnum talium audio». Tum vēnit corvo in mentem verbōrum domini sui: «Oleum et operam perdididi». Ad haec verba Augustus risit emitque avem tanti, quanti nullam adhuc emerat.

β) Manius Curius Dentātus maximā frugalitāte utebātur, quo facilius divitias contemnere posset. Die quodam Samnitium legāti ad eum venērunt. Ille se in scamno assidentem apud focum et ex ligneo catillo cenantem eis spectandum praebuit. Samnitium divitias contempsit et Samnītes paupertātem eius mirāti sunt.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα: «Tandem corvus salutatiōnem didicit ... quanti nullam adhuc emerat.» και «Manius Curius Dentātus ... paupertātem eius mirāti sunt.»
- Γ.1. α) Να κατατάξετε τις λέξεις της πρότασης «Die quodam Samnitium legāti ad eum venērunt» στον πίνακα που ακολουθεί (σε δύο στήλες δεν αντιστοιχεί κάποια λέξη):

Ουσιαστικό	Επίθετο	Ρήμα	Αντωνυμία	Επίρρημα	Πρόθεση

- β) Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα, γράφοντας τα επίθετα και τα επιρρήματα στους άλλους δύο βαθμούς (τα επίθετα να τεθούν στην ίδια πτώση, γένος και αριθμό).

θετικός	συγκριτικός	υπερθετικός
Diu		
cupidus		
		maximā
	facilius	

- Γ.2. α) Στο απόσπασμα «Id exemplum sutōrem quendam incitavit, ut corvum docēret parem salutatiōnem. Diu operam frustra impendēbat; quotiescumque avis non respondēbat, sutor dicere solēbat» να εντοπίσετε τα ρήματα που βρίσκονται σε παρατατικό και να τα μεταφέρετε στο ίδιο πρόσωπο, στην ίδια έγκλιση και φωνή του υπερσυντέλικου (εφόσον το ρήμα δεν σχηματίζει υπερσυντέλικο στην ίδια φωνή, το μεταφέρετε στη φωνή που σχηματίζει).
- β) utebātur: να γράψετε τις μετοχές και τα απαρέμφατα του ρήματος (σε όσους χρόνους σχηματίζουν) λαμβάνοντας υπόψη σας το υποκείμενο.

	Μετοχές	Απαρέμφατα
Ενεστώτας		
Μέλλοντας		
Παρακείμενος		
Συντελεσμένος μέλλοντας		

60. ΘΕΜΑ 30844

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Hic vero, iudices, et fuit in Asiā et viro fortissimo, patri suo, magno adiumento in periculis, solacio in laboribus, gratulatiōni in victoriā fuit. Et si habet Asia suspiciōnem quendam luxuriae, Murēnam laudāre debēmus, quod Asiam vidit sed in Asiā continenter vixit.

β) Cum Servius Sulpicius Galba et Aurēlius Cotta consules in senātu contenderent uter adversus Viriāthum in Hispaniam mitterētur, magna inter patres conscriptos dissensio erat, aliis pro Galbā et aliis pro Cottā dicentibus; solus P. Scipio Aemiliānus cum toto senātu dissensit: «Neutrum» inquit «mihi mitti placet, quia alter nihil habet, alteri nihil est satis». Nam Scipio Aemiliānus aeque malam imperii magistrā iudicābat inopiam atque avaritiam. Quā sententiā graviter et sine ullā malevolentīā dictā Scipio obtinuit, ut neuter in provinciam mitterētur.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική ολόκληρο το α΄ απόσπασμα και το παρακάτω χωρίο του β΄ αποσπάσματος: «solus P. Scipio Aemiliānus ... in provinciam mitterētur».

Γ.1. α) Στις παρακάτω περιόδους λόγου του β΄ αποσπάσματος «Cum Servius Sulpicius Galba ... nihil habet, alteri nihil est satis» να εντοπίσετε τα αντωνυμικά επίθετα (διαφορετικά κάθε φορά) και να συμπληρώσετε στον ακόλουθο πίνακα τη γενική πτώση στον αριθμό που βρίσκεται ο τύπος:

ΑΝΤΩΝΥΜΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΑ	ΓΕΝΙΚΗ ΠΤΩΣΗ
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	

β) Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους παρακάτω ονοματικούς τύπους:

iudices: η ονομαστική ενικού

fortissimo: η ίδια πτώση, αριθμός και γένος στον θετικό βαθμό.

patri: η γενική πληθυντικού.

magno: η γενική πληθυντικού στον συγκριτικό αριθμό.

periculis: η αιτιατική πληθυντικού.

quandam: η ίδια πτώση στον πληθυντικό αριθμό του ίδιου γένους.

Γ.2. α) Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους παρακάτω τύπους.

fuit: απαρέμφατο παρακειμένου.

mitterētur: απαρέμφατο μέλλοντα στην ίδια φωνή που βρίσκεται το ρήμα.

dissensit: το γ΄ πληθυντικό οριστικής ενεστώτα.

est: το β΄ ενικό οριστικής ενεστώτα και υποτακτικής παρατατικού.

obtinuit: οι δύο πτώσεις του σουπίνου.

Γ.2. β) Στο α΄ απόσπασμα να εντοπίσετε τα ρήματα β΄ και γ΄ συζυγίας (όχι απαρέμφατα) και να συμπληρώσετε τον πίνακα που ακολουθεί, λαμβάνοντας υπόψη το υποκείμενο.

ΡΗΜΑ Β΄ ΚΑΙ Γ΄ ΣΥΖΥΓΙΑΣ	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ ΜΕΛΛΟΝΤΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΦΩΝΗΣ
1.	

2.	
3.	
4.	

61. ΘΕΜΑ 26575

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Sed paulo post filius eius castra hostium praeterequitāvit et a duce hostium his verbis proelio lacessitus est: «Congrediāmur, ut singulāris proelii eventu cernātur, quanto miles Latīnus Rōmāno virtūte antecellat». Tum adulescens, viribus suis confisus et cupiditāte pugnandi permōtus, iniussū consulis in certāmen ruit;
- β) Quod ut praedōnes animadvertērunt, abiectis armis ianuae appropinquavērunt et clarā voce Scipiōni nuntiavērunt (incredibile audītu!) virtūtem eius admirātum se venisse. Haec postquam domestici Scipiōni rettulērunt, is fores reserāri eosque intromitti iussit. Praedōnes postes ianuae tamquam sanctum templum venerāti sunt et cupide Scipiōnis dextram osculāti sunt. Cum ante vestibulum dona posuissent, quae homines deis immortalibus consecrāre solent, domum revertērunt.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα: «Congrediāmur...in certāmen ruit;» και «Quod ut...osculāti sunt».
- Γ.1. α) Στα αποσπάσματα «Congrediāmur...ruit» και «Haec postquam...iussit»: να εντοπίσετε τα ουσιαστικά της γ' κλίσης με τη σειρά που απαντώνται στο κείμενο και να σχηματίσετε την αντίστοιχη πτώση στον άλλο αριθμό. (Να μην αναφέρετε τα κύρια ονόματα της γ' κλίσης).
- β) Να γράψετε τον τύπο που ζητείται για κάθε συνεκφορά. Να γράψετε και τους δεύτερους τύπους, όπου υπάρχουν:
- his verbis : αιτιατική πληθυντικού
singulāris proelli: αφαιρετική ενικού
deis immortalibus: γενική πληθυντικού
- Γ.2. α) Να γράψετε τον τύπο που ζητείται κάθε φορά:
- Congrediāmur: να σχηματιστεί το γ' πρόσωπο ενικού στην υποτακτική Μέλλοντα (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)
- cernātur: γ' πρόσωπο πληθυντικού στην υποτακτική Υπερσυντελικού στην Ενεργητική φωνή
- confisus: α' πληθυντικό στην οριστική Παρατατικού
- ruit: απαρέμφατο μέλλοντα στην ίδια φωνή (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)
- rettulērunt: το β' ενικό στην προστακτική Ενεστώτα στην ίδια φωνή
- venerāti sunt: Μετοχή Ενεστώτα στην ονομαστική πληθυντικού
- posuissent: β' πληθυντικό υποτακτική Παρακειμένου στην άλλη φωνή (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)
- β) lacessitus est, permōtus, appropinquavērunt, venisse: Από τα προαναφερόμενα ρήματα να γράψετε την αφαιρετική του σουπίνο και την αιτιατική του γερονδίου.

62. ΘΕΜΑ 28574

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) «Congrediāmur, ut singulāris proelii eventu cernātur, quanto miles Latīnus Rōmāno virtūte antecellat». Tum adulescens, viribus suis confisus et cupiditāte pugnandi permōtus, iniussū consulis in certāmen ruit; et fortior hoste, hastā eum transfixit et armis spoliāvit. Statim hostes fugā salūtem petivērunt. Sed consul, cum in castra revertisset, adulescentem, cuius operā hostes fugāti erant, morte multāvit.
- β) In eum locum res deducta est, ut, nisi qui deus vel casus aliqui subvenerit, salvi esse nequeāmus. Equidem, ut vēni ad urbem, non destiti omnia et sentīre et dicere et facere, quae ad concordiam pertinērent; sed tantus furor omnes invaserat, ut pugnāre cuperent, etsi ego clamābam nihil esse bello civili miserius. Omnia sunt misera in bellis civilibus, sed nihil miserius quam ipsa victoria:

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το πρώτο απόσπασμα το «Tum ... multavit» και από το δεύτερο απόσπασμα το «In eum ... miserius».
- Γ.1. α) viribus, adulescentem, hostes, omnia, nihil : Να σχηματίσετε την ίδια πτώση στον άλλο αριθμό.
β) fortior, miserius: Να γράψετε τους άλλους δύο βαθμούς των παραθετικών των επιθέτων λαμβάνοντας υπόψη γένος, αριθμό και πτώση και στη συνέχεια να σχηματίσετε τα παραθετικά των αντίστοιχων επιρρημάτων.

	Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
Επίθετο		fortior	
		miserius	
επίρρημα			

- Γ.2. α) revertisset: να αντικατασταθεί χρονικά ο τύπος στην οριστική έγκλιση.
β) Να γράψετε ό,τι ζητείται για κάθε τύπο (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο).
cernātur: αφαιρετική πτώση του σουπίνο
confisus: γ' πληθυντικό υποτακτικής ενεστώτα
petivērunt: β' πληθυντικό προστακτικής μέλλοντα στην ίδια φωνή
fugāti erant: απαρέμφατο μέλλοντα στην ίδια φωνή
multāvit: δοτική πληθυντικού μετοχής ενεστώτα
deducta est: απαρέμφατο συντελεσμένου μέλλοντα
invaserat: α' πληθυντικό υποτακτικής παρακειμένου
cuperent: γενική πληθυντικού ουδετέρου γένους γερουνδιακού
esse: β' πληθυντικό προστακτικής ενεστώτα

63. ΘΕΜΑ 36617

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Bello Latīno T. Manlius consul nobili genere natus exercitui Rōmanōrum praefuit. Is cum aliquando castris abīret, edixit ut omnes pugnā abstinērent. Sed paulo post filius eius castra hostium praeterequitāvit et a duce

hostium his verbis proelio lacesit̄us est: «Congrediāmur, ut singulāris proelii eventu cernātur, quanto miles Latīnus Rōmāno virtūte antecellat».

- β) Num ad hostem vēni et captīva in castris tuis sum? In hoc me longa vita et infēlix senecta traxit, ut primum exsulem deinde hostem te vidērem? Qui potuisti populārī hanc terram, quae te genuit atque aluit? Non tibi ingredienti fines patriae ira cecidit? Quamvis infesto et mināci animo perveneras, cur, cum in conspectu Rōma fuit, tibi non succurrit: «intra illa moenia domus ac penātes mei sunt, mater coniunx liberique»? Ergo ego nisi peperissem, Rōma non oppugnarētur;

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το α' κείμενο το απόσπασμα «Bello Latīno ... abstinērent» και από το β' κείμενο όλο το απόσπασμα «Num ad hostem... non oppugnarētur».
- B1.** Να σημειώσετε αν οι παρακάτω προτάσεις είναι Σωστές ή Λανθασμένες:
- Τα κοινά στοιχεία ελληνικής και λατινικής γλώσσας οφείλονται, μεταξύ άλλων, στη συνύπαρξη Ελλήνων και Ρωμαίων στην Κεντρική και Κάτω Ιταλία και στη Σικελία.
 - Η λατινική λογοτεχνική παραγωγή ξεκινά μετά τη συνάντηση με τους Έλληνες, περίπου το 240 π.Χ..
 - Ο Έλληνας απελεύθερος Λίβιος Ανδρόνικος απέδωσε στα Λατινικά την *Οδύσσεια* του Ομήρου και παρουσίασε ελληνικά δράματα διασκευασμένα στα Λατινικά.
 - Τα λογοτεχνικά είδη στη ρωμαϊκή λογοτεχνία ακολουθούν με ακρίβεια την εξέλιξη των ειδών στην αρχαία ελληνική γραμματεία: π.χ. πρώτα ωριμάζει το έπος, στη συνέχεια η λυρική ποίηση και τελευταία η κωμωδία.
 - Η προβολή των πάτριων ηθών, η ρωμαϊκή πολιτεία και θρησκεία, η οικογένεια, αρετές όπως η ανδρεία, η πίστη, η επιείκεια, η σοφία, η σοβαρότητα, κ.ά. απουσιάζουν από τη ρωμαϊκή λογοτεχνία.
 - Ο Κικέρων είναι πολύ γνωστός για τους ρητορικούς του λόγους.
 - Ο Ιούλιος Καίσαρ διέπρεψε στο είδος των απομνημονευμάτων στο ύφος του Θουκυδίδη.
 - Ο Κάτουλλος είναι πολύ γνωστός ποιητής του κινήματος των «Νεωτέρων».
 - Ο Βεργίλιος έγραψε την Αινειάδα, το θεωρούμενο «εθνικό» έπος των Ρωμαίων.
 - Οι Μεταμορφώσεις είναι ένα έπος του Οβιδίου και αποτελεί ένα μωσαϊκό 250 μυθολογικών ψηφίδων.
- B2.** Να εντοπίσετε ποια νεοελληνική λέξη από το ζεύγος των λέξεων που σας δίνεται στη στήλη Β έχει ετυμολογική συγγένεια με καθεμιά από τις λατινικές λέξεις της στήλης Α.

A	B
1. bello	i. ρέμπελος ii. νομπελίστας
2. castris	i. καστροπολιτεία ii. στρατώνας
3. pugnā	i. πονεμένος ii. πυγμάχος
4. congrediamur	i. γκρινιάρης ii. κογκρέσο

5. fines

i. φυτοκομία

ii. φινάλε

Γ.1. α) Στο α' απόσπασμα, αφού εντοπίσετε τα ουσιαστικά της γ' και δ' κλίσης, να τα τοποθετήσετε στον παρακάτω πίνακα ανάλογα στην στήλη που ανήκει το καθένα και στην συνέχεια να δώσετε την αντίστοιχη πτώση στον άλλο αριθμό. Κάθε ουσιαστικό να αναφέρεται μόνο 1 φορά.

γ' κλίση	δ' κλίση	Αντίστοιχη πτώση στον άλλο αριθμό

β) Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα με τους άλλους βαθμούς επιθέτων και επιρρημάτων, λαμβάνοντας υπόψη το γένος και τον αριθμό, όπου χρειάζεται:

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
longa		
infelix		
prae		primum
mināci		

Γ.2. α) Στο απόσπασμα του β' κειμένου «In hoc me ... atque aluit» να εντοπίσετε τους ρηματικούς τύπους. Στη συνέχεια να γράψετε τους τύπους που σας ζητούνται στον παρακάτω πίνακα και όπου χρειάζεται να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο.

Ρήμα	γ' ενικό υποτακτικής Ενεστώτα στην ίδια φωνή	γ' πληθυντικό οριστικής παρατατικού στην ίδια φωνή	Μετοχή Ενεστώτα στην ονομαστική ενικού αριθμού

Γ.2. β) Να γράψετε ό,τι ζητείται για κάθε τύπο. Να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου χρειάζεται:

Congrediāmur: το γ' πληθυντικό υποτακτικής μέλλοντα

reperissem: το γ' ενικό στην οριστική Ενεστώτα στην άλλη φωνή

oppugnarētur: το β' ενικό στην προστακτική μέλλοντα στην ίδια φωνή

Δ.1. α) natus: Να αναλύσετε την μετοχή στην ισοδύναμη δευτερεύουσα πρόταση.

β) a duce hostium his verbis proelio lacessitus est: Να μετατρέψετε την παθητική σύνταξη σε ενεργητική.

Δ.2. α) Ergo ego nisi reperissem, Rōma non oppugnarētur: Να αναγνωρίσετε τον υποθετικό λόγο και στην συνέχεια να κάνετε τις απαραίτητες αλλαγές ώστε να δηλώσετε την υπόθεση δυνατή/πιθανή στο παρόν - μέλλον.

β) Να εξαρτήσετε την παρακάτω φράση «Quamvis infesto et mināci animo perveneras, cur, cum in conspectu Rōma fuit, tibi non succurrit» από τη φράση «Mater interrogavit filium...».

64. ΘΕΜΑ 31771

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Quas ego, cupidus bene gerendi et administrandi rem publicam, semper mihi proponēbam. Colendo et cogitando homines excellentes animum et mentem meam conformābam. Sic enim -laudem et honestātem solum expetendo, omnes cruciātus corporis et omnia pericula mortis parvi esse ducendo- me pro salūte vestrā in tot ac tantas dimicatiōnes obicere potui.

β) Haec est tyrannōrum vita, in quā nulla fides, nulla caritas, nulla fiducia benevolentiae stabilis esse potest: tyrannis omnia semper suspecta atque sollicita sunt; nullus locus amicitiae eis est. Nescio enim quis possit diligere eum, quem metuat, aut eum, a quo se metui putet. Coluntur tamen simulatiōne dumtaxat ad tempus. Quodsi forte, ut fit plerumque, cecidērunt, tum intellegitur, quam fuerint inopes amicōrum.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το πρώτο απόσπασμα το «Colendo ... potui» και από το δεύτερο απόσπασμα το «Haec ... tempus».

Γ.1. α) Να αναγνωρίσετε το είδος των αντωνυμιών και στη συνέχεια να τις μεταφέρετε στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού:

Αντωνυμία	Είδος	Ίδια πτώση του άλλου αριθμού
mihi		
tantas		
haec		
quā		
eis		
quis		
se		

Γ.1. β) Να μεταφέρετε τα επίθετα στους τύπους που ζητούνται:

επίθετο	Ονομαστική ενικού αρσενικού γένους	Γενική πληθυντικού ουδετέρου γένους
publicam		
excellentes ¹		
omnia		
parvi		

(¹ Ο τύπος είναι μετοχή του ρήματος *excello* που χρησιμοποιείται και ως επίθετο.)

Γ.2. α) *gerendi, obicere, intellegitur*: Να γραφούν οι μετοχές των ρημάτων στην αιτιατική πτώση αρσενικού γένους ενικού αριθμού στη φωνή που βρίσκεται ο κάθε τύπος.

Μετοχή Ενεστώτα ε.φ.	Μετοχή Μέλλοντα ε.φ.	Μετοχή Παρακειμένου π.φ.

β) Να γράψετε ό,τι ζητείται για κάθε τύπο (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο).

proponēbam: γ' πληθυντικό πρόσωπο προστακτικής μέλλοντα στην ίδια φωνή

ducendo: αιτιατική πτώση ενικού αριθμού θηλυκού γένους μετοχής ενεστώτα

esse: μονολεκτικός τύπος απαρεμφάτου μέλλοντα

potui: β' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής υπερσυντελικού

suspecta: γ' πληθυντικό πρόσωπο προστακτικής μέλλοντα μέσης φωνής

nescio: αφαιρετική σουπίνο

diligere: ο ίδιος τύπος στην αντίθετη φωνή

metui: δοτική πληθυντικού γερουνδιακού θηλυκού γένους

colluntur: α' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής παρατατικού στην ίδια φωνή

fit: γ' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής υπερσυντελικού, λαμβάνοντας υπόψη το υποκείμενο

65. ΘΕΜΑ 30339

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) *Quas ego, cupidus bene gerendi et administrandi rem publicam, semper mihi proponēbam. Colendo et cogitando homines excellentes animum et mentem meam conformābam. Sic enim –laudem et honestātem solum expetendo, omnes cruciātus corporis et omnia pericula mortis parvi esse ducendo– me pro salute vestrā in tot ac tantas dimicatiōnes obicere potui.*

β) *Cerva alba eximiae pulchritūdinis Sertōrio a Lusitāno quodam dono data erat. Sertōrius omnibus persuāsit cervam, instinctam numine Diānae, conloqui secum et docēre, quae utilia factu essent. Si quid durius ei videbātur, quod imperandum militibus esset, a cervā sese monitum esse praedicābat. Ea cerva quodam die fugit et perisse credita est. Cum aliquis Sertōrio nuntiavisset cervam inventam esse, Sertōrius eum iussit tacēre;*

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική όλο το απόσπασμα από το α' κείμενο «Quas ego... obicere potui» και από το β' κείμενο το απόσπασμα «Si quid...tacere»
- Γ.1. α)** Στο απόσπασμα «Sic enim... obicere potui» του α' κειμένου να εντοπίσετε τα ουσιαστικά, να δηλώσετε την κλίση του κάθε ουσιαστικού και να δώσετε την αντίστοιχη πτώση στον άλλο αριθμό, εφόσον διαθέτει/σχηματίζει.
- β)** Να γράψετε ό,τι ζητείται:
- secum: την αντίστοιχη πτώση στο α' πρόσωπο
 utilia: την αιτιατική πληθυντικού στο αρσενικό γένος
 quid: την αντίστοιχη πτώση στο θηλυκό γένος
 durius: τον υπερθετικό βαθμό του επιρρήματος
 Ea: γενική πληθυντικού στο ουδέτερο γένος
 quodam die: αιτιατική στον άλλο αριθμό
 aliquis: αιτιατική στον ίδιο αριθμό
- Γ.2. α)** Στο α' κείμενο «Quas ego... potui» να εντοπίσετε τα γερονδία με τη σειρά που απαντώνται στο κείμενο (στήλη Α πίνακα) και στη συνέχεια να συμπληρώσετε τη στήλη Γ του παρακάτω πίνακα με ό,τι ζητείται στη στήλη Β.

A	B	Γ
	γ' ενικό στην υποτακτική Παρατατικού στην άλλη φωνή	
	β' πληθυντικό οριστική Συντελεσμένου Μέλλοντα στην άλλη φωνή (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)	
	Απαρέμφατο μέλλοντα στην ίδια φωνή (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)	
	γ' πληθυντικό στην προστακτική Μέλλοντα στην άλλη φωνή	
	Αιτιατική μετοχής Ενεστώτα στο αρσενικό γένος	
	α' πληθυντικό στην οριστική Μέλλοντα στην ίδια φωνή	

- β)** Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. Τέσσερα στοιχεία από τη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. proponebam	α. Μετοχή παρακειμένου, αιτιατική πτώση, θηλυκού γένους.
2. obicere	β. απαρέμφατο ενεστώτα αποθετικού ρήματος.
3. data erat	γ. αφαιρετική γερονδίου.
4. persuāsit	δ. α' ενικό οριστικής παρατατικού Ενεργητικής φωνής.

5. instinctam	ε. γ' ενικό οριστικής παρατατικού Παθητικής φωνής.
6. conloqui	στ. γ' ενικό οριστικής παρατατικού ενεργητικής φωνής
7. videbātur	ζ. γ' ενικό οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής
8. monitum esse	η. απαρέμφατο Ενεστώτα ενεργητικής φωνής
9. perisse	θ. απαρέμφατο παρακειμένου παθητικής φωνής
	ι. β' πληθυντικό οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής
	ια. Αιτιατική σουπίνο
	ιβ. γ' ενικό οριστικής υπερσυντελικού παθητικής φωνής
	ιγ. Απαρέμφατο παρακειμένου ενεργητικής φωνής

66. ΘΕΜΑ 36951

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Pleni omnes sunt libri, plene sapientium voces, plena exemplōrum vetustas; quae iacērent in tenebris omnia, nisi litterārum lumen accederet. Quam multas imagines fortissimōrum virōrum –non solum ad intuum, verum etiam ad imitandum– scriptōres et Graeci et Latīni nobis reliquērunt! Quas ego, cupidus bene gerendi et administrandi rem publicam, semper mihi proponēbam.
- β) Cum Servius Sulpicius Galba et Aurēlius Cotta consules in senātu contenderent uter adversus Viriāthum in Hispaniam mitterētur, magna inter patres conscriptos dissensio erat, aliis pro Galbā et aliis pro Cottā dicentibus; solus P. Scipio Aemiliānus cum toto senātu dissensit: «Neutrum» inquit «mihi mitti placet, quia alter nihil habet, alteri nihil est satis». Nam Scipio Aemiliānus aequae malae imperii magistrum iudicabat inopiam atque avaritiam.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική ολόκληρο το απόσπασμα α' και από το απόσπασμα β' το χωρίο « Cum Servius Sulpicius Galba ... pro Cottā dicentibus».
- B1. Να αντιστοιχίσετε τους συγγραφείς της στήλης Α με τα έργα του στη στήλη Β. Δύο στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Μάρκος Τύλλιος Κικέρων	α. Επωδοί
2. Κορνήλιος Νέπωσ	β. Για τη φύση των πραγμάτων
3. Σαλλούστιος Κρίσπος	γ. Μενίππειες Σάτιρες
4. Λουκρήτιος	δ. Ιστορική βιογραφία
5. Κόντος Οράτιος Φλάκκος	ε. Εκλογές
	στ. Καισαρικοί λόγοι
	ζ. Η συνωμοσία του Κατιλίνα

- B.2. Να βρείτε με ποια λέξη των λατινικών κειμένων που σας δόθηκαν έχουν ετυμολογική συγγένεια οι παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: πληρότητα, βετεράνος, ελλειπτικός, ένταση, μάεστρος.

- Γ.1. α)** Στο χωρίο «Quam multas imagines fortissimōrum virōrum –non solum ad intuendum, verum etiam ad imitandum– scriptōres et Graeci et Latīni nobis reliquērunt!» του α΄ αποσπάσματος να εντοπίσετε τα γερούνδια και να τα μεταφέρετε στη γενική πτώση.
- β)** Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους ακόλουθους ονοματικούς τύπους:
- voces: η ονομαστική ενικού.
 quae: η ονομαστική ενικού του ουδετέρου γένους.
 tenebris: η κλητική πληθυντικού.
 multas: τα παραθετικά του επιθέτου στο ίδιο γένος, αριθμό και πτώση.
 bene: τα παραθετικά του επιρρήματος.
 patres: η γενική πληθυντικού.
 mihi: η ίδια πτώση στον πληθυντικό αριθμό του β΄ προσώπου.
 nihil: η αφαιρετική ενικού στο ίδιο γένος.
 imperii: η αιτιατική ενικού.

- Γ.2. α)** Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους ακόλουθους τύπους. Για τους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο.
- iacērent: το απαρέμφατο μέλλοντα στην ενεργητική φωνή.
 accederet: το ίδιο πρόσωπο στην υποτακτική υπερσυντελικού στην ίδια φωνή.
 intuendum: το απαρέμφατο του μέλλοντα στο αρσενικό γένος.
 reliquērunt: το ίδιο πρόσωπο στην οριστική ενεστώτα της ίδιας φωνής.
 contenderent: η αφαιρετική του σουπίνου.
 erat: το απαρέμφατο μέλλοντα (και οι 2 τύποι)
 dissensit: το ίδιο πρόσωπο στην υποτακτική παρατατικού και παρακειμένου στην ίδια φωνή.

- Γ.2. β)** Στο χωρίο «Quam multas imagines fortissimōrum ... semper mihi proponēbam» του α΄ αποσπάσματος να εντοπίσετε τύπους (ρήματα ή γερούνδια) που ανήκουν σε ρήματα γ΄ συζυγίας και να τα μεταφέρετε στο γ΄ πληθυντικό πρόσωπο στην υποτακτική παρακειμένου στη φωνή που βρίσκονται οι ρηματικοί τύποι.

- Δ.1. α)** Στο απόσπασμα α΄ αφού εντοπίσετε τον υποθετικό λόγο και βρείτε το είδος στο οποίο ανήκει, να τον μετατρέψετε έτσι ώστε να δηλώνει υπόθεση δυνατή ή πιθανή στο παρόν και το μέλλον.

- Δ.1. β)** Στο παρακάτω χωρίο του α΄ αποσπάσματος «Quam multas imagines fortissimōrum virōrum –non solum ad intuendum, verum etiam ad imitandum– scriptōres et Graeci et Latīni nobis reliquērunt! Quas ego, cupidus bene gerendi et administrandi rem publicam, semper mihi proponēbam» να μετατρέψετε τα γερούνδια σε γερονδιακά κάνοντας γερονδιακή έλξη και να πείτε αν σε κάθε περίπτωση η έλξη είναι υποχρεωτική ή όχι.

- Δ.2. α)** Να βρείτε τη συντακτική λειτουργία των παρακάτω όρων:

1. mihi	είναι..... στο
2. consules	είναι..... στο
3. solus	είναι..... στο
4. mitti	είναι..... στο
5. imperii	είναι..... στο

- Δ.2. β) conscriptos: να βρείτε το είδος της μετοχής και να την αναλύσετε στην αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση.

67. ΘΕΜΑ 27373

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Omnia sunt excitanda tibi uni, C. Caesar, quae iacere sentis percussa atque prostrata impetu belli ipsius, quod necesse fuit: constituenda iudicia, revocanda fides, comprimendae libidines, propaganda suboles; omnia quae dilapsa iam diffluxerunt, severis legibus vincienda sunt.
- β) Equidem, ut veni ad urbem, non destiti omnia et sentire et dicere et facere, quae ad concordiam pertinerent; sed tantus furor omnes invaserat, ut pugnare cuperent, etsi ego clamabam nihil esse bello civili miserius. Omnia sunt misera in bellis civilibus, sed nihil miserius quam ipsa victoria: ea victores ferociores impotentioresque reddit, ut, etiamsi natura tales non sint, necessitate esse cogantur. Bellorum enim civilium exitus tales sunt semper, ut non solum ea fiant, quae velit victor, sed etiam ut victor obsequatur iis, quorum auxilio victoria parta sit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική ολόκληρο το απόσπασμα α' και το χωρίο «Omnia sunt misera ... victoria parta sit» του β' αποσπάσματος.
- Γ.1. α) Στην περίοδο λόγου «Omnia sunt excitanda tibi uni, C. Caesar, quae iacere sentis percussa atque prostrata impetu belli ipsius, quod necesse fuit» του α' αποσπάσματος να εντοπίσετε τις αντωνυμίες και να τις μεταφέρετε στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού.
- β) Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους παρακάτω ονοματικούς τύπους:
- uni: γενική ενικού
 - suboles: γενική πληθυντικού
 - severis: η αφαιρετική ενικού στον συγκριτικό βαθμό
 - misera: η ονομαστική ενικού στον υπερθετικό βαθμό στο γένος που βρίσκεται το επίθετο και στο αρσενικό γένος
 - ferociores: η αιτιατική πληθυντικού του ουδετέρου γένους στον θετικό βαθμό
 - auxilio: η αιτιατική ενικού
- Γ.2. α) Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους παρακάτω τύπους. Για τους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο:
- sunt: το γ' πληθυντικό πρόσωπο προστακτικής μέλλοντα
 - comprimendae: η αφαιρετική του σουπίνου
 - cogantur: το ίδιο πρόσωπο στην υποτακτική υπερσυντελικού στην ίδια φωνή
 - fiant: το β' πληθυντικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα
 - velit: το γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής και υποτακτικής παρατατικού
 - obsequatur: το απαρέμφατο του μέλλοντα
- Γ.2. β) Στο παρακάτω χωρίο του δεύτερου αποσπάσματος «sed tantus furor omnes invaserat, ... etiamsi natura tales non sint, necessitate esse cogantur» να εντοπιστούν τα ρήματα γ' συζυγίας και να μεταφερθούν στο γ' ενικό υποτακτικής παρακειμένου στη φωνή που βρίσκεται το κάθε ρήμα.

68. ΘΕΜΑ 29642

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Constituenda iudicia, revocanda fides, comprimendae libidines, propaganda suboles; omnia quae dilapsa iam difflexerunt, severis legibus vincienda sunt. In tanto civili bello, in tanto ardore animorum et armorum, quassata res publica multa perdidit et ornamenta dignitatis et praesidia stabilitatis suae; multaque uterque dux fecit armatus, quae idem togatus fieri prohibuisset.
- β) Unum fuisse Homero servum, tres Platoni, nullum Zenoni tradunt. Nemo vero eos miseretur, quod infeliciter vixerint. Menenius Agrippa, qui inter patres ac plebem publicae gratiae sequester fuit, aere collato funeratus est. Atilius Regulus, cum Poenos in Africa funderet, ad senatum scripsit mercenarium suum discessisse et ab eo desertum esse rus; id senatui publice curari placuit, quoniam Regulus aberat. Scipionis filiae ex aerario dotem acceperunt, quia nihil illis reliquerat pater.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα χωρία: «constituenda...suae;» από το πρώτο απόσπασμα και το «Menenius Agrippa...pater» από το δεύτερο απόσπασμα.

Γ.1. α) Να γραφτεί κάθε συνεκφορά και το αριθμητικό στη γενική πληθυντικού:

severis legibus, civili bello, tanto ardore, multa ornamenta, tres (servos)

β) Να κατατάξετε τις ακόλουθες αντωνυμίες στον πίνακα και να συμπληρώσετε για καθεμία τις πτώσεις που υπολείπονται οριζόντια: quae (1ο),idem, nihi.

Ονομαστική ενικού	Αιτιατική ενικού	Ονομαστική πληθυντικού

Γ.2. α) Να γραφτεί κάθε τύπος που ζητείται από τους ακόλουθους:

comprimendae: β' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής υπερσυντελικού στην παθητική φωνή (να ληφθεί υπόψη το Υποκείμενο)

difflexerunt: ίδιο πρόσωπο στην υποτακτική παρατατικού και β' ενικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή

quassata: αιτιατική πληθυντικού γερονδιακού στο αρσενικό γένος

fieri: απαρέμφατο μέλλοντα στην άλλη φωνή (να ληφθεί υπόψη το Υποκείμενο)

prohibuisset: β' πληθυντικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή

miseretur: γ' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής μέλλοντα

funderet: ίδιο πρόσωπο, έγκλιση και χρόνος στην παθητική φωνή

desertum esse: απαρέμφατο συντελεσμένου μέλλοντα (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)

aberat: δοτική ενικού στη μετοχή ενεστώτα στο αρσενικό γένος

Γ.2.β.funeratus est: Να γραφτούν τα απαρέμφατα και η μετοχή στη φωνή που βρίσκεται το ρήμα, λαμβάνοντας υπόψη το υποκείμενο.

69. ΘΕΜΑ 28935

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Omnia sunt excitanda tibi uni, C. Caesar, quae iacere sentis perculsa atque prostrata impetu belli ipsius, quod necesse fuit: constituenda iudicia, revocanda fides, comprimendae libidines, propaganda suboles; omnia quae dilapsa iam diffluxerunt, severis legibus vincienda sunt. In tanto civili bello, in tanto ardore animorum et armorum, quassata res publica multa perdidit et ornamenta dignitatis et praesidia stabilitatis suae; multaque uterque dux fecit armatus, quae idem togatus fieri prohibuisset.
- β) Curius et Fabricius, antiquissimi viri, et his antiquiores Horatii plane ac dilucide cum suis locuti sunt; non Sicanorum aut Pelasgorum, qui primi coluisse Italiam dicuntur, sed aetatis suae verbis utebantur. Tu autem, proinde quasi cum matre Evandri nunc loquaris, sermone abhinc multis annis iam obsoluto uteris, quod neminem scire atque intellegere vis, quae dicas.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα: «Omnia sunt excitanda tibi ... severis legibus vincienda sunt.» και «Curius et Fabricius ... atque intellegere vis, quae dicas.»

- Γ.1. α) Να αντιστοιχήσετε τους όρους της στήλης Α με μία από τις 2 απαντήσεις της στήλης Β.

A	B
Omnia	<ul style="list-style-type: none">• ονομαστική πληθυντικού, ουδετέρου γένους• αιτιατική πληθυντικού, ουδετέρου γένους
quae (το πρώτο του πρώτου αποσπάσματος)	<ul style="list-style-type: none">• ονομαστική πληθυντικού, ουδετέρου γένους• αιτιατική πληθυντικού, ουδετέρου γένους
belli	<ul style="list-style-type: none">• γενική ενικού, ουδετέρου γένους• ονομαστική πληθυντικού, αρσενικού γένους
fides	<ul style="list-style-type: none">• ονομαστική ενικού, θηλυκού γένους• αιτιατική πληθυντικού, θηλυκού γένους
suboles	<ul style="list-style-type: none">• αιτιατική πληθυντικού, θηλυκού γένους• ονομαστική ενικού, θηλυκού γένους
viri	<ul style="list-style-type: none">• ονομαστική πληθυντικού, αρσενικού γένους• γενική ενικού, αρσενικού γένους
suis	<ul style="list-style-type: none">• δοτική πληθυντικού, αρσενικού γένους, γ' πρόσωπο της κτητικής αντωνυμίας

	<ul style="list-style-type: none"> αφαιρετική πληθυντικού, αρσενικό, γ' πρόσωπο της κτητικής αντωνυμίας
--	--

β) Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα, γράφοντας τα επίθετα και το επίρρημα στους άλλους δύο βαθμούς (τα επίθετα να τεθούν στην ίδια πτώση, γένος και αριθμό).

θετικός	συγκριτικός	υπερθετικός
severis		
multa (το πρώτο του πρώτου αποσπάσματος)		
		antiquissimi
plane		

Γ.2. α) sentis, fuit, diffluxerunt, perdidit, fecit, locuti sunt, dicuntur, utebantur, vis: να μεταφέρετε τα παραπάνω ρήματα στην υποτακτική στον χρόνο που βρίσκονται στο ίδιο πρόσωπο και φωνή.

β) iacere: να γράψετε το β' ενικό πρόσωπο της οριστικής όλων των χρόνων στην ίδια φωνή.

70. ΘΕΜΑ 31106

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Cum Africānus in Literno esset, complūres praedōnum duces forte salutātum ad eum venērunt. Tum Scipio, cum se ipsum captum venisse eos existimasset, praesidium domesticōrum in tecto conlocāvit. Quod ut praedōnes animadvertērunt, abiectis armis ianuae appropinquavērunt et clarā voce Scipiōni nuntiavērunt (incredibile audītū!) virtūtem eius admirātum se venisse. Haec postquam domestici Scipiōni rettulērunt, is fores reserāri eosque intromitti iussit.

β) Nam in sacello quodam nocte cum sorōris filiā persedēbat expectabatque dum aliqua vox congruens proposito audirētur. Tandem puella, longā morā standi fessa, rogāvit materteram, ut sibi paulisper loco cederet. Tum Caecilia puellae dixit: «ego libenter tibi meā sede cedo». Hoc dictum paulo post res ipsa confirmāvit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα: «Quod ut praedōnes animadvertērunt, ... is fores reserāri eosque intromitti iussit» και «Nam in sacello quodam ... res ipsa confirmavit.».

Γ.1. α) Να μετατρέψετε τα ουσιαστικά που σας ζητούνται στην ίδια πτώση στον άλλο αριθμό: praedonum, praesidium, tecto, ianuae, filia, sororis, puellae, sede, res.

β) Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα, γράφοντας τα επίθετα και τα επιρρήματα που σας ζητούνται στους άλλους δύο βαθμούς (τα επίθετα να τεθούν στην ίδια πτώση, γένος και αριθμό).

θετικός	συγκριτικός	υπερθετικός
clara		

longa		
libenter		

- Γ.2. α)** Στο απόσπασμα «Nam in sacello quodam nocte cum sorōris filiā persedēbat expectabatque dum aliqua vox congruens proposito audirētur.» να εντοπίσετε τα ρήματα που βρίσκονται σε παρατατικό και να τα μεταφέρετε στο β' πληθυντικό πρόσωπο, στην ίδια έγκλιση και φωνή του παρακειμένου λαμβάνοντας υπόψη το υποκείμενο όπου χρειάζεται.
- β)** *captum*: να γράψετε τις μετοχές στο αρσενικό γένος στην ονομαστική ενικού αριθμού και τα απαρέμφατα στο αρσενικό γένος ενικού αριθμού, όπου χρειάζεται, στη φωνή που βρίσκεται ο τύπος που σας δίνεται και να κλιθεί το γερούνδιο.

71. ΘΕΜΑ 31166

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** Cum Africānus in Literno esset, complūres praedōnum duces forte salutātum ad eum venērunt. Tum Scipio, cum se ipsum captum venisse eos existimasset, praesidium domesticōrum in tecto conlocāvit. Quod ut praedōnes animadvertērunt, abiectis armis ianuae appropinquavērunt et clarā voce Scipiōni nuntiavērunt (incredibile audītū!) virtūtem eius admirātum se venisse. Haec postquam domestici Scipiōni rettulērunt, is fores reserāri eosque intromitti iussit.
- β)** Nam in sacello quodam nocte cum sorōris filiā persedēbat expectabatque dum aliqua vox congruens proposito audirētur. Tandem puella, longā morā standi fessa, rogāvit materteram, ut sibi paulisper loco cederet. Tum Caecilia puellae dixit: «ego libenter tibi meā sede cedo». Hoc dictum paulo post res ipsa confirmāvit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα: « Quod ut praedōnes animadvertērunt, ... is fores reserāri eosque intromitti iussit.» και « Nam in sacello quodam ... res ipsa confirmavit.»
- Γ.1. α)** Να κατατάξετε τους τύπους που σας ζητούνται στον παρακάτω πίνακα ανάλογα με το γένος.

ΖΗΤΟΥΜΕΝΟΙ	ΑΡΣΕΝΙΚΟ	ΘΗΛΥΚΟ	ΟΥΔΕΤΕΡΟ ΓΕΝΟΣ
praedonum			
captum			
fores			
proposito			
standi			
sede			
matrimonium			

- β)** Να γράψετε τους τύπους που σας ζητούνται για τις παρακάτω λέξεις:
- complures*: αιτιατική πληθυντικού του ουδετέρου γένους και αφαιρετική πληθυντικού του θηλυκού γένους στον ίδιο βαθμό
- clara*: γενική πληθυντικού του θηλυκού γένους στο συγκριτικό βαθμό και αιτιατική ενικού του ουδετέρου γένους στον υπερθετικό βαθμό
- incredibile*: αφαιρετική ενικού και αιτιατική πληθυντικού του ουδετέρου γένους στον θετικό βαθμό
- longa*: γενική πληθυντικού του ίδιου γένους στο συγκριτικό βαθμό

libenter: τον αντίστοιχο τύπο στον υπερθετικό βαθμό

Γ.2. α) Στο απόσπασμα «Quod ut praedōnes animadvertērunt, abiectis armis ianuae appropinquavērunt et clarā voce Scipiōni nuntiavērunt (incredibile audītu!) virtūtem eius admirātum se venisse.» να εντοπίσετε τους ρηματικούς τύπους και να γράψετε τη φωνή στην οποία ανήκουν.

β) Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται (να διατηρηθεί η φωνή και στους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψιν το υποκείμενο):

salutatam: β' ενικό πρόσωπο Υποτακτικής Ενεστώτα

existimasset: ο ίδιος τύπος στον Μέλλοντα

abiectis: β' πληθυντικό πρόσωπο Υποτακτικής Υπερσυντελικού

admiratum: γ' πληθυντικό πρόσωπο Προστακτικής Μέλλοντα

rettulerunt: β' ενικό πρόσωπο Προστακτικής Ενεστώτα

intromitti: απαρέμφατο Μέλλοντα

audiretur: απαρέμφατο Παρακειμένου

standi: γ' ενικό πρόσωπο Υποτακτικής Ενεστώτα

mortua est: β' ενικό πρόσωπο Οριστικής Ενεστώτα

72. ΘΕΜΑ 32774

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Tum Scipio, cum se ipsum captum venisse eos existimasset, praesidium domesticōrum in tecto conlocāvit. Quod ut praedōnes animadvertērunt, abiectis armis ianuae appropinquavērunt et clarā voce Scipiōni nuntiavērunt (incredibile audītu!) virtūtem eius admirātum se venisse. Haec postquam domestici Scipiōni rettulērunt, is fores reserāri eosque intromitti iussit.

β) Sapientem nec paupertas nec dolor prohibet, nec eae res, quae imperītos avertunt et praecipites agunt. Tu illum premi putas malis? Utitur! Non ex ebore tantum Phidias sciēbat facere simulacra; ex aere quoque faciēbat. Si marmor illi obtulisses, si viliōrem materiam, fecisset tale, quale ex illā fieri optimum posset. Eōdem modo sapiens virtūtem, si licēbit, in divitiis explicābit, si minus, in paupertāte; si poterit, in patriā, si minus, in exilio;

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα: «Tum Scipio, cum se ipsum ... admirātum se venisse.» και «Sapientem nec paupertas ... fieri optimum posset.»

Γ.1. α) Στο απόσπασμα «Quod ut praedōnes ... eosque intromitti iussit.» να εντοπίσετε τις αντωνυμίες και να τις μεταφέρετε στην ίδια πτώση και γένος στον άλλον αριθμό.

β) praesidium, praedōnes, ianuae, virtūtem, fores, paupertas, res, ebore, simulacra: αφού μεταφέρετε τα παραπάνω ουσιαστικά στην ίδια πτώση στον άλλον αριθμό, να τα κατατάξετε στον παρακάτω πίνακα ανάλογα με την κλίση στην οποία ανήκουν.

Α' κλίση	Β' κλίση	Γ' κλίση	Δ' κλίση	Ε' κλίση

- Γ.2.** α) Να εντοπίσετε τους ρηματικούς τύπους του αποσπάσματος «haec postquam domestici Scipiōni rettulērunt, is fores reserāri eosque intromitti iussit» και να τους μεταφέρετε στο β' ενικό της προστακτικής ενεστώτα στη φωνή που βρίσκονται.
- β) Utitur: να γράψετε τη γενική, δοτική και αιτιατική του γερονδίου και τα απαρέμφατα όλων των χρόνων του ρήματος (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο όπου είναι απαραίτητο).

73. ΘΕΜΑ 31008

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Unum fuisse Homēro servum, tres Platōni, nullum Zenōni tradunt. Nemo vero eos miserētur, quod infeliciter vixerint. Menēnius Agrippa, qui inter patres ac plēbem publicae gratiae sequester fuit, aere collāto funerātus est. Atilius Rēgulus, cum Poenos in Africā funderet, ad senātum scripsit mercenarium suum discessisse et ab eo desertum esse rus; id senatui publice curāri placuit, quoniam Rēgulus aberat.
- β) Clamōre deinde ancillārum in cubiculum vocātus Brutus ad eam obiurgandam vēnit quod tonsōris praeripuisset officium. Cui secrēto Porcia «non est hoc» inquit «temerarium factum meum, sed certissimum indicium amōris mei erga te tale consilium molientem: experīri enim volui, quam aequo animo me ferro essem interemptūra, si tibi consilium non ex sententiā cessisset».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το πρώτο κείμενο το απόσπασμα το «Unum... rus» και από το δεύτερο κείμενο το απόσπασμα το «Cui secrēto ... cessisset».
- Γ.1.** α) Να γράψετε στη γενική και αιτιατική πληθυντικού τις παρακάτω συνεκφορές:
aere collāto, mercenarium suum, amōris mei, aequo animo
- β) Να αντιστοιχίσετε τους όρους της στήλης Α με μία από τις 2 απαντήσεις της στήλης Β.

A	B
Nemo	<ul style="list-style-type: none"> • Αντωνυμία αόριστη αρσενικό γένος • αρσενικό ουσιαστικό β' κλίσης
quod	<ul style="list-style-type: none"> • αναφορική αντωνυμία • αιτιολογικός σύνδεσμος
senātum	<ul style="list-style-type: none"> • ουδέτερο ουσιαστικό γ' κλίσης • αρσενικό ουσιαστικό δ' κλίσης
eo	<ul style="list-style-type: none"> • αφαιρετική πτώση ενικού αριθμού αρσενικού γένους της οριστικής αντωνυμίας is, ea, id • αιτιατική πτώση ενικού αριθμού ουδετέρου γένους της οριστικής αντωνυμίας is, ea, id
Clamōre	<ul style="list-style-type: none"> • αφαιρετική πτώση ενικού αριθμού αρσενικού γένους • ονομαστική πτώση πληθυντικού

	αριθμού αρσενικού γένους
Cui	<ul style="list-style-type: none"> • αφαιρετική πτώση επιθέτου πληθυντικού αριθμού θηλυκού γένους της αναφορικής αντωνυμίας qui, quae, quod • δοτική πτώση ενικού αριθμού αρσενικού γένους της αναφορικής αντωνυμίας qui, quae, quod
erga	<ul style="list-style-type: none"> • επίρρημα • πρόθεση

Γ.2. α) Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους. Όπου απαιτείται, να λάβετε υπόψη το υποκείμενο.

vixerint: β' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής παρατατικού παθητικής φωνής

discessisse: απαρέμφατο συντελεσμένου μέλλοντα παθητικής φωνής

aberat: δοτική πτώση ενικού αριθμού αρσενικού γένους μετοχής ενεστώτα

praeripuisset: α' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής

expeñi: ονομαστική πτώση πληθυντικού αριθμού γερουνδιακού, θηλυκού γένους

volui: γ' πρόσωπο ενικού αριθμού οριστικής ενεστώτα

β) Molientem: να γράψετε τους ονοματικούς τύπους που δανείζεται ο ρηματικός τύπος από την ενεργητική φωνή. Όπου χρειάζεται να λάβετε υπόψη το υποκείμενο και οι μετοχές να σχηματιστούν στην ονομαστική του ενικού αριθμού.

74. ΘΕΜΑ 27583

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Manius Curius Dentātus maximā frugalitāte utebātur, quo facilius divitias contemnere posset. Die quodam Samnitium legāti ad eum venērunt. Ille se in scamno assidentem apud focum et ex ligneo catillo cenantem eis spectandum praebuit. Samnitium divitias contempsit et Samnītes paupertātem eius mirāti sunt. Nam cum ad eum magnum pondus auri publice missum attulissent, ut eo uteretur, vultum risu solvit et protinus dixit:

β) solus Quintus Mucius Scaevola augur de hac re interrogātus sententiam dicere noluit. Quin etiam cum Sulla minitans ei instāret, dixit is Sullae: «Licet mihi ostendas agmina militum, quibus curiam circumsedisti; licet mortem minitēris, numquam tamen ego hostem iudicābo Marium. Etsi senex et corpore infirmum sum, semper tamen meminero urbem Rōmam et Italiam a Mario conservātam esse».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα: «Manius Curius Dentātus ...mirāti sunt» (από το α' κείμενο) και «Quin etiam...conservātam esse» (από το β' κείμενο).

Γ.1. α) Στα απόσπασμα «Die quodam...spectandum praebuit»: να εντοπίσετε τα ουσιαστικά της β' κλίσης με τη σειρά που απαντώνται στο κείμενο και να σχηματίσετε την αντίστοιχη πτώση στον άλλο αριθμό.

Γ.1. β) Να γράψετε τον τύπο που ζητείται:

maximā frugalitāte: τη γενική ενικού

Die quodam: την αιτιατική πληθυντικού

magnum pondus: γενική πληθυντικού

vultum: γενική πληθυντικού

hac re: δοτική ενικού

- Γ.2. α) Στα αποσπάσματα «Samnitium divitias...protinus dixit» και «licet mortem... iudicābo Marium» να εντοπίσετε τα αποθετικά ρήματα και να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα με τους τύπους που ζητούνται. Όπου χρειάζεται να λάβετε υπόψη το υποκείμενο:

Αποθετικό ρήμα	Μετοχή Ενεστώτα στη γενική ενικού	υποτακτική μέλλοντα στο πρόσωπο και στον αριθμό που είναι ο κάθε τύπος
-------------------	--------------------------------------	--

- β) Να γράψετε ό,τι ζητείται για τους παρακάτω τύπους. Όπου χρειάζεται να λάβετε υπόψη το υποκείμενο και όπου υπάρχουν δύο τύποι να γράψετε και τους δύο:

assidentem: απαρέμφατο Μέλλοντα Ενεργητικής φωνής

attulissent: β' ενικό προστακτικής Ενεστώτα

poluit: β' πληθυντικό υποτακτικής Παρατατικού

instāret: α' πληθυντικό υποτακτικής Μέλλοντα στην ίδια φωνή

sum: απαρέμφατο μέλλοντα

conservātam esse: γ' ενικό Οριστικής Συντελεσμένου Μέλλοντα στην ίδια φωνή

75. ΘΕΜΑ 34357

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Manius Curius Dentātus maximā frugalitāte utebātur, quo facilius divitias contemnere posset. Die quodam Samnitium legāti ad eum venērunt. Ille se in scamno assidentem apud focum et ex ligneo catillo cenantem eis spectandum praebuit. Samnitium divitias contempsit et Samnītes paupertātem eius mirāti sunt. Nam cum ad eum magnum pondus auri publice missum attulissent, ut eo uterētur, vultum risu solvit et protinus dixit:
- β) Curius et Fabricius, antiquissimi viri, et his antiquiōres Horatii plane ac dilucide cum suis locūti sunt; non Sicanōrum aut Pelasgōrum, qui primi coluisse Italiam dicuntur, sed aetātis suae verbis utebantur. Tu autem, proinde quasi cum matre Evandri nunc loquāris, sermōne abhinc multis annis iam obsolēto uteris, quod neminem scire atque intellegere vis, quae dicas. Quin, homo inepte, taces, ut consequāris, quod vis?

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα «Die quodam Samnitium ... mirāti sunt.» και «Curius et Fabricius, ... ut consequāris, quod vis?»

- Γ.1. α) Die, quodam, eum, ligneo, pondus, risu, his, sermōne, inepte : να κατατάξετε τις λέξεις στον παρακάτω πίνακα ανάλογα με το μέρος του λόγου στο οποίο ανήκουν, αφού πρώτα τις μεταφέρετε στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού (και του ίδιου γένους για τα επίθετα και τις αντωνυμίες).

Ουσιαστικά	Επίθετα	Αντωνυμίες
------------	---------	------------

--	--	--

β) Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα, γράφοντας τα επιρρήματα στους άλλους δύο βαθμούς.

θετικός	συγκριτικός	υπερθετικός
	facilius	
plane		
dilucide		

Γ.2. α) Να αναγνωρίσετε την έγκλιση και τον χρόνο των ρημάτων του πίνακα.

Ρήματα	Έγκλιση	Χρόνος
praebuit		
attulissent		
uteretur		
loquāris		
taces		

β) *vis*: να γραφούν τα απαρέμφατα ενεστώτα και παρακειμένου του ρήματος, καθώς και το ίδιο πρόσωπο υποτακτικής ενεστώτα, παρατατικού και παρακειμένου.

76. ΘΕΜΑ 34898

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) *Samnitium divitias contempsit et Samnītes paupertātem eius mirāti sunt. Nam cum ad eum magnum pondus auri publice missum attulissent, ut eo uteretur, vultum risu solvit et protinus dixit: «Supervacaneae, nē dicam ineptae, legatiōnis ministri, narrāte Samnitibus Manium Curium malle locupletibus imperāre quam ipsum fieri locuplēm; et mementōte me nec acie vinci nec pecuniā corrumpi posse».*
- β) *qui spem Catilīnae mollibus sententiis aluērunt coniurationemque nascentem non credendo confirmavērunt; quorum auctoritātem secūti multi, non solum improbi verum etiam imperīti, si in hunc animadvertissem, crudeliter et regie id factum esse dicerent. Nunc intellego, si iste in Manliāna castra pervenerit, quo intendit, neminem tam stultum fore, qui non videat coniuratiōnem esse factam, neminem tam improbum, qui non fateatur.*

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το πρώτο απόσπασμα το «*Nam cum ... locuplētē;*» και από το δεύτερο απόσπασμα το «*quorum auctoritatem ... fateatur*».
- Γ.1. α) *magnum pondus, ineptae legationis, mollibus sententiis, coniurationemque nascentem*: Να μεταφέρετε τις συνεκφορές στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού.
- β) *multi, crudeliter*: Για τον πρώτο τύπο (*multi*) να γράψετε όλους τους βαθμούς του επιθέτου στον ίδιο αριθμό, γένος και πτώση και του αντίστοιχου επιρρήματος και για τον δεύτερο τύπο (*crudeliter*) να γράψετε τους άλλους δύο βαθμούς του επιρρήματος.

Θετικός βαθμός	Συγκριτικός βαθμός	Υπερθετικός βαθμός
<i>multi</i>		
<i>crudeliter</i>		

- Γ.2. α) *mirāti sunt, vinci, aluērunt*: Να γράψετε τις μετοχές στη φωνή που είναι ο κάθε τύπος. Να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο.

Ενεστώτας			
Μέλλοντας			
Παρακείμενος			

- β) *contempsit, attulissent, dicam, narrate, corrumpi, factum esse, dicerent, intellego, videat*: Να σχηματίσετε τους ίδιους τύπους στην άλλη φωνή.

77. ΘΕΜΑ 35202

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) *Samnitium divitias contempsit et Samnītes paupertātem eius mirāti sunt. Nam cum ad eum magnum pondus auri publice missum attulissent, ut eo uterētur, vultum risu solvit et protinus dixit: «Supervacaneae, nē dicam ineptae, legatiōnis ministri, narrate Samnitibus Manium Curium malle locupletibus imperāre quam ipsum fieri locuplētē; et mementōte me nec acie vinci nec pecuniā corrumpi posse».*
- β) *qui spem Catilīnae mollibus sententiis aluērunt coniurationemque nascentem non credendo confirmavērunt; quorum auctoritātem secūti multi, non solum improbi verum etiam imperīti, si in hunc animadvertissem, crudeliter et regie id factum esse dicerent. Nunc intellego, si iste in Manliāna castra pervenerit, quo intendit, neminem tam stultum fore, qui non videat coniuratiōnem esse factam, neminem tam improbum, qui non fateātur.*

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα «*Nam cum ad eum ... quam ipsum fieri locuplētē;*» και «*quorum auctoritātem secūti multi ... qui non fateātur.*»

Γ.1. α) *pondus, auri, vultum, ministri, spem, sententiis, coniurationem*: να κατατάξετε τα ουσιαστικά στον παρακάτω πίνακα ανάλογα με την κλίση στην οποία ανήκουν, αφού πρώτα τα μεταφέρετε στην ίδια πτώση στον άλλον αριθμό.

1η κλίση	2η κλίση	3η κλίση	4η κλίση	5η κλίση

β) Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

eius: την ίδια πτώση στο ίδιο γένος στον άλλον αριθμό

magnum: την ίδια πτώση, γένος και αριθμό στον συγκριτικό βαθμό

ipsum: την γενική του ενικού αριθμού στο ίδιο γένος

legatiōnis: την ονομαστική του ενικού αριθμού

mollibus: τον συγκριτικό και υπερθετικό βαθμό του επιρρήματος

quorum: την αιτιατική του πληθυντικού αριθμού στο ίδιο γένος

Γ.2. α) Να χαρακτηρίσετε ως σωστή ή λανθασμένη τη γραμματική αναγνώριση των λέξεων που ακολουθούν:

	Σ	Λ
<i>contempsit</i> : γ' ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου		
<i>missum</i> : ονομαστική ενικού, ουδετέρου γένους της μετοχής του παθητικού παρακειμένου		
<i>malle</i> : απαρέμφατο μέλλοντα		
<i>corrumpi</i> : απαρέμφατο παθητικού ενεστώτα		
<i>credendo</i> : αφαιρετική γερουνδιακού		
<i>confirmaverunt</i> : γ' πληθυντικό οριστικής ενεργητικού συντελεσμένου μέλλοντα		
<i>animadvertissem</i> : α' ενικό υποτακτικής ενεργητικού υπερσυντελείκου		
<i>factum esse</i> : απαρέμφατο μέλλοντα		

β) *uteretur*: να γράψετε τα απαρέμφατα του ρήματος, την αφαιρετική του σουπίνο και την γενική και δοτική του γερουνδίου (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο).

78. ΘΕΜΑ 34038

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) *Ille se in scamno assidentem apud focum et ex ligneo catillo cenantem eis spectandum praebuit. Samnitium divitias contempsit et Samnītes paupertātem eius mirāti sunt. Nam cum ad eum magnum pondus auri publice missum attulissent, ut eo uteretur, vultum risu solvit et protinus dixit: «Supervacaneae, nē dicam ineptae, legatiōnis ministri, narrāte Samnitibus Manium Curium malle locupletibus imperāre quam ipsum fieri locuplēm; et mementōte me nec acie vinci nec pecuniā corrumpi posse».*

β) *Cum Servius Sulpicius Galba et Aurēlius Cotta consules in senātu contenderent uter adversus Viriāthum in Hispaniam mitteretur, magna inter patres conscriptos dissensio erat, aliis pro Galbā et aliis pro Cottā*

dicentibus; solus P. Scipio Aemiliānus cum toto senātu dissensit: «Neutrum» inquit «mihi mitti placet, quia alter nihil habet, alteri nihil est satis».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική την περίοδο λόγου «Supervacaneae, nē dicam ineptae ... corrumpi posse» του α' αποσπάσματος και ολόκληρο το β' απόσπασμα.

Γ.1. α) Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους ακόλουθους ονοματικούς τύπους:

catillo: η αιτιατική πληθυντικού.

paupertātem: η ονομαστική ενικού.

magnum: η αφαιρετική ενικού του συγκριτικού βαθμού και η γενική πληθυντικού του υπερθετικού βαθμού στο ίδιο γένος που βρίσκεται το επίθετο.

pondus: η ονομαστική πληθυντικού.

ministri: η ονομαστική ενικού.

patres: η γενική πληθυντικού.

nihil: η γενική και αφαιρετική ενικού αριθμού στο ίδιο γένος.

β) Στην περίοδο λόγου του α' αποσπάσματος «Ille se in scamno assidentem apud focum et ex ligneo catillo cenantem eis spectandum praebuit» να εντοπίσετε τις αντωνυμίες και να τις μεταφέρετε στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού.

Γ.2. α) Στο α' απόσπασμα να εντοπίσετε τις μετοχές και να τις μεταφέρετε σε χρόνο μέλλοντα και πτώση ονομαστική πληθυντικού, διατηρώντας το ίδιο γένος που βρίσκεται κάθε μετοχικός τύπος.

Γ.2. β) Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους ακόλουθους τύπους. Για τους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο.

mirāti sunt: χρονική αντικατάσταση στις μετοχές στην ονομαστική στο ίδιο γένος.

attulissent: το β' ενικό προστακτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής.

uteretur: η αφαιρετική του σουπίνου.

dixit: το γ' πληθυντικό υποτακτικής παρατατικού στην ίδια φωνή που βρίσκεται ο τύπος.

corrumpi: το β' ενικό υποτακτικής υπερσυντελικού στη φωνή που βρίσκεται ο τύπος.

posse: το β' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα.

erat: το γ' ενικό προστακτικής μέλλοντα.

79. ΘΕΜΑ 36319

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Manius Curius Dentātus maximā frugalitāte utebātur, quo facilius divitias contemnere posset. Die quodam Samnitium legāti ad eum venērunt. Ille se in scamno assidentem apud focum et ex ligneo catillo cenantem eis spectandum praebuit. Samnitium divitias contempsit et Samnītes paupertātem eius mirāti sunt.

β) Cum Servius Sulpicius Galba et Aurēlius Cotta consules in senātu cotenderent uter adversus Viriāthum in Hispaniam mitteretur, magna inter patres conscriptos dissension erat, aliis pro Galbā et aliis pro Cottā dicentibus; solus P. Scipio Aemiliānus cum toto senātu dissensit: «Neutrum» inquit «mihi mitti placet, quia alter nihil habet, alteri nihil est satis». Nam Scipio Aemiliānus aeque malam imperii magistrā iudicābat

inopiam atque avaritiam. Quā sententiā graviter et sine ullā malevolentīā dictā Scipio obtinuit, ut neuter in provinciam mitterētur.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική όλο το α' απόσπασμα «Manius Curius ... mirāti sunt» και «Cum Servius.. senātu dissensit» από το β' απόσπασμα (6+5 =11 σειρές από σχολικό βιβλίο).

Γ.1. α) Να γράψετε τον τύπο που ζητείται για κάθε λέξη:

Die quodam: την γενική πληθυντικού

scamno: την δοτική πληθυντικού

ligneo catillo: την αντίστοιχη πτώση στον άλλο αριθμό

eius: την αιτιατική ουδέτερου στον ίδιο αριθμό

senātu: την γενική πληθυντικού

dissension: την αφαιρετική στον άλλο αριθμό

aliis: την γενική ενικού στο αρσενικό γένος

Neutrum: την αιτιατική πληθυντικού στο θηλυκό γένος

alteri: την γενική πληθυντικού στο ουδέτερο γένος

nihil: την ονομαστική πληθυντικού στο ίδιο γένος

Quā: την ονομαστική πληθυντικού στο αρσενικό γένος

Γ.1. β) Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα με τους τύπους των παραθετικών στους άλλους δύο βαθμούς, διατηρώντας το ίδιο γένος, αριθμό και πτώση σε όσα είναι επίθετα:

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
		maximā
	facilius	
malam		
graviter		

Γ.2. α) Στο απόσπασμα του α' κειμένου «Ille se in scamno assidentem apud focum et ex ligneo catillo cenantem eis spectandum praebuit» και στο απόσπασμα του β' κειμένου «Cum Servius Sulpicius Galba et Aurēlius Cotta consules in senātu cotenderent uter adversus Viriāthum in Hispaniam mitterētur, magna inter patres conscriptos dissension erat, aliis pro Galbā et aliis pro Cottā dicentibus;» να εντοπίσετε τις μετοχές. Στη συνέχεια να γράψετε τους τύπους που σας ζητούνται στον παρακάτω πίνακα και όπου χρειάζεται να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο.

Μετοχή	γ' ενικό υποτακτικής Ενεστώτα στην ίδια φωνή	Γενική γερουνδίου	Απαρέμφατο παρακειμένου στην ίδια φωνή που είναι ο τύπος

β) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α' με τα στοιχεία της στήλης Β'. Δύο στοιχεία από τη στήλη Β' περισσεύουν.

A	B
1. posset	α. Μετοχή ενεστώτα, ονομαστική πτώση
2. praebuit	β. γ' ενικό υποτακτικής παρατατικού
3. mirāti sunt	γ. ονομαστική πληθυντικού
4. consules	δ. γ' ενικό οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής
5. solus	ε. α' πληθυντικό οριστικής υπερσυντελικού Ενεργητικής φωνής
6. mitti	στ. γ' πληθυντικό οριστικής παρακειμένου παθητικής φωνής
7. sine	ζ. ονομαστική ενικού αντωνυμικού επιθέτου
	η. πρόθεση
	θ. απαρέμφατο ενεστώτα παθητικής φωνής

80. ΘΕΜΑ 30171

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) In eum locum res deducta est, ut, nisi qui deus vel casus aliqui subvenerit, salvi esse nequeāmus. Equidem, ut vēni ad urbem, non destiti omnia et sentīre et dicere et facere, quae ad concordiam pertinērent; sed tantus furor omnes invaserat, ut pugnāre cuperent, etsi ego clamābam nihil esse bello civīli miserius. Omnia sunt misera in bellis civilibus, sed nihil miserius quam ipsa victoria:
- β) qui spem Catilīnae mollibus sentiis aluērunt coniurationemque nascentem non credendo confirmavērunt; quorum auctoritātem secūti multi, non solum improbi verum etiam imperīti, si in hunc animadvertissem, crudeliter et regie id factum esse dicerent. Nunc intellego, si iste in Manliāna castra pervenerit, quo intendit, neminem tam stultum fore, qui non videat coniuratiōnem esse factam, neminem tam improbum, qui non fateātur.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική ολόκληρο το απόσπασμα α' και το χωρίο «qui spem Catilīnae mollibus sentiis ... crudeliter et regie id factum esse dicerent» του β' αποσπάσματος.
- Γ.1. α) Στην περίοδο λόγου «In eum locum res deducta est ... bello civīli miserius» να εντοπίσετε τα δευτερόκλιτα ουσιαστικά και να τα μεταφέρετε στην αιτιατική πληθυντικού.
- Γ.1. β) Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους παρακάτω ονοματικούς τύπους:
- aliqui: η γενική του ενικού αριθμού.
 urbem: η γενική πληθυντικού.
 omnes: η αιτιατική πληθυντικού στο ουδέτερο γένος.
 nihil: η αφαιρετική ενικού.
 miserius: ο υπερθετικός βαθμός του επιθέτου στο ίδιο γένος, αριθμό και πτώση.
 coniurationem: η ονομαστική ενικού.
 multi: ο συγκριτικός βαθμός του επιθέτου στο ίδιο γένος, αριθμό και πτώση.
 hunc: η δοτική ενικού.

neminem: η γενική ενικού.

Γ.2. α) Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους παρακάτω τύπους. Για τους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο:

deducta est: το β' ενικό προστακτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής.

esse: το απαρέμφατο του μέλλοντα (και οι 2 τύποι)

cuperent: το ίδιο πρόσωπο στην οριστική μέλλοντα στη φωνή που βρίσκεται ο τύπος.

nascentem: η ονομαστική ενικού του ουδέτερου γένους της μετοχής του μέλλοντα.

factam: το γερονδιακό στη γενική ενικού του αρσενικού γένους.

fateātur: την αφαιρετική του σουπίνου.

β) Στην παρακάτω περίοδο λόγου του δεύτερου αποσπάσματος «qui spem Catilīnae mollibus sententiis aluērunt coniurationemque nascentem non credendo confirmavērunt; quorum auctoritātem secūti» να εντοπίσετε ρήματα της γ' συζυγίας και μετοχές ή γερόνδια που ανήκουν σε ρήματα γ' συζυγίας και να συμπληρώσετε, αφού λάβετε υπόψη το υποκείμενο, τον ακόλουθο πίνακα:

ΡΗΜΑ Γ' ΣΥΖΥΓΙΑΣ/ ΜΕΤΟΧΗ ΡΗΜΑΤΟΣ Γ' ΣΥΖΥΓΙΑΣ	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ ΜΕΛΛΟΝΤΑ ΣΤΗ ΦΩΝΗ ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΤΟ ΡΗΜΑ
1.	
2.	
3.	
4.	

81. ΘΕΜΑ 34211

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** In eum locum res deducta est, ut, nisi qui deus vel casus aliqui subvenerit, salvi esse nequeāmus. Equidem, ut vēni ad urbem, non destiti omnia et sentīre et dicere et facere, quae ad concordiam pertinērent; sed tantus furor omnes invaserat, ut pugnāre cuperent, etsi ego clamābam nihil esse bello civīli miserius. Omnia sunt misera in bellis civilibus, sed nihil miserius quam ipsa victoria:
- β)** Nescio enim quis possit diligere eum, quem metuat, aut eum, a quo se metui putet. Coluntur tamen simulatiōne dumtaxat ad tempus. Quodsi forte, ut fit plerumque, cecidērunt, tum intellegitur, quam fuerint inopes amicōrum. Hoc est quod Tarquinius dixisse ferunt exulantem: «Tum intellexi, quos fidos amīcos habuissem, quos infidos, cum iam neutris gratiam referre poteram.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το πρώτο κείμενο το απόσπασμα «In eum locum duce.. pertinērent;» και όλο το β' κείμενο το «Nescio enim...referre poteram».
- Γ.1. α)** Στο α' απόσπασμα «In eum locum ...ipsa victoria» να εντοπίσετε τις αντωνυμίες και στη συνέχεια να δώσετε την αντίστοιχη πτώση στον άλλο αριθμό. Αντωνυμία που γράφεται/αναφέρεται ακριβώς στον ίδιο τύπο/μορφή δύο φορές, να γραφεί μια φορά.
- β)** Στις παρακάτω λέξεις να γράψετε τον τύπο που ζητείται:

- locum: ονομαστική πληθυντικού
- res: αφαιρετική πληθυντικού
- deus: γενική πληθυντικού
- casus: αιτιατική στον άλλο αριθμό
- misera: ο ίδιος τύπος στον υπερθετικό
- inopes: ο ίδιος τύπος στον συγκριτικό βαθμό
- neutris: γενική ενικού

Γ.2. α) Στην περίοδο λόγου του α' αποσπάσματος «Equidem, ut veni ... miserius» να εντοπίσετε τα απαρέμφατα και να γράψετε το απαρέμφατο στον μέλλοντα στην ίδια φωνή. Να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο.

Απαρέμφατο	Ζητούμενος τύπος

β) Να γράψετε για κάθε τύπο ό,τι ζητείται. Όπου χρειάζεται να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο:

- Coluntur: γ' πληθυντικό στην υποτακτική Ενεστώτα στην ενεργητική φωνή
- fit: β' πληθυντικό προστακτικής Ενεστώτα
- intellegitur: μετοχή Ενεστώτα, πτώση ονομαστική
- ferunt: β' ενικό οριστικής Μέλλοντα στην παθητική φωνή
- habuissem: γ' πληθυντικό υποτακτικής Παρατατικού στην άλλη φωνή

82. ΘΕΜΑ 28107

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Nam in sacello quodam nocte cum sorōris filiā persedēbat expectabatque dum aliqua vox congruens proposito audirētur. Tandem puella, longā morā standi fessa, rogāvit materteram, ut sibi paulisper loco cederet. Tum Caecilia puellae dixit: «ego libenter tibi meā sede cedo». Hoc dictum paulo post res ipsa confirmāvit. Nam mortua est Caecilia, quam Metellus, dum vixit, multum amāvit; postea is puellam in matrimonium duxit.
- β) Non ex ebore tantum Phidias sciēbat facere simulacra; ex aere quoque faciēbat. Si marmor illi obtulisses, si viliōrem materiam, fecisset tale, quale ex illā fieri optimum posset. Eōdem modo sapiens virtūtem, si licēbit, in divitiis explicābit, si minus, in paupertate; si poterit, in patriā, si minus, in exilio; si poterit, imperātor, si minus, miles; si poterit, integer, si minus, debilis. Quamcumque fortūnam acceperit, aliquid ex illa memorabile efficiet.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Α. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική όλο το α' απόσπασμα «Nam...duxit» και «si poterit, in patria...efficiet» από το β' απόσπασμα.

Γ.1. α) Να γράψετε τον τύπο που ζητείται για κάθε συνεκφορά:

sacello quodam: τη γενική ενικού

aliqua vox: την δοτική πληθυντικού

longā morā: την αντίστοιχη πτώση στον άλλο αριθμό

meā sede: γενική πληθυντικού

Hoc dictum: δοτική ενικού

res ipsa: αιτιατική πληθυντικού

viliōrem materiam: γενική ενικού

Eōdem modo: γενική πληθυντικού

Γ.1. β) Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα:

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
longā		
libenter		
multum		
	viliōrem	
		optimum
	minus	
integer		

Γ.2. α) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. Τρία στοιχεία από τη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. persedēbat	α. Μετοχή ενεστώτα, ονομαστική πτώση
2. audirētur	β. γ' ενικό οριστικής μέλλοντα ενεργητικής φωνής
3. vixit	γ. αφαιρετική γερονδίου
4. explicābit	δ. γ' ενικό υποτακτικής παρατατικού Παθητικής φωνής
5. acceperit	ε. α' πληθυντικό οριστικής υπερσυντελικού Ενεργητικής φωνής
	στ. γ' ενικό οριστικής παρατατικού ενεργητικής φωνής
	ζ. γ' ενικό οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής
	η. γ' ενικό οριστικής Συντελεσμένου Μέλλοντα ενεργητικής φωνής

β) congruens: γ' πληθυντικό υποτακτικής παρατατικού

standi: α' πληθυντικό υποτακτικής Ενεστώτα στην ίδια φωνή

mortua est: γενική γερονδίου

duxit: απαρέμφατο συντελεσμένου μέλλοντα (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)

sciēbat: β' πληθυντικό προστακτικής μέλλοντα

fieri: ονομαστική μετοχής ενεστώτα ενεργητικής φωνής και γ' ενικό υποτακτικής ενεστώτα στην ίδια με τον τύπο φωνή

posset: το ίδιο πρόσωπο στην υποτακτική του ενεστώτα

licēbit: β' πληθυντικό υποτακτικής παρακειμένου

efficient: β' ενικό προστακτικής ενεστώτα

83. ΘΕΜΑ 29230

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Caecilia, uxor Metelli, dum more prisco omen nuptiāle petit filiae sorōris, ipsa fēcit omen. Nam in sacello quodam nocte cum sorōris filiā persedēbat expectabatque dum aliqua vox congruens proposito audirētur. Tandem puella, longā morā standi fessa, rogāvit materteram, ut sibi paulisper loco cederet. Tum Caecilia puellae dixit: «ego libenter tibi meā sede cedo». Hoc dictum paulo post res ipsa confirmāvit.
- β) Quamvis infesto et mināci animo perveneras, cur, cum in conspectu Rōma fuit, tibi non succurrit: «intra illa moenia domus ac penātes mei sunt, mater coniunx Iīberique»? Ergo ego nisi peperissem, Rōma non oppugnarētur; nisi filium habērem, Iībera in Iīberā patria mortua essem. Ego nihil iam pati possum nec diu miserrima futūra sum: at contra hos, si pergis, aut immatūra mors aut longa servitus manet.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα «Caecilia, uxor Metelli ... ut sibi paulisper loco cederet.» και «Quamvis infesto ... in Iīberā patria mortua essem.»
- Γ.1. α) omen nuptiāle, sacello quodam, aliqua vox, res ipsa: να μεταφερθούν οι παραπάνω συνεκφορές στην ίδια πτώση, στον άλλον αριθμό.
- β) longā, infesto: να γραφούν τα παραθετικά των επιθέτων στην ίδια πτώση, γένος και αριθμό. Του επιθέτου minaci να γραφεί το επίρρημα και στους τρεις βαθμούς.
- Γ.2. α) Να χαρακτηρίσετε ως σωστή ή λανθασμένη τη γραμματική αναγνώριση των λέξεων που ακολουθούν:

	Σ	Λ
petit: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου		
audiretur: γ' ενικό υποτακτικής παθητικού παρατατικού		
standi: γενική γερουνδίου		
dixit: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου		
perveneras: β' ενικό υποτακτικής ενεργητικού υπερσυντελικού		
succurrit: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού ενεστώτα		
peperissem: α' ενικό υποτακτικής ενεργητικού υπερσυντελικού		
oppugnaretur: γ' ενικό υποτακτικής παθητικού μέλλοντα		

- β) oppugnarētur: να γραφούν τα απαρέμφατα όλων των χρόνων και στις δύο φωνές (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο).

84. ΘΕΜΑ 31677

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Tandem puella, longā morā standi fessa, rogāvit materteram, ut sibi paulisper loco cederet. Tum Caecilia puellae dixit: «ego libenter tibi meā sede cedo». Hoc dictum paulo post res ipsa confirmāvit. Nam mortua est Caecilia, quam Metellus, dum vixit, multum amāvit; postea is puellam in matrimonium duxit.
- β) Haec est tyrannōrum vita, in quā nulla fides, nulla caritas, nulla fiducia benevolentiae stabilis esse potest: tyrannis omnia semper suspecta atque sollicita sunt; nullus locus amicitiae eis est. Nescio enim quis possit diligere eum, quem metuat, aut eum, a quo se metui putet. Coluntur tamen simulatiōne dumtaxat ad tempus. Quodsi forte, ut fit plerumque, cecidērunt, tum intellegitur, quam fuerint inopes amicōrum. Hoc est quod Tarquinius dixisse ferunt exulantem: «Tum intellexi, quos fidos amīcos habuissem, quos infīdos, cum iam neutris gratiam referre poteram».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική ολόκληρο το απόσπασμα α' και το χωρίο «Haec est tyrannōrum vita ... a quo se metui putet» του β' αποσπάσματος.

Γ.1. α) Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους ακόλουθους ονοματικούς τύπους:

sibi: η ίδια πτώση της αντωνυμίας στον πληθυντικό αριθμό στο β' πρόσωπο.

sede: η γενική πληθυντικού αριθμού.

hoc dictum: η ονομαστική πληθυντικού της συνεκφοράς.

nulla fides: η γενική ενικού της συνεκφοράς.

inopes: η αφαιρετική ενικού στον συγκριτικό βαθμό.

locus: η αιτιατική πληθυντικού.

tempus: η ονομαστική πληθυντικού.

β) Στην περίοδο λόγου του β' αποσπάσματος «Nescio enim quis possit diligere eum, quem metuat, aut eum, a quo se metui putet» να εντοπίσετε τρεις αντωνυμίες, διαφορετικές κάθε φορά (ερωτηματικές, οριστικές, αναφορικές), και να τις μεταφέρετε στην αιτιατική ενικού του ουδέτερου γένους, συμπληρώνοντας τον πίνακα που ακολουθεί:

ΑΝΤΩΝΥΜΙΑ	ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ ΕΝΙΚΟΥ ΟΥΔΕΤΕΡΟΥ ΓΕΝΟΥΣ
1.	
2.	
3.	

Γ.2. α) Στο α' απόσπασμα να εντοπίσετε τα ρήματα γ' συζυγίας, διαφορετικά κάθε φορά, (όχι αποθετικά) και να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα:

ΡΗΜΑ Γ' ΣΥΖΥΓΙΑΣ	Β' ΕΝΙΚΟ ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΦΩΝΗΣ
1.	
2.	

3.	
4.	

β) Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους ακόλουθους τύπους. Για τους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο.

metuat: το απαρέμφατο παρακειμένου στην ίδια φωνή που βρίσκεται ο τύπος.

fit: το β' πληθυντικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα και το απαρέμφατο μέλλοντα.

coluntur: η υποτακτική υπερσυντελικού στο ίδιο πρόσωπο και την ίδια φωνή.

cecidērunt: το ίδιο πρόσωπο στην οριστική ενεστώτα στην ίδια φωνή.

intellegitur: το απαρέμφατο συντελεσμένου μέλλοντα

ferunt: η αφαιρετική του σουπίνου.

85. ΘΕΜΑ 29643

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Sapientem nec paupertas nec dolor prohibet, nec eae res, quae imperitos avertunt et praecipites agunt. Tu illum premi putas malis? Utitur! Non ex ebore tantum Phidias sciebat facere simulacra; ex aere quoque faciebat. Si marmor illi obtulisses, si viliorem materiam, fecisset tale, quale ex illa fieri optimum posset. Eodem modo sapiens virtutem, si licebit, in divitiis explicabit, si minus, in paupertate; si poterit, in patria, si minus, in exilio;
- β) Ut enim leges omnium salutem singulorum salutē anteponunt, sic vir bonus et sapiens et legibus parens consulit utilitati omnium plus quam unius alicuius aut suae. Nec magis vituperandus est proditor patriae quam proditor communis utilitatis, aut communis salutis desertor propter suam utilitatem et salutem. Ex quo fit, ut laudandus is sit, qui pro re publica cadat, quod decet cariorem nobis esse patriam quam nosmet ipsos.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα χωρία: «Sapientem...posset» από το πρώτο απόσπασμα και το «Ut enim...salutem» από το δεύτερο απόσπασμα.

Γ.1. α) Να γραφτεί κάθε ονοματικός τύπος στη γενική πληθυντικού:

eae res, eodem modo, sapiens, communis utilitatis, cariorem patriam

β) Να κατατάξετε τις ακόλουθες αντωνυμίες στον πίνακα και να συμπληρώσετε για καθεμία τις πτώσεις που υπολείπονται οριζόντια: tale, alicuius, ipsos

Γενική ενικού	Αιτιατική ενικού	Αιτιατική πληθυντικού

Γ.2. α) Να γραφτεί κάθε τύπος που ζητείται από τους ακόλουθους:

prohibet: β' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής υπερσυντελικού στην ίδια φωνή

avertunt: ίδιο πρόσωπο στην υποτακτική παρατατικού στην ίδια φωνή

agunt: γ' πληθυντικό πρόσωπο προστακτικής μέλλοντα στην ίδια φωνή

premi: απαρέμφατο μέλλοντα στην άλλη φωνή (να ληφθεί υπόψη το Υποκείμενο)

utitur: αιτιατική πληθυντικού στο θηλυκό της μετοχής μέλλοντα

sciebat: β' πληθυντικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή

obtulisses: ίδιο πρόσωπο, έγκλιση και χρόνος στην παθητική φωνή

anteropunt: ίδιο πρόσωπο στην υποτακτική παρατατικού στην ίδια φωνή

cadat: δοτική ενικού στη μετοχή ενεστώτα στο αρσενικό γένος στην ίδια φωνή

decet: γ' ενικό πρόσωπο οριστικής υπερσυντελικού στην ίδια φωνή

- β) fecisset: Να γραφτούν τα απαρέμφατα ενεστώτα και μέλλοντα και στις δύο (2) φωνές (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο) και να συμπληρωθεί το σουπίνο και στις δυο πτώσεις.

86. ΘΕΜΑ 36665

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Sapientem nec paupertas nec dolor prohibet, nec eae res, quae imperitōs avertunt et praecipites agunt. Tu illum premi putas malis? Utitur! Non ex ebore tantum Phidias sciēbat facere simulacra; ex aere quoque faciēbat. Si marmor illi obtulisses, si viliōrem materiam, fecisset tale, quale ex illā fieri optimum posset.
- β) Hac re audītā Augustus voluit filiam deterrēre quominus id faceret. Eo consilio aliquando repente intervēnit oppressitque ornatrīces. Etsi super vestem eārum deprehendit canos, tamen Augustus dissimulāvit eos vidisse et aliis sermonibus tempus extraxit, donec induxit mentiōnem aetātis. Tum interrogāvit filiam, utrum post aliquot annos cana esse mallet an calva. Cum illa respondisset «ego, pater, cana esse malo», mendacium illi pater obiēcit: «Non dubito quin calva esse nolis. Quid ergo non times nē istae te calvam faciant?»

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική ολόκληρο το απόσπασμα α' και από το απόσπασμα β' το χωρίο «Hac re audītā Augustus ... induxit mentiōnem aetātis».
- Γ.1. α) Στην περίοδο λόγου «Sapientem nec paupertas nec dolor prohibet, nec eae res, quae imperitōs avertunt et praecipites agunt. Tu illum premi putas malis?» να εντοπίσετε τις αντωνυμίες και να τις μεταφέρετε στην αιτιατική πτώση του άλλου αριθμού.
- β) Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους ακόλουθους ονομαστικούς τύπους:
- malis: η αιτιατική πληθυντικού.
 ebore: η αιτιατική ενικού.
 simulacra: η ονομαστική ενικού.
 optimum: οι άλλοι βαθμοί του επιθέτου, στο ίδιο γένος, αριθμό και πτώση.
 filiam: η δοτική πληθυντικού (και οι 2 τύποι).
 ornatrīces: η ονομαστική ενικού.
 vestem: η γενική πληθυντικού.
- Γ.2. α) Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους ακόλουθους τύπους. Για τους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο.
- premi: το γ' ενικό υποτακτικής υπερσυντελικού στην ίδια φωνή.
 utitur: η μετοχή του μέλλοντα στη γενική ενικού του θηλυκού γένους.
 sciēbat: το β' ενικό προστακτικής ενεστώτα.

fieri: ο ίδιος τύπος στην άλλη φωνή.

mallet: το ίδιο πρόσωπο στην οριστική ενεστώτα.

obiēcit: το α' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα στην ίδια φωνή.

dubito: η γενική του γερουνδίου και το απαρέμφατο ενεστώτα της ίδιας φωνής.

nolis: το β' πληθυντικό στην προστακτική του ενεστώτα.

- β) Στην περίοδο λόγου «Hac re audītā Augustus voluit filiam deterrēre quominus id faceret. Eo consilio aliquando repente intervēnit oppressitque ornatrīces» να εντοπίσετε τα ρήματα (όχι μετοχές ή απαρέμφατα) που βρίσκονται σε χρόνο παρακείμενο και να τα μεταφέρετε στο ίδιο πρόσωπο υποτακτικής παρατατικού, διατηρώντας την ίδια φωνή.

87. ΘΕΜΑ 35694

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Sulla, occupāta urbe, senātum armātus coegerat ut C. Marius quam celerrime hostis iudicarētur. Cuius voluntāti nemo obviam ire audēbat; solus Quintus Mucius Scaevola augur de hac re interrogātus sententiam dicere noluit. Quin etiam cum Sulla minitans ei instāret, dixit is Sullae: «Licet mihi ostendas agmina militum, quibus curiam circumsedisti; licet mortem minitēris, numquam tamen ego hostem iudicābo Marium. Etsi senex et corpore infirmo sum, semper tamen meminero urbem Rōmam et Italiam a Mario conservātam esse.
- β) Ut enim leges omnium salūtem singulōrum salūti antepōnunt, sic vir bonus et sapiens et legibus parens consulit utilitāti omnium plus quam unīus alicuius aut suae. Nec magis vituperandus est proditor patriae quam proditor commūnis utilitātis, aut commūnis salūtis desertor propter suam utilitātem et salūtem.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική όλο το α' κείμενο και από το β' το απόσπασμα: «Nec magis...salutem».
- Γ.1. α) Στο α' απόσπασμα στην περίοδο λόγου «Cuius voluntāti... is Sullae» να εντοπίσετε τις αντωνυμίες και τα αντωνυμικά επίθετα και στη συνέχεια να γράψετε την αντίστοιχη πτώση στον άλλο αριθμό.
- β) Στις παρακάτω λέξεις να γράψετε τον τύπο που ζητείται:
- augur: την αφαιρετική στον άλλο αριθμό
- re: την γενική πληθυντικού
- agmina: τη δοτική πληθυντικού
- senex: τη δοτική ενικού
- corpore: την αιτιατική πληθυντικού
- vir: την δοτική πληθυντικού
- Γ.2. α) Στο α' κείμενο να εντοπίσετε τις μετοχές στη στήλη α'. Στη στήλη β' να γράψετε τον χρόνο της μετοχής και στη στήλη γ' να γράψετε το απαρέμφατο του μέλλοντα στην ενεργητική φωνή. Να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο.

Μετοχή	Χρόνος	Ζητούμενος τύπος

- β)** Να γράψετε για κάθε τύπο ό,τι ζητείται. Όπου χρειάζεται να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο:
- ire: το β' πληθυντικό στην οριστική του μέλλοντα
audēbat: το γ' πληθυντικό στην υποτακτική του παρακειμένου
noluit: το γ' ενικό στην οριστική του Ενεστώτα
instāret: το α' πληθυντικό στην οριστική του Συντελεσμένου Μέλλοντα στην ίδια φωνή
circumsedisti: το γ' πληθυντικό στην υποτακτική του παρατατικού στην άλλη φωνή
anterōnunt: το β' πληθυντικό στην οριστική του παρακειμένου στην ίδια φωνή

88. ΘΕΜΑ 29029

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α)** Sulla, occupāta urbe, senātum armātus coegerat ut C. Marius quam celerrime hostis iudicarētur. Cuius voluntāti nemo obviam ire audēbat; solus Quintus Mucius Scaevola augur de hac re interrogātus sententiam dicere noluit. Quin etiam cum Sulla minitans ei instāret, dixit is Sullae: «Licet mihi ostendas agmina militum, quibus curiam circumsedisti; licet mortem minitēris, numquam tamen ego hostem iudicābo Marium.
- β)** Eo consilio aliquando repente intervēnit oppressitque ornatrīces. Etsi super vestem eārum deprehendit canos, tamen Augustus dissimulāvit eos vidisse et aliis sermonibus tempus extraxit, donec induxit mentiōnem aetātis. Tum interrogāvit filiam, utrum post aliquot annos cana esse mallet an calva. Cum illa respondisset «ego, pater, cana esse malo», mendacium illi pater obiēcit: «Non dubito quin calva esse nolis. Quid ergo non times nē istae te calvam faciant?»

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το πρώτο απόσπασμα το «solus ... Marium» και από το δεύτερο απόσπασμα το «Etsi ... obiect».
- Γ.1.** **α)** occupāta urbe, solus augur, hac re, eo consilio, aliis sermonibus: να γράψετε την ίδια πτώση στον άλλο αριθμό.
β) celerrime: να σχηματίσετε τους άλλους δύο βαθμούς του επιρρήματος καθώς και τους τρεις βαθμούς του επιθέτου στην ονομαστική πτώση ενικού αριθμού θηλυκού γένους.
- Γ.2.** **α)** minitans: να γράψετε τις υπόλοιπες μετοχές και τα απαρέμφατα του ρήματος λαμβάνοντας υπόψη και το υποκείμενο.
β) Να γράψετε ό,τι ζητείται για κάθε τύπο (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο).
coegerat: αφαιρετική σουπίνο
audebat: μετοχή μέλλοντα
noluit: γ' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής παρατατικού
dixit: β' ενικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή
oppressit: απαρέμφατο μέλλοντα στην ίδια φωνή
vidisse: αιτιατική πτώση πληθυντικού αριθμού θηλυκού γένους γερονδιακού

malo: γ' ενικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα

obiēcit: απαρέμφατο παρακειμένου στην ίδια φωνή

faciant: α' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής παρακειμένου

89. ΘΕΜΑ 33104

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) «Licet mihi ostendas agmina militum, quibus curiam circumsedisti; licet mortem minitēris, numquam tamen ego hostem iudicābo Marium. Etsi senex et corpore infirmo sum, semper tamen meminero urbem Rōmam et Italiam a Mario conservātam esse.
- β) Si quid durius ei videbātur, quod imperandum militibus esset, a cervā sese monitum esse praedicābat. Ea cerva quodam die fūgit et perisse credita est. Cum aliquis Sertōrio nuntiavisset cervam inventam esse, Sertōrius eum iussit tacēre; praeterea praecēpit ut eam postero die repente in eum locum emitteret, in quo ipse cum amīcis futūrus esset. Postridie eius diēi Sertōrius, admissis amīcis in cubiculum suum, dixit eis visum in somno sibi esse cervam, quae perisset, ad se reverti. Cum cerva, emissa a servo, in cubiculum Sertōrii introrupisset, admiratio magna orta est.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική ολόκληρο το απόσπασμα β'.

Γ.1. α) Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους ακόλουθους ονοματικούς τύπους:

mihi: ο ίδιος τύπος της αντωνυμίας (πτώση και πρόσωπο) στον άλλο αριθμό.

senex: η αφαιρετική ενικού στον συγκριτικό βαθμό.

corpore: η αιτιατική πληθυντικού.

durius: η ίδια πτώση και γένος στον υπερθετικό βαθμό του ίδιου αριθμού.

aliquis: η γενική ενικού.

postero: η αιτιατική ενικού στο ίδιο γένος στον υπερθετικό βαθμό (2 τύποι).

- β) Στην περίοδο λόγου του α' αποσπάσματος ««Licet mihi ostendas agmina militum, quibus curiam circumsedisti; licet mortem minitēris, numquam tamen ego hostem iudicābo Marium» να εντοπίσετε τα ουσιαστικά της γ' κλίσης και να τα μεταφέρετε στην ονομαστική ενικού, συμπληρώνοντας τον ακόλουθο πίνακα:

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ Γ' ΚΛΙΣΗΣ	ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ ΕΝΙΚΟΥ
1.	
2.	
3.	
4.	

- Γ.2. α) Στο χωρίο «Si quid durius ei videbātur ... eum iussit tacēre» του β' αποσπάσματος να εντοπίσετε τα ρήματα β' συζυγίας (συμπεριλαμβανομένων παρεμφάτων ή μετοχών) και να τα μεταφέρετε, στον πίνακα που ακολουθεί, στο γ' ενικό πρόσωπο υποτακτικής παρακειμένου, διατηρώντας τη φωνή στην οποία βρίσκονται οι ρηματικοί τύποι. Στην απάντησή σας να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο:

ΡΗΜΑ/ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ/ΜΕΤΟΧΗ Β' ΣΥΖΥΓΙΑΣ	Γ' ΕΝΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΥ
1.	
2.	
3.	
4.	

Γ.2. β) Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους ακόλουθους τύπους. Για τους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο.

minitēris: το απαρέμφατο μέλλοντα.

perisse: η γενική ενικού της μετοχής ενεστώτα.

reverti: το γ' ενικό οριστικής παρατατικού και μέλλοντα.

introripisset: η αφαιρετική πτώση του σουπίνου.

orta est: η ονομαστική ενικού της μετοχής ενεστώτα και μέλλοντα.

90. ΘΕΜΑ 28515

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Tu autem, proinde quasi cum matre Evandri nunc loquāris, sermōne abhinc multis annis iam obsolēto uteris, quod neminem scire atque intellegere vis, quae dicas. Quin, homo inepte, taces, ut consequāris, quod vis? Sed antiquitatem tibi placēre dicis, quod honesta et bona et modesta sit. Sic ergo vive, ut viri antīqui, sed sic loquere, ut viri aetātis nostrae; atque id quod a C. Caesare scriptum est, habe semper in memoriā et in pectore: «tamquam scopulum, sic fugias verbum insolens atque inaudītum».
- β) Legātum monet ut, si adīre non possit, epistolam ad amentum tragulae adliget et intra castra abiciat. In litteris scribit se cum legionibus celeriter adfore. Gallus, periculum veritus, constituit ut tragulam mitteret. Haec casu ad turrim adhaesit et tertio post die a quodam milite conspicitur et ad Cicerōnem defertur. Ille epistolam perlegit militesque adhortātur ut salūtem sperent.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το α' κείμενο το απόσπασμα «Sic ergo vive ... atque inaudītum» και από το β' κείμενο όλο το β' απόσπασμα «Legātum... sperent».
- Γ.1. α) Στο α' απόσπασμα «Tu autem... nostrae;» να εντοπίσετε τις αντωνυμίες με τη σειρά που συναντώνται στο κείμενο και να γράψετε την αντίστοιχη πτώση στον άλλο αριθμό.
- β) Στο απόσπασμα «In litteris... defertur» του β' κειμένου να εντοπίσετε τα ουσιαστικά και τα εθνικά ονόματα (εκτός των κυρίως ονομάτων) και να δώσετε την αντίστοιχη πτώση στον άλλο αριθμό.
- Γ.2. α) Στο απόσπασμα «Sic ergo vive, ...inaudītum» να εντοπίσετε τα ρήματα γ' συζυγίας και να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα με τους τύπους που ζητούνται στην ίδια φωνή που βρίσκονται τα ρήματα. Όπου χρειάζεται να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο:

Ρηματικός τύπος γ' συζυγίας	Απαρέμφατο Μέλλοντα	β' πληθυντικό υποτακτικής Ενεστώτα
--------------------------------	---------------------	------------------------------------

--	--	--

β) Να γράψετε τον τύπο που ζητείται:

scire: προστακτική ενεστώτα

vis: α', β', γ' πρόσωπο ενικού και γ' πληθυντικού υποτακτικής παρατατικού

placēre: γ' πρόσωπο οριστικής υπερσυντελικού και συντελεσμένου Μέλλοντα στην ίδια φωνή

adīre: απαρέμφατο μέλλοντα (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)

abiciat: γ' πληθυντικό υποτακτικής υπερσυντελικού στην παθητική φωνή

veritus: μετοχή Ενεστώτα στη δοτική ενικού

conspicitur: γ' πληθυντικό στην προστακτική Μέλλοντα στην ίδια φωνή

91. ΘΕΜΑ 33911

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Curius et Fabricius, antiquissimi viri, et his antiquiores Horatii plane ac dilucide cum suis locuti sunt; non Sicanorum aut Pelasgorum, qui primi coluisse Italiam dicuntur, sed aetatis suae verbis utebantur. Tu autem, proinde quasi cum matre Evandri nunc loquaris, sermone abhinc multis annis iam obsoleto uteris, quod neminem scire atque intellegere vis, quae dicas. Quin, homo inepte, taces, ut consequaris, quod vis? Sed antiquitatem tibi placere dicis, quod honesta et bona et modesta sit.
- β) Ut enim leges omnium salutem singulorum salutem antepōnunt, sic vir bonus et sapiens et legibus parens consulit utilitati omnium plus quam unius alicuius aut suae. Nec magis vituperandus est proditor patriae quam proditor communis utilitatis, aut communis salutis desertor propter suam utilitatem et salutem.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το πρώτο απόσπασμα το «Tu autem ... sit» και όλο το δεύτερο απόσπασμα.
- Γ.1. α) his, suis, neminem, quae, tibi, alicuius: Να χαρακτηρίσετε το είδος της κάθε αντωνυμίας και στη συνέχεια να τις μεταφέρετε στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού.

Αντωνυμίες	Είδος	Ίδια πτώση του άλλου αριθμού
his		
suis		
neminem		
quae		
tibi		
alicuius		

- β) antiquiores, bonus, magis: Να γράψετε τους άλλους δύο βαθμούς του επιθέτου ή επιρρήματος. Στη περίπτωση των επιθέτων να διατηρήσετε το ίδιο γένος, αριθμό και πτώση.

Θετικός βαθμός	Συγκριτικός βαθμός	Υπερθετικός βαθμός

	antiquiores	
bonus		
	magis	

- Γ.2. α) Να εντοπίσετε τον τύπο του γερουνδιακού που υπάρχει στο δεύτερο απόσπασμα και στη συνέχεια να σχηματίσετε τους λοιπούς ονοματικούς τύπους (απαρέμφατα / μετοχές), στην ίδια φωνή. Να ληφθεί υπόψη, όπου είναι απαραίτητο, το υποκείμενο ως προς το γένος, τον αριθμό και την πτώση.

Τύπος Γερουνδιακού	
Μετοχή Παρακειμένου	
Απαρέμφατο Ενεστώτα	
Απαρέμφατο Μέλλοντα	
Απαρέμφατο Παρακειμένου	
Απαρέμφατο Συντ. Μέλλοντα	

- β) Να γράψετε ό,τι ζητείται για κάθε τύπο (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο).

locuti sunt: β' ενικό προστακτικής ενεστώτα

coluisse: α' πληθυντικό υποτακτικής παρατατικού στην άλλη φωνή

utebantur: αιτιατική πτώση ενικού αριθμού θηλυκού γένους μετοχής ενεστώτα

scire: β' πληθυντικό προστακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή

intellegere: γ' ενικό οριστικής συντελεσμένου μέλλοντα στην ίδια φωνή

taces: δοτική γερουνδίου

dicis: β' ενικό προστακτικής ενεστώτα

sit: απαρέμφατο μέλλοντα (μονολεκτικός τύπος)

anterōnunt: αφαιρετική σουπίνο

92. ΘΕΜΑ 29209

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Nonnulli sunt in hoc ordine, qui aut ea, quae imminent, non videant, aut ea, quae vident, dissimulant: qui spem Catilīnae mollibus sententiis aluērunt coniurationemque nascentem non credendo confirmavērunt; quorum auctoritātem secūti multi, non solum improbi verum etiam imperīti, si in hunc animadvertissem, crudeliter et regie id factum esse dicerent.
- β) Non tibi ingredienti fines patriae ira cecidit? Quamvis infesto et mināci animo perveneras, cur, cum in conspectu Rōma fuit, tibi non succurrit: «intra illa moenia domus ac penātes mei sunt, mater coniunx līberique»? Ergo ego nisi peperissem, Rōma non oppugnarētur; nisi filium habērem, lībera in līberā patria mortua essem. Ego nihil iam pati possum nec diu miserrima futūra sum: at contra hos, si pergis, aut immatūra mors aut longa servitus manet.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το α' κείμενο το απόσπασμα «qui spem... esse dicerent» και από το β' κείμενο όλο το β' απόσπασμα «Quamvis infesto ... futūra sum».

Γ.1. α) Να γράψετε τον τύπο που ζητείται:

hoc: ονομαστική πληθυντικού θηλυκού γένους

ea: γενική πληθυντικού θηλυκού γένους

qui: αιτιατική πληθυντικού ουδετέρου γένους

spem: αφαιρετική στον ίδιο αριθμό

mināci animo: ονομαστική πληθυντικού

illa moenia: δοτική πληθυντικού

penātes mei: δοτική πληθυντικού

nihil: δοτική ενικού

β) Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα, τοποθετώντας τους άλλους βαθμούς σύγκρισης στο ίδιο γένος, πτώση και αριθμό, αν πρόκειται για επίθετο.

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
mollibus		
improbi		
crudeliter		
infesto		
liberā		
diu		
		miserrima

Γ.2. α) Στα αποσπάσματα «Ergo ego, ... mortua essem» και «at contra hos... manet» του β' κειμένου να εντοπίσετε τα ρήματα και να συμπληρωθεί ο παρακάτω πίνακας με τους τύπους που ζητούνται στην ίδια φωνή που βρίσκονται τα ρήματα. Όπου χρειάζεται, να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο:

Ρηματικός τύπος	Απαρέμφατο παρακειμένου	γ' πληθυντικό οριστικής Συντελεσμένου Μέλλοντα

β) Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται:

aluērunt: γ' πληθυντικό στην υποτακτική Παρακειμένου στην Παθητική φωνή (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)

nascentem: χρονική αντικατάσταση στο γ' ενικό στην υποτακτική

93. ΘΕΜΑ 33018

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Non tibi ingredienti fines patriae ira cecidit? Quamvis infesto et mināci animo perveneras, cur, cum in conspectu Rōma fuit, tibi non succurrit: «intra illa moenia domus ac penātes mei sunt, mater coniunx līberique»? Ergo ego nisi peperissem, Rōma non oppugnarētur; nisi filium habērem, lībera in līberā patriā mortua essem. Ego nihil iam pati possum nec diu miserrima futūra sum: at contra hos, si pergis, aut immatūra mors aut longa servitus manet.
- β) Ea cerva quodam die fūgit et perisse credita est. Cum aliquis Sertōrio nuntiavisset cervam inventam esse, Sertōrius eum iussit tacēre; praeterea praecēpit ut eam postero die repente in eum locum emitteret, in quo ipse cum amīcis futūrus esset. Postridie eius diēi Sertōrius, admissis amīcis in cubiculum suum, dixit eis visum in somno sibi esse cervam, quae perisset, ad se reverti.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το πρώτο απόσπασμα το «intra illa moenia ... manet» και από το δεύτερο απόσπασμα το «Cum aliquis ... reverti».
- Γ.1. α) mināci animo, līberā patriā, longa servitus: Να γράψετε τις συνεκφορές στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού, αφού πρώτα μεταφέρετε το επίθετο στο συγκριτικό βαθμό.
- β) Αφού εντοπίσετε τις αντωνυμίες του πρώτου αποσπάσματος, να τις μεταφέρετε στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού. (Προσοχή: Δύο τύποι αναφέρονται 2 φορές, αρκεί μια αναφορά).
- Γ.2. α) Αφού εντοπίσετε τους τύπους της υποτακτικής του δεύτερου αποσπάσματος, να τους μεταφέρετε στο αντίστοιχο πρόσωπο του άλλου αριθμού της οριστικής στο χρόνο που βρίσκεται ο κάθε τύπος.

Υποτακτική	Οριστική

- β) Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους. Όπου χρειάζεται, να λάβετε υπόψη το υποκείμενο.

ingredienti: β' ενικό οριστικής Ενεστώτα

fuit: γ' πληθυντικό υποτακτικής Υπερσυντελικού

peperissem: αιτιατική σουπίνο

pati: μετοχή Παρακειμένου (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)

manet: γ' ενικό προστακτικής Μέλλοντα στην ίδια φωνή

credita est: απαρέμφατο Συντελεσμένου Μέλλοντα

emitteret: α' πληθυντικό οριστικής Μέλλοντα στην ίδια φωνή

reverti: γ' ενικό οριστικής Παρακειμένου (να γραφούν και οι δύο τύποι)

94. ΘΕΜΑ 29475

ΚΕΙΜΕΝΑ

- α) Quamvis infesto et mināci animo perveneras, cur, cum in conspectu Rōma fuit, tibi non succurrit: «intra illa moenia domus ac penātes mei sunt, mater coniunx līberique»? Ergo ego nisi peperissem, Rōma non oppugnarētur; nisi filium habērem, lībera in līberā patriā mortua essem. Ego nihil iam pati possum nec diu miserrima futūra sum: at contra hos, si pergis, aut immatūra mors aut longa servitus manet.
- β) Clamōre deinde ancillārum in cubiculum vocātus Brutus ad eam obiurgandam vēnit quod tonsōris praeripuisset officium. Cui secrēto Porcia «non est hoc» inquit «temerarium factum meum, sed certissimum indicium amōris mei erga te tale consilium molientem: experīri enim volui, quam aequo animo me ferro essem interemptūra, si tibi consilium non ex sententiā cessisset».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το πρώτο απόσπασμα το «Quamvis ... manet» και από το δεύτερο απόσπασμα το «Cui ... cessisset».

Γ.1. α) Να μεταφέρετε τους τύπους στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού:

mināci, coniunx, mors, indicium, ferro

β) līberā, aquo: να σχηματίσετε τους άλλους δύο βαθμούς του επιθέτου στην ίδια πτώση, γένος και αριθμό, καθώς και τους τρεις βαθμούς του αντίστοιχου επιρρήματος.

Γ.2. α) mortua: να γράψετε τις υπόλοιπες μετοχές και τους τύπους απαρεμφάτου του ρήματος λαμβάνοντας υπόψη και το υποκείμενο.

β) Να γράψετε ό,τι ζητείται για κάθε τύπο (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο).

perveneras: απαρέμφατο παρακειμένου στην ίδια φωνή

fuit: β' ενικό προστακτικής ενεστώτα

peperissem: απαρέμφατο ενεστώτα στην άλλη φωνή

possum: γ' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής παρατατικού

vocatus: γ' πληθυντικό προστακτικής μέλλοντα στην ίδια φωνή

obiurgandam: αφαιρετική σουπίνο

molientem: β' ενικό οριστικής ενεστώτα

essem interemptura: απαρέμφατο παρακειμένου ενεργητικής φωνής

cessisset: δοτική πτώση πληθυντικού αριθμού θηλυκού γένους μετοχής ενεστώτα